

SOK-yhtymä

Vuosikertomus 2009

SOK-yhtymä

Vuosikertomus 2009

Sisältö

- 2 Muutosten vuosi S-ryhmässä
- 4 Päivittäistavarakauppa
vakaalla pohjalla
- 8 Kehittyvä käyttötavarakauppa
- 12 ABC jatkaa menestyksen tiellä
- 14 Matkailu- ja ravitsemiskaupassa
haasteelliset ajat
- 18 Autokaupassa toivoa paremmasta
- 20 Maatalouskauppa palaa juurilleen
- 22 Tehokkaalla hankinnalla
laadukasta tarjontaa
- 24 S-ryhmä on osaaajan valinta
- 26 S-ryhmä on
asiakasomistajia varten
- 28 S-Pankin kasvu jatkui
- 30 Mikä on S-ryhmä?
- 32 S-ryhmä numeroin 2005–2009
- 33 SOK-yhtymän
johtaminen ja valvonta
- 36 SOK:n hallintoneuvosto
- 38 SOK:n hallitus 1.1.2010
- 39 SOK-yhtymän
konsernijohtoryhmä
- 40 SOK-yhtymän
organisaatio 1.4.2010
- 41 SOK-yhtymän
tilinpäätös 2009

Muutosten vuosi S-ryhmässä

Vuosi 2009 oli taloudellisen taantuman ja muutosten vuosi. S-ryhmässä etenkin sen loppua leimasivat dramaattiset tapahtumat.

Asiakasomistajiemme kannalta vuoden suurimpia tapahtumia oli pitkään odotettu elintarvikkeiden arvonlisäveron alennus 17 prosentista 12:een lokakuun alussa. Vaikka päätös olikin hyvä, arvonlisävero on Etlan tutkimuksen mukaan edelleen keskeisin suomalaisen ruuan hintaa nostava tekijä. Keskustelu suomalaisen ruuan hinnasta jatkuneen myös vuonna 2010.

Syksyn veroratkaisun yhteydessä hallitus myös päätti alentaa vuoden ensi heinäkuusta alkaen ravintolaruuan arvonlisäveron elintarvikkeiden tasolle. Samalla hallitus päätti valitettavasti nostaa kaikkia alv-kantoja yhdellä prosenttiyksiköllä. Kuluttajan kannalta hyvän verolinjauksen arvoa jäi siis himmentämään ikävä sahailu.

Myös kauppojen aukioloaikojen laajempaan vapautamiseen saatiin syksyllä ratkaisu, ja uusi laki astui voimaan jo joulukuun alussa. Uuden lain myötä S-ryhmä pystyy tarjoamaan etenkin osa-aikaiselle henkilöstölleen lisätöitä usean sadan henkilötyövuoden edestä.

Aukioloaikojen vapautuminen lisää kuluttajien valinnanvapautta, mutta ei nosta ruuan hintaa. Kohonneita palkkakustannuksia kompensoivat säästöt, jotka syntyvät tasaisen logistisen virran tuottamasta hävikin pienenty-

misestä. Uudessa tilanteessa kykenemme siis muuttamaan aiemman hävikin uusiksi työtilaisuuksiksi.

S-ryhmän vuotta varjosti marraskuussa SOK:n pääjohtaja Arto Hiltusen vakava sairastuminen ja ero vuoden lopussa. Näin Hiltusen hyvään vauhtiin päässyt työ katkesi S-ryhmän kannalta harmiteltavan aikaisin.

Vuoden viimeisenä päivänä Suomea ja ennen kaikkea meitä s-ryhmäläisiä järkytti Espoossa tapahtunut ampumistragedia, jossa sai surmansa viisi Sellon Prismen työntekijää sekä Inex Partnersilla työskennellyt ampuja. Vaikka toimipaikkojemme turvallisuudesta on huolehdittu jo aiemminkin, käymme tapahtuman seurauksena läpi toimintatapojamme niin, että voimme taata henkilöstömme ja asiakkaidemme turvallisuuden mahdollisimman hyvin.

Vuosi 2009 oli myös uusien avausten ja menestyksen vuosi. Toimipaikkojemme lukumäärä kasvoi noin 1 600:een, ja osuuskaupat saivat satatuhatta uutta asiakasomistajaa, ja nyt niiden jäsenmäärä on jo noin 1 854 000.

Ryhmämme toiminnan kulmakivi oli edelleen päivittäistavarakauppa, jossa vähittäismyyntimme määrä

ja markkinaosuus jatkoivat kasvuaan. Päivittäistavara-kaupan ansiosta kokonaisyhteistyömme myös pysyi lähes entisellä tasollaan.

Vuoden aikana aloitimme omien päivittäistavara-kaupan merkkien voimakkaan kehittämisen, ja niiden valikoima laajentui erityisesti tuotetuotteissa. Päämäärämme on, että Rainbow- ja X-Tra-tuotteiden osuus päivittäistavarakauppamme kokonaisyhteistyöstä nousee nopeasti 20 prosenttiin.

Kaupan toimintatavat ovat muuttumassa nopeasti yhä avoimemmiksi, ja kilpailu kaupan eri alueilla kovenee. Muutoksen suuntaa näyttää käyttötavarakauppa, ja sen saralla olemme jo ottaneet haasteen vastaan: vuonna 2009 kehittyi etenkin Kodin Terra -ketju, joka kasvoi vuoden aikana kahdesta kuuteen tavarataloon.

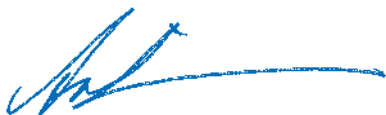
Sisustamiseen liittyviä tuotteita myimme hyvin vuonna 2009, ja samoin menestyi kosmetiikkakauppa yli ketjurajojen. Prismoissa myi erityisen hyvin sport-kauppa; sen myynti kasvoi yli markkinan kokonaiskasvun. Haasteenamme on edelleen muun muassa miesten pukeutuminen ja verkkokaupan tarjonnan kapeus sekä osittain viihteen tarjonta. Paneutumistamme vaatii lisäksi kuluttajan toiminnan muuttuminen; yhä useammin hän hakee tuotetietoa netistä tai ostaa tuotteet verkkokaupoista kautta maailman.

S-ryhmän edessä on myös maailmanluokan kysymyksiä, ennen kaikkea ilmastonmuutoksen hillitseminen ja energian tuotanto. Niihin liittyen teimme vuoden 2009 aikana kaksi merkittävää päätöstä.

Keväällä perustimme St1:n kanssa TuuliWatti Oy:n, jonka ensimmäinen tuulivoimala on jo käynnistynyt Porissa. Syksyllä käynnistyivät puolestaan S-ryhmän uuden logistiikkakeskuksen rakennustyöt Sipoossa. Käyttötavaraan keskittyvä logistiikkakeskus on valmistuessaan vuonna 2012 Suomen suurin maalämpöä ja muita uusiutuvia energiamuotoja hyödyntävä kiinteistö.

Kiitän lämpimästi koko S-ryhmän henkilöstöä ja erityisesti pääjohtaja Arto Hiltusta asiakasomistajiemme eteen vuonna 2009 tehdystä työstä. Työn ansiosta ryhmämme nauttii suomalaisten luottamusta ja voimme osaltamme olla auttamassa maatamme taantuman jälkeiseen nousuun.

Helsingissä 18.2.2010

Antti Sippola
SOK:n pääjohtajan sijainen

Päivittäistavarakauppa vakaalla pohjalla

S-ryhmän päivittäistavarakauppa kasvatti markkinaosuuttaan myös vuonna 2009. Asiakasomistajien luottamus S-ryhmän marketketjuihin on vahva, ja etenkin taantuma-aikana laadukas tarjonta yhdistettynä edullisiin hintoihin on houkutteleva yhdistelmä. Pt-kaupan kehittämisen johtajatuksena on asiakasomistajan etu.

S-ryhmän vuosia jatkuneet mittavat investoinnit takaavat nykyisin hyvin kattavan marketverkoston kaikkien osuuskauppojen alueella. Pienten taajamien ja kaupunkilähiöiden Salet, pääkaupunkiseudun Alepat, laajan päivittäistavaravalikoiman S-marketit ja suuret Prisma-hypermarketit tarjoavat vaihtoehtoja arjen perustarpeista vaativimpiinkin hankintoihin.

Taantuma-aikana korostuu rationaalinen kuluttaminen. Päivittäistavaroita ostetaan määrältään normaalisti eli taantumalla ei ole vaikutusta myynnin volyymiin. Sen sijaan ainakin osa kuluttajista käyttää rahaa entistä harkitummin ja järkiperusteisemmin.

S-ryhmän marketit vastaavat hintatietoisien asiakkaiden tarpeisiin, koska ne tarjoavat jokaisessa kokoluokassa vaikutusalueensa edullisinta ruokakoria. S-ryhmän asiakasomistajat luottavat taloudellisesti epävarmoina aikoina laadukkaaseen ja edulliseen päivittäistavaratarjontaan. Ostojen keskittämisestä palkitseva Bonus lisää osaltaan S-ryhmän markettien houkuttelevuutta.

Panoksia oma merkki -tuotteisiin

S-ryhmän päivittäistavarakaupassa alkoi vuonna 2009 entistä voimakkaampi panostaminen oma merkki -tuotteisiin, joiden valikoima laajentui erityisesti tuoretuotteissa. Hyvälaatuisten, merkituotteita edullisempien Rainbow- ja X-tra-tuotteiden kysyntä on ylittänyt odotukset. Tavoitteena on, että oma merkki -tuotteiden osuus valikoimasta kasvatetaan nopeasti noin 10 prosenttiin ja osuus kokonaismyynnistä noin 20 prosenttiin.

X-tra on yhteispohjoismainen, Coop Trading A/S:n oma merkki. Coop Trading hankkii päivittäistavaroita ja non food -tuotteita S-ryhmän lisäksi Tanskan, Ruotsin ja Norjan osuuskaupoille yhteistyössä kansallisten

hankintaorganisaatioiden kanssa. Kun valikoimiin otetaan uusi oma merkki -tuote, selvitetään ensisijaisesti yhteispohjoismaisen hankinnan mahdollisuus. Etenkin tuoretuotteista monet ovat kotimaisia, joten suomalaisellekin teollisuudelle aukeaa yhteishankinnan kautta entistä suuremmat markkinat.

S-ryhmä kehittää kansainvälistä ja kansallista hankintaansa muun muassa ennustettavuutta parantamalla. Tarkkojen myyntiennusteiden perusteella hankittava tavara voidaan ostaa jo kuukausia ennen sen valikoimaan tulemistä, mikä pienentää tavarantoimittajan riskejä ja alentaa hankintahintaa.

Aukioloajat asiakasomistajien eduksi

Joulukuun alussa 2009 voimaan astunut uusi liikeaikalaki vapautti kaupan aukioloaikoja. Uuden lain merkittävimmät uudistukset olivat alle 400 neliömetrin myymälöiden mahdollisuus vapaisiin aukioloaikoihin ja yli 400 neliömetrin myymälöiden mahdollisuus ympäri vuotiseen sunnuntaiaukioloon.

Uudistunut liikeaikalaki nähdään S-ryhmän päivittäistavarakaupassa ennen kaikkea asiakasomistajien etuna. Sunnuntait on omaksuttu hyvin muiden viikonpäivien kaltaisiksi asiointipäiviksi, eivätkä aiemmat vuoden varrella vaihdelleet aukioloajat aiheuta enää sekaannusta.

Pääsääntönä on, että kaikki S-ryhmän marketit ovat auki sunnuntaisin. Etenkin alle 400 neliömetrin myymälöiden muut aukioloajat arvioidaan asiakasomistajien tarpeiden ja lähialueen verkoston perusteella: jos kysyntää on, S-ryhmä tarjoaa mahdollisuuden asiointiin jokaisessa osassa toimialuettaan tarpeeksi kattavilla aukioloajoilla. Ympäri vuorokautisia aukioloaikoja on uudenkin lain aikaan pääasiassa ABC-liikennemyymälöiden päivittäistavarakaupoissa.

Päivittäistavarakauppaa harjoittavat valtakunnallisesti Prisma-, S-market- ja Sale-ketjut sekä pääkaupunkiseudulla Alepa-ketju. Lisäksi ABC-liikennemyymälöiden marketit myyvät päivittäistavaroita valtakunnallisesti ja ABC-Deli-yksiköt pääkaupunkiseudulla. Vuoden 2009 lopussa marketketjuihin kuului lähes 800 toimipaikkaa, ABC-liikennemyymälöitä oli 102 ja ABC-Delejä 16. Suomessa kaikkien marketkaupan toimipaikkojen liiketoimintaa hoitavat alueosuuskaupat. Baltian maissa ja Pietarissa toimivien Prisma-yksiköiden liiketoiminnasta huolehtii kussakin maassa toimivat SOK:n tytäryhtiöt, joiden hoidossa on yhteensä 12 Prismaa.

Vastuuta koko arvoketjusta

S-ryhmän päivittäistavarakaupan yhtenä kehityskohteena vuonna 2010 on matkailu- ja ravitsemiskaupan palveluiden ja tuotteiden tuominen entistä enemmän osaksi pt-kaupan tarjontaa. Se tarkoittaa esimerkiksi uutta valmisruokakonseptia ja kehittyviä kahvila- ja ravintolapalveluja.

Merkittävä kehittämisalue on vastuullisuus, joka nähdään S-ryhmässä hyvin kokonaisvaltaisena, kaikki toiminnot läpäisevänä asiana. Vastuullisuusajattelussa otetaan huomioon koko pitkä arvoketju tavarantoimittajalta asiakkaalle. Pt-kaupassa se tarkoittaa muun muassa ympäristöä säästäviä logistisia ratkaisuja. Esimerkiksi hedelmät ja vihannekset pyritään kuljettamaan ja laittamaan esille samoissa, uudelleen käytettävissä pakkauksissa, jolloin pakkausjätteen määrä jää mahdollisimman pieneksi.

Vuoden 2008 lopulla S-ryhmän toimialat sitoutuivat energiatehokkuussopimuksiin. Sopimusten taustalla on toukokuussa 2006 voimaan tulleen energiapalveludirektiivin edellyttämä yhdeksän prosentin energiasäästö-tavoite vuosille 2008–2016. S-ryhmän myymälöiden ympäristökuormitusta mitataan niiden hiilijalanjäljellä. Kuormitusta pienentävät monet energiankulutusta hillitsevät tekniset ratkaisut, mutta myös henkilökunnan kouluttaminen.

Pietari ja Baltia suunnitellussa vauhdissa

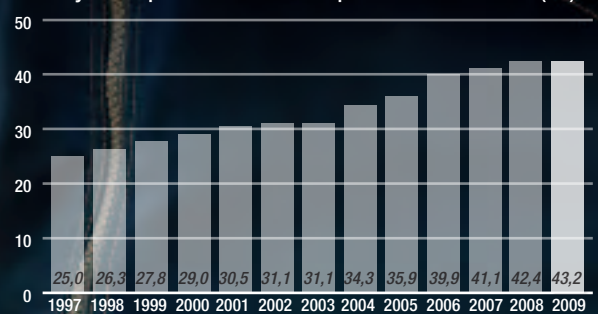
SOK on avannut Pietariin tähän mennessä neljä Prismaa, joiden myynnit ja tulokset ovat olleet jopa suunniteltua parempia. Sopiva paikallisuuden ja suomalaisuuden yhdistelmä sekä Prisman kilpailuedut ovat löytäneet myös Pietarista otollisen asiakaskunnan. Verkostoa kasvatetaan sitä mukaa, kun sopivia liikepaikkoja löytyy. Tavoitteena on 15–20 Prisman verkosto.

Virossa Tallinnan viiden Prisman lisäksi Narvaan avataan uusi Prisma vuoden 2010 aikana. Latvian pääkaupungissa Riiassa on kaksi Prismaa ja Liettuan pääkaupungissa Vilnassa yksi. Molempiin kaupunkeihin on suunnitteilla lähivuosina usean Prisman verkosto. Lisäksi ainakin Virossa ja Liettuaassa on suunnitelmia verkoston laajentamisesta myös muihin kaupunkeihin.

Kaikki Baltian maat syöksyivät syvään lamaan vuoden 2009 aikana. Markkinoita on vaivannut epävarmuus ja kysyntä on laskenut selvästi kaikissa maissa, mikä on vaikuttanut myös Prismojen myynteihin ja tuloksiin. Esimerkiksi Tallinnassa toiminta on kuitenkin terveellä taloudellisella pohjalla, joka kestää myös taloudellisesta haasteellisempia aikoja. ■

S-ryhmän päivittäistavarakaupan markkinaosuus (%)

Kehittyvä käyttötavarakauppa

S-ryhmän käyttötavarakaupassa on meneillään laajat kehittämishankkeet, joiden tavoitteena on selvä tarjonnan parantaminen ja myynnin kasvattaminen vuoteen 2015 mennessä. Taantuma ei vaikuta kehittämiseen eikä vaadittavien investointien toteuttamiseen. Vuonna 2009 laajentumisharpauksen otti etenkin Kodin Terra -ketju.

Vuosi 2009 sujui S-ryhmän käyttötavarakaupassa markkinatilanne huomioon ottaen hyvin. Taantuma-ajalle on tyypillistä varsinkin suurten hankintojen tarkempi harkinta, joten niitä saatetaan lykätä tai jättää tekemättä. Näin ollen eri tuoteryhmien kysyntä käyttäytyy eri tavalla.

Myös S-ryhmän käyttötavarakaupassa eri ketjujen myynnin rakenteissa ja tuotealueiden menestymisessä oli eroja. Yksi yli ketjurajojen menestynyt alue oli kosmetiikkakauppa. Myös osa viihteen ja elektroniikan tuoteryhmistä myi hyvin. Lisäksi erilainen kotiin sijoittaminen ja kotona harrastaminen on ollut viime aikoina suosiossa, mikä pitää esimerkiksi sisustamiseen liittyvien tuotteiden myynnin hyvällä tasolla. Prisma-ketjussa menestyi erityisen hyvin sporttakauppa, jonka myynti kasvoi muuta markkinaa enemmän koko vuoden 2009 ajan.

Haasteita on kohdannut erityisesti miesten pukeutumisen kauppa, jonka kysyntä on laskenut. Viihteen ja kodin elektroniikan kaupassa puolestaan digiboksien kuumiin ostobuumiin on takana ja televisiokauppakin on hiljaisempaa. Viihteen alueella on kuitenkin myös hyvin menestyneitä tuotealueita, kuten pienet kodinkoneet. Rakentamisen kaupassa taantuma näkyy myös merkittävästi, mutta kysynnän lasku kohdistuu pääasiassa ammattimaiseen rakentamiseen S-ryhmän tarjonnan pääpainon ollessa kuluttajakaupassa.

Prismassa paljon uutta

Prisma-ketjussa ollaan ottamassa käyttöön uusi käyttötavarakonsepti. Hieman alle puolessa Prisma-hypermarketteja käyttötavarakauppaa käydään jo uuden mallin mukaisesti, ja lopuissakin toimipaikoissa uudistukset toteutetaan vuoteen 2015 mennessä. Uusi konsepti otetaan käyttöön kaikissa uusissa Prisma-toimipaikoissa, ja olemassa olevaan verkostoon se tulee uudistusten ja laajennusten yhteydessä.

Konseptiuudistuksessa muun muassa viihteen ja sportin kysyntäalueiden valikoimaa laajennetaan huomattavasti. Lisäksi myymälöiden esillepanoja kehitetään entistä houkuttelevimmiksi. Uutta ovat myös asiointipisteet, joista asiakkaat saavat tarvittaessa henkilökohtaista palvelua entistä helpommin.

Uudistukset ovat näkyneet hyvinä myynnin kehityksinä etenkin kysyntäalueilla, joiden tarjontaa on parannettu eniten. Ketjun menestys on kuitenkin ollut tasaisen hyvää kaikilla käyttötavarakaupan alueilla, sillä ne ovat kasvaneet kauttaaltaan alan kehitystä paremmin.

Prisma-ketju on panostanut myös verkkosivujensa kehittämiseen. Prisma.fi-sivustoilla on tiedot jo yli 12 000 tuotteesta, jotka ovat pääasiassa kodin, kodintekniikan ja remontoinnin alueilta. Verkkosivuston tuotemäärä kasvaa jatkuvasti ja mukaan tulee myös uusia tuoteryhmiä.

Kodin Terra kasvaa vauhdilla

Kodin Terra on asumisen tavaratalo, ja verkosto onkin ripeässä kasvuvauhdissa. Jo vuosia toimineen Lahden Kodin Terran jälkeen seuraava tavaratalo avattiin vuoden 2008 lopulla Saloon. Toden teolla verkosto lähti kasvamaan viime vuoden aikana, jolloin avattiin uudet tavaratalot Poriin, Jyväskylään, Tuusulaan ja Kajaaniin. Vuonna 2010 omat Kodin Terransa saavat Hämeenlinna, Kokkola, Kuopio, Nokia ja Rovaniemi.

Tavoitteena on noin 20 Kodin Terran verkosto vuoteen 2015 mennessä.

Vaikka investoinnit ovat merkittäviä, Kodin Terra -ketjun nopea kasvuvauhti on mahdollista edullisten rakentamiskustannusten, S-ryhmän osuuskauppojen hyvän investointikyvyn ja asiakasomistajuuden luoman pohjan ansiosta. Tavarataloille on olemassa valmis asiakaskunta osuuskauppojen asiakasomistajissa.

Kasvavan ketjun myyntiä ei voi verrata aiempiin vuosiin, mutta suhteessa toimialaan Kodin Terra on menestynyt hyvin. Esimerkiksi ensimmäisen, Lahdessa sijaitsevan Kodin Terran myynti on laskenut hieman, mutta selvästi alan yleistä kehitystä vähemmän. Kodin Terran myynnistä hyvin pieni osa on ammattilaisille suuntautuvaa rakennusliikekauppaa, jonka kysyntä on laskenut eniten.

Kodin Terra -ketjun kuluttajille suuntautuvassa kaupassa parhaiten kehittyi viime vuonna puutarhakauppa ja myös kodin sisustamisen ja remontoinnin kauppa säilyi hyvällä tasolla. Yksityinen omakotitalorakentaminen vähentyi jonkin verran vuonna 2009, mutta sen ennustetaan lähtevän nousuun vuonna 2010.

Verkoston laajentumisen ohella Kodin Terra jatkaa toimintansa kehittämistä kaikkien keskeisten kilpailukeinojensa alueilla. Tulevaisuudessakin ketju haluaa taata asiakkailleen edulliset hinnat, laajan valikoiman ja helpon asioinnin.

Sokoksissa ja Emotioneissa uutta ilmettä

Sokos-ketjun vuosi 2009 sujui myynnillisesti edellisen vuoden tahtia. Sokosten myynti kehittyi muuta alaa paremmin muun muassa naisten pukeutumis- ja kosmetiikkakaupassa. Enemmän haasteita oli esimerkiksi ajanvietteen ja viihteen alueilla, mutta niidenkin myynnit vastasivat markkinoiden yleistä kehitystä.

Ajalle tyypillinen ostamisen rationaalisuus näkyy Sokosten osalta muun muassa kampanjoiden merkityksen korostumisena. Asiakkaat eivät jätä haluamiaan tuotteita kokonaan hankkimatta, mutta saattavat siirtää niiden ostamisen edullisempaan kampanja-aikaan.

Sokos-verkosto kasvoi vuonna 2009 jo toisena peräkkäisenä vuonna, kun uusi Sokos Kouvola avautui lokakuussa. Ketjussa on meneillään myös laajoja uudistus- ja laajennushankkeita muun muassa Jyväskylässä, Tampereella ja Mikkelissä. Uusissa ja uudistettavissa Sokoksissa kaikki tuotealueet ovat uudistettujen konseptien mukaisia niin valikoiman, esillepanojen kuin visuaalisen ilmeen osalta. Osassa tavarataloista tehdään myös pienempiä uudistuksia.

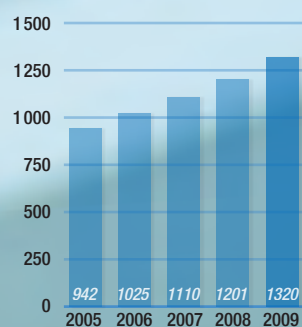
Emotion-ketju menestyi niin ikään muuta markkinaa paremmin. Koko ketjun myynti kasvoi myös sen laajentumisen myötä, kun Helsingin Itäkeskukseen, Ylöjärvelle, Vaasaan ja Kokkolaan avattiin uudet Emotionit. 18 toimipaikan Emotion-ketju jatkaa laajentumistaan tulevinakin vuosina muutaman myymälän vuosivauhdilla.

Emotion-ketjun visuaalista ilmettä on uudistettu muun muassa myymäläkalusteiden sekä myymälöiden värimaailman ja tilanjaon osalta. ■

Käyttötavarakauppaa harjoittavat pääasiallisesti Prisma-, Sokos-, Emotion- ja Kodin Terra -ketjut, joiden lisäksi käyttö-tavaraa on pienemmässä mittakaavassa S-market-, Sale- ja ABC-ketjuissa. Lisäksi Pukumies-ketju toimii osassa Suomea. Vuoden 2009 lopussa Prisma-ketjuun kuului kotimaassa 55 ja lähialueilla 12 toimipaikkaa. Sokos-tavarataloja oli 22, Emotion-myymlöitä 18 ja Kodin Terroja 6. Pukumies-ketjulla on 9 toimipaikkaa.

WALU WILZ
SENSITIVE

S-ryhmän käyttötavarakauppa (Milj. €)

ABC jatkaa menestyksen tiellä

ABC-ketjun vankka asema suomalaisten tielläliikkujien ykköshuoltajana ei horjunut myöskään vuonna 2009.

Taantuman vaikutuksesta myynnin kasvu taittui, mutta ketjun suhteellinen markkina-asema vahvistui etenkin polttonestekaupassa. Alan kiristynvä kilpailu vaatii kuitenkin jatkuvaa toiminnan kehittämistä.

Vuonna 2009 suomalaisten tielläliikkumista piristivät alentuneet polttonesteiden hinnat. Samaan aikaan jatkui jo edellisvuonna alkanut ilmiö liikkumisen suuremmasta tarveharkintaisuudesta. Yksityisautoilijat lähtevät nykyisin tien päälle aiempaa enemmän vain selkeän tarpeen vuoksi. Toisaalta arkipäiviin keskittyvä työmatkustaminen on vähentynyt.

Liikkuminen keskittyy yhä enemmän viikonlopuille, juhlapyhien aikaan ja lomasesonkeihin. Sen vuoksi liikennemyymälä- ja polttonestekaupan asiakas- ja myyntimäärien vaihtelu eri vuodenaikojan ja viikonpäivien välillä voi olla hyvinkin suurta.

Vaihtelu aiheuttaa haasteita ennustettavuudelle ja sitä kautta toiminnan käytännön järjestelyille.

Yksi ABC-ketjun vuoden 2010 keskeisiä kehittämissuunnitelmia onkin ennustettavuutta parantavien suunnitteluvälineiden kehittäminen. Näin asiakkaille voidaan taata paras mahdollinen palvelu kaikkina aikoina.

Asiakasomistajuus vahva valtti

Vaikka polttonesteiden kokonaiskulutus vähentyi Suomessa viime vuonna, ABC-ketju myi niitä vuonna 2009 määrällisesti enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Ketjun markkinaosuus kasvoi vuoden aikana selvästi.

Muuta markkinaa parempi menestys pohjaa suurelta osin asiakasomistajuuden ja polttonesteistäkin maksettavan Bonuksen merkitykseen. Kun kuluttajat käyttäytyvät entistä harkitummin, Bonuksen merkitys korostuu. Asiakasomistajien keskittäessä ostoksiaan S-ryhmän palveluihin autoilun osuus kokonaisuudessa on hyvin merkittävä. Polttonesteiden hintojen odotettavissa oleva nouseminen vain korostaa Bonuksen merkitystä.

Polttonesteiden lisäksi ABC-liikennemyymälöiden marketit kasvattivat myyntejään vuonna 2009. Marketeissa on tehty määrätietoista valikoimatyötä sekä päivit-

täis- että käyttötavarakaupassa, jonka avulla valikoimat vastaavat yhä paremmin tiellä liikkuvien asiakkaiden tarpeita.

Vaikka ravintola-ala on yleisesti kärsinyt taantumasta, ABC-liikennemyymälöiden ravintolat menestyivät hyvin alan yleiseen kehitykseen verrattuna myös viime vuonna. ABC tarjoaa helpolla tavalla laajan valikoiman ruoka-tuotteita järkevään hintaan, joten ravintola-asioinnin kynnys sekä haja-asutusalueilla että taajamissa on matala. Esimerkiksi lapsiperheet asioivat ABC:llä niin arkena kuin juhlapäivinä, koska ABC-liikennemyymälöissä on otettu huomioon erityisesti lasten tarpeet.

Kilpailu kiristymässä

ABC-ketju juhli vuonna 2009 kymmenvuotista taival-taan tilanteessa, jossa se on nopeasti saavuttanut alan tunnetuimman ja luotetuimman toimijan aseman. Suomen Valittujen Palojen teettämässä vuosittaisessa Luotetuin Merkki -äänestyksessä ABC oli luotetuin huoltamobrändi sekä vuonna 2008 että 2009. Alan bränditutkimuksen mukaan ABC oli puolestaan Suomen tunnetuin huoltamoketju.

Perinteinen huoltamoala on kuitenkin muuttumassa ABC-ketjun esimerkin mukaisesti liikennemyymälä-kaupaksi, jossa muutkin toimijat alkavat tarjota polttonesteet, marketin, ravintolan ja muut palvelut sisältäviä palvelukokonaisuuksia. Vaikka kilpailu kiristyy, ABC-ketjussa nähdään myös positiivisena alan kokonais-mielikuvan kohentuminen. Johtavan toimijan aseman säilyttäminen vaatii kuitenkin jatkuvaa kokonaisvaltaista kehittämistyötä.

Alan sisäisen kilpailun lisäksi toimintaympäristös-sä on tapahtunut ja tapahtumassa monia muutoksia. Esimerkiksi uusi, joulukuun alussa 2009 voimaan tullut liikeaikalaki muuttaa jonkin verran marketkaupan ase-telmia Suomessa. Lain suurimman muutoksen, sunnun-

taiaukiolojen vapautumisen, nähdään lisäävän ihmisten liikkumista ja siten hyödyttävän myös ABC-yksiköiden toimintaa kokonaisuutena.

Ympäristöajattelun korostuminen on koko ajan vahvistuva trendi niin kuluttajien arvomaailmassa kuin lainsäätäjien toimenpiteissä. Vaikutukset näkyvät etenkin polttonestekaupassa, jonka tuotteita kehitetään entistä ympäristöystävällisemmiksi. Samaan aikaan myös muut vaihtoehtoiset energiamuodot ovat yleistymässä, joten ABC-verkostossa on valmius esimerkiksi sähkön tarjon-taan heti sähköautojen riittävän yleistymisen myötä.

Verkosto kasvaa, toiminta kehittyy

Nopeasti koko Suomeen levinnyt ABC-verkosto jatkaa kasvuaan lähivuosinakin. Yli sadan liikennemyymälän, lähes kahdenkymmenen ABC-Delin ja noin 270 ABC-automaattiaseman verkosto täydentyy edelleen usean uuden toimipaikan vuosivauhdilla.

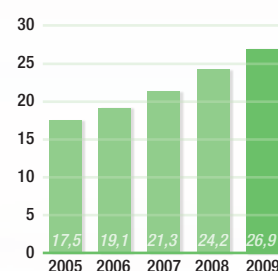
Pääkaupunkiseudulla ja Porvoossa toimivien, ABC-liikennemyymälöitä pienempien ABC-Deli -yksiköiden lisäksi myös muualle Suomeen ollaan suunnittelemassa pienempiä ABC-yksiköitä. Ne tulevat liikepaikoille, joissa ei ole tilaa tai tarvetta täysimittaiselle liikennemyymälälle.

Pienten yksiköiden kehitystyön ohella ABC-liikenne-myymlöidenkin toimintaa kehitetään jatkuvasti kaikilta osin. Asiakasnäkökulmasta erityisen huomion kohteena on alkaneena vuonna nuoriso. ABC-liikennemyymälöis-tä on tullut koko Suomessa nuorten kohtauspaiikkoja. Niinpä ABC-ketju kartoittaa ja tutkii yhdessä yhteistyö-kumppaneidensa kanssa nuorison tarpeita ja odotuksia ja kehittää palvelujaan sen mukaisesti.

Nuorisoikäisiäkin nuorempia asiakkaita varten ABC:lle on ilmestynyt uusi lasten kaveri Apsi Apina, joka asustaa ABC-pylonissa ja tulee näkymään eri tavoin ABC-liikennemyymälöissä vuoden 2010 aikana. ■

S-ryhmän liikennemyymälä- ja polttonestekauppaa hoitaa 102 ABC-liikennemyymälän, 269 ABC-automaattiaseman ja 16 ABC-Delin muodostama verkosto (v. 2009). ABC-Deli toimii vain pääkaupunkiseudulla ja Porvoossa. Kaikkien ABC-toimipaikkojen liiketoimintaa hoitavat S-ryhmän alueosuuskaupat.

S-ryhmän bensiinikaupan markkinaosuus (%)

Matkailu- ja ravitsemiskaupassa haasteelliset ajat

Matkailu- ja ravitsemiskaupan kehitys saattaa jäädä vuonna 2010 jopa yleistä talouskehitystä selvästi heikommaksi. Alan palveluiden kysyntään vaikuttavat muun muassa työttömyyden kasvu, säästämisasteen nousu, alkoholiveron korotukset ja työmatkustuksen väheneminen.

Kysynnän heikkeneminen alkoi vaikuttaa ensimmäisenä matkailuun, jossa erityisesti kansainvälinen matkustaminen on vähentynyt. Vuoden 2009 aikana taantuma alkoi kuitenkin näkyä yhä selvemmin myös ravintoloiden myynneissä. Ravintoloiden euromääräinen myynti ei ole kuitenkaan laskenut yhtä paljon kysynnän alenemisen kanssa, koska alan hinnat ovat nousseet samaan aikaan.

Taantuma-ajalle tyypilliseen tapaan parhaiten on menestynyt kahvila- ja pikaruokatyyppinen tarjonta. Sen kysyntä on pysynyt kutakuinkin ennallaan ja euromääräinen myynti on jopa hieman kasvanut.

Monipuolisuus tasaa suhdanteita

S-ryhmän ravintoloiden myynti pysyi vuonna 2009 lähes edellisvuoden tasolla. Hieman alaa parempi menestys selittyy kasvaneella ravintolaverkostolla mutta myös S-ryhmän ravintolatarjonnan monipuolisuudella.

Suurimpia haasteita on keskihintaa kalliimmalla, etupäässä bisnesasiakkaiden kuluttamalla tarjonnalla. Yritysten kulujen karsiminen vie asiakkaita ravintoloista, joissa maksetaan pääasiassa muulla kuin omalla rahalla. S-ryhmän ravintolat sen sijaan edustavat pääasiassa keskihintaista, koko kansan ulottuvilla olevaa tarjontaa, jonka kysyntä on tasaisempaa suhdanteista riippumatta.

S-ryhmän kasvavan ravintolaverkoston painopiste on tulevaisuudessakin kohtuuhintaisessa ja helposti saavutettavassa perustarjonnassa. Se tarkoittaa, että suurin osa uusista kahvila- ja ravintolatoimipaikoista avataan Prisma-hypermarkettien ja Sokos-tavaratalojen yhteydessä toimiviin ravintolamaailmoihin. S-ryhmässä tätä tarjontaa kutsutaan nopeaksi syömiseksi, joka tarkoittaa

Taantuma alkoi näkyä selvästi hotellien ja ravintoloiden kysynnässä vuoden 2008 loppupuolella. Kehitys jatkui koko vuoden 2009, eikä siihen odoteta parannusta kuluvana vuonna. S-ryhmän matkailu- ja ravitsemiskauppa on menestynyt haasteellisessa tilanteessa hieman muuta alaa paremmin ja jatkaa palvelujensa kehittämistä määrätietoisesti.

nopeita, helppoja ja edullisia ravintolaelämyksiä siellä, missä asiakasomistajat muutenkin liikkuvat.

Vaikka verkoston laajentuminen painottuu nopeaan syömiseen, S-ryhmä pitää tulevaisuudessakin yllä monipuolista ruoka-, juoma- ja iltaravintoloiden sekä kahviloiden verkostoa, jossa asiakkaat voivat viihtyä niin arkena kuin juhla-aikana.

Hotelliketjuilla erilaiset haasteet

Eniten matkailu- ja ravitsemiskauppaa ravisteleva taantuma näkyy hotellien myynissä, jota supistaa etenkin työmatkailun selvä väheneminen. Vaikka myös S-ryhmän hotellien myynti laski jonkin verran vuonna 2009, kokonaismenestys oli lievästi muuta alaa parempaa.

S-ryhmän ketjuista parhaiten menestyi Sokos Hotels -ketju, joka kasvatti markkinaosuuttaan Suomen majoitusmarkkinoilla. Ketjun menestymistä selittää tasapainoinen myynnin rakenne, joka kestää parhaiten suhdannevaihteluja. Sokos Hotels -ketjun asiakkaista noin 55 prosenttia on työmatkustajia ja noin 45 prosenttia vapaa-ajanmatkustajia. Lisäksi ketjun asiakkaista enemmistö on suomalaisia, joiden yöpymiset eivät ole vähentyneet ulkomaalaisten kanssa samaa tahtia.

Radisson Blu -ketjulle aiheuttaa haasteita ulkomalais- ja työmatkustajaenemmistöinen asiakaskunta. Taantuma alkoi näkyä ensimmäisenä juuri kansainvälisessä työmatkustuksessa. Taantumasta odotetaan aiheuttavan jopa pysyviä muutoksia työmatkailun tapoihin lisääntyvien videoneuvotteluiden ja muiden säästötapojen kautta. Työmatkustamisen tuoman myynnin ennakkoidankin jäävän pysyvästi aiempaa alemmalle tasolle.

Holiday Club Spa -hotellien asiakkaista selvä enemmistö ovat suomalaiset asiakasomistajat. Vaikka kotimaan matkailu näyttäisi jossain määrin jopa hyötävän taantumasta, on lähes puhtaasti vapaa-ajan matkustukseen perustuvien kohteiden kysynnässä monia epävarmuustekijöitä. Esimerkiksi viime vuosille tyypilliset,

hyvin vaihtelevat sääolosuhteet voivat vaikuttaa sesonkikojojen myynteihin merkittävästi.

Panostuksia kysynnän mukaan

S-ryhmän investoinnit matkailu- ja ravitsemiskauppaan olivat vuonna 2009 edellisvuosia pienempiä. Syy ei ollut kuitenkaan taantumassa, vaan aiemmissa ennätysinvestoinneissa, joiden ansiosta etenkin hotelliverkosto on varsin kattava.

Vuonna 2010 uusia toimipaikkoja avataan hieman edellisvuotta enemmän. Enemmistö uusinvestoinneista on muiden toimipaikkojen yhteydessä toimivia ravintolamaailmoja. Niitä perustetaan muun muassa S-ryhmään siirtyviin entisiin Euromarketeihin, joista remontoidaan Prisma-hypermarketteja. Markettien yhteyteen tuleva tarjonta kehittyy muutenkin vuonna 2010, kun sekä uudesta valmisruokakonseptista että S-marketien yhteyteen kehitettävästä Presso-kahvilan pienemmästä versiosta aletaan kerätä kokemuksia.

S-ryhmä myös suunnittelee jatkuvasti uusia ravintolakonsepteja ja kehittää jo olemassa olevien ketjujen toimintaa ja tarjontaa ajan hengen ja kysynnän mukaan. Hotelliketjuissa puolestaan mietitään uusia ansaintakeinoja työmatkustuksessa menetetyn kysynnän tilalle. Tällöin etsitään keinoja tarjota yhä houkuttelevampia tuotteita ja palveluita vapaa-ajan matkustajille.

Verkostossa tapahtuvan kehittämisen lisäksi panostetaan kokonaisasioinnin ja palveluiden ostamisen helpottamiseen. Etenkin hotelliketjujen verkkopalveluja kehitetään ketjuittain asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Merkittävä uusaus verkkomaailmassa oli vuonna 2009 käynnistynyt S-Matkat.fi-portaali, jossa on tarjolla laaja valikoima S-ryhmän ja sen yhteistyökumppaneiden matkailupalveluita.

S-ryhmän matkailu- ja ravitsemiskauppaan kuuluu lukuisia valtakunnallisia ravintola-ketjuja sekä kolme hotelliketjua, Sokos Hotels, Radisson Blu Hotels & Resorts ja Holiday Club Spa Hotels. Ketjujen lisäksi S-ryhmään kuuluu suuri joukko erillis-ravintoloita. Suomessa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat sekä alueosuuskaupat että SOK:n tytäryhtiö Sokotel Oy. S-ryhmällä oli ravintola-toimipaikkoja Suomessa vuoden 2009 lopussa yhteensä 748 ja hotelleja 60. Lisäksi SOK:n tytäryhtiöt hoitavat Tallinnan Sokos Hotel Virun ja Pietarin kolmen Sokos Hotellin toimintaa.

Pietarissa elpymisen merkkejä

Pietarin kolmen Sokos Hotellin liiketoiminta pääsi käyntiin tilanteessa, jossa taantuma painoi kaupungin matkailualan markkinoita kaikista ankarimmin. Tulok-sena oli sekä kysynnän että huonehintojen suoranainen romahtaminen.

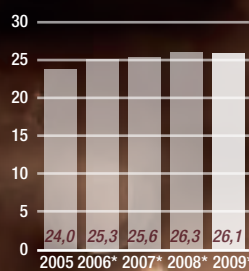
Merkit käänteestä parempaan alkoivat kuitenkin vuoden 2009 loppupuolella etenkin ravintolamyynnin selvällä elpymisellä. Vuoden viimeisinä kuukausina ketjun hotellien yhteydessä toimivien ravintoloiden myynnit olivat huomattavasti ennakoitua suuremmat.

Ravintoloiden parantunut kysyntä ennakoinee myös majoitusmyynnin elpymistä. Pietarin markkinoiden pahin taantuma lieenee takana, ja esimerkiksi lähes pysähdyksissä oleva työmatkustus alkanee elpyä.

Pietarin kaupungilla on määrätietoiset suunnitelmat tehdä suurkaupungista vetovoimainen matkailukohde, joten myös vapaa-ajan matkustukselle voidaan odottaa valoisampaa tulevaisuutta.

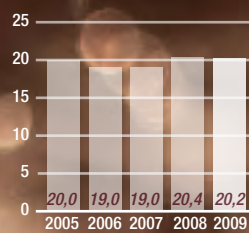
Tallinnan Sokos Hotel Viru on kohdannut niin ikään haasteita, vaikka sen kävijämäärät ovat jopa kasvaneet. Tallinnan majoituskapasiteetti on lisääntynyt viime vuosina kysyntään nähden jopa liikaa, joten kaupungin hotellien huonehinnat ovat alentuneet selvästi. Virulla on kuitenkin kaupungin tunnetuimpana hotellina ja Tallinnan perinteisenä maamerkinä vahva asema eten-kin suomalaisten matkailijoiden majoittajana. ■

S-ryhmän majoitus-
liiketoiminnan markkinaosuus (%)

*tilastointi muuttunut,
keskenään
vertailukelpoisia

S-ryhmän ravitsemis-
liiketoiminnan markkinaosuus (%)

S-ryhmän autokaupan palveluja tarjoavat SOK:n tytäryhtiö Automaa Oy ja 12 alueosuuskauppaa. Palveluihin kuuluvat uudet autot, vaihtoautot, varaosa- ja tarvikemyynti, huolto- ja korjaustoiminta sekä autokaupan rahoitus. S-ryhmän edustuksiin kuuluu 15 automerkkiä, joita myytiin vuoden 2009 lopussa 41 toimipaikassa. S-ryhmän oma maahantuontimerkki on Peugeot, jota tuo maahan SOK:n tytäryhtiö Maan Auto Oy.

Autokaupassa toivoa paremmasta

Suomen autokaupan myynti romahti vuonna 2009 edellisvuoteen verrattuna. Loppuvuonna tapahtui kuitenkin käänne parempaan, ja suuntauksen odotetaan jatkuvan vuonna 2010. S-ryhmässä on käynnissä toiminnan yhtenäistäminen, jossa autokauppaa aletaan ketjuttaa muiden S-ryhmän liiketoimintojen tapaan.

Talouden taantuma alkoi vaikuttaa Suomen auto-kauppaan toden teolla vuoden 2008 jälkipuoliskolla, ja vuoden 2009 kesään asti autokauppa kävi edelleen hyvin verkkaisesti. Kesästä lähtien uusien autojen tilauskanta alkoi kuitenkin elpyä, ja marras-joulukuun rekisteröinneissä päästiin jo lähelle edellisen vuoden lukemia. Koko vuoden uusien henkilöautojen rekisteröinnit ylittivät 90 000 auton rajan, joka vastasi suunnilleen alan ennustetta.

Käytettyjen autojen kauppa sujui viime vuonna hieman uusien autojen kauppaa paremmin. Autokauppojen vaihtoautovarastot pienentyivät vuoden mittaan, ja käytettyjen autojen hintojen aleneminen pysähtyi. Tietyistä käytettyjen autojen malleista on ollut jopa pulaa kysynnän ylittäessä tarjonnan.

Voimakkaimmin taantuma näkyi hyötyajoneuvojen kaupassa. Pienten ja keskisuurten yritysten investoinnit ovat jäissä, joten pakettiautoja rekisteröitiin vuonna 2009 lähes puolet vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Autokauppa ja -teollisuus keskittyvät

Vuoden 2010 alussa uusien autojen tilauskanta oli selvästi edellisen vuoden vastaavaa aikaa suurempi. Hieman paremman kysynnän odotetaan jatkuvan, ja henkilöautojen myynnin odotetaan kasvavan joillakin tuhansilla kappaleilla vuonna 2010.

Kohentuvat myyntiluvut eivät kuitenkaan jakautune tasaisesti, sillä Suomen automyyynnissä on tapahtunut raju merkkikohtainen jakautuminen menestyjiin ja vähemmän myyviin merkkeihin. Kolme suurinta merkkiä, Toyota, Volkswagen ja Ford, myivät viime vuonna lähes 40 prosenttia uusista henkilöautoista. Kymmenen suurimman merkin kappalemääräinen osuus myynnistä oli yli 70 prosenttia.

Pääasiallisena selittävänä tekijänä jakautumiseen on automerkkien malliston erilainen vastaavuus nykyvaatimuksiin. Sekä asenteellinen että lainsäädännön ohjaama ympäristöajattelu suosii vähäpäästöisiä malleja. Suosiossa ovat erityisesti dieselautot ja pienet bensiiniautot.

Jako menestyjiin ja menettäjiin tarkoittaa, että Suomen autoala keskittyy entisestään, vaikka toistaiseksi konkurssseja ja lopettamisia ei ole tapahtunutkaan merkittävästi. Tulevaisuudessa harvemmille maahantuojille ja autokaupoille keskittyy kuitenkin yhä enemmän merkkejä.

Autoala keskittyy myös maailmanlaajuisesti. Auto-teollisuus on keskittynyt ja keskittyy yhä selvemmin muutamiin ryppäisiin, joiden sisällä eri merkit ovat teknisesti hyvin lähellä toisiaan. Toisaalta muutokset alalla nopeutuvat, mikä vaatii nopeaa reagointia. Esimerkiksi Aasiasta saattaa tulla tulevaisuudessa markkinoille uusia merkkejä hyvin nopealla aikataululla.

Ympäristön ehdoilla

Yhä kiristynvä ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen rajoittaminen erilaisilla sanktioilla ohjaa autonvalmistajia ja energiateollisuutta kehittämään nopeaa tahtia uusia moottori- ja polttoaineratkaisuja. Tavallisia bensiini- ja dieselkoneita kehitetään vähäpäästöisemmiksi ja rinnalle kehitetään vaihtoehtoratkaisuja, kuten sähkö- tai hybridautoja.

Jo tähän mennessä päästöjen rajoittaminen on tuottanut nopeasti tuloksia. Vuonna 2009 uusien autojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt laskivat selvästi edellisvuoteen verrattuna. Hiilidioksidipäästöjen merkitys kasvaa edelleen myös kuluttajien näkökulmasta, kun

henkilö-, paketti- ja matkailuautojen vuotuinen ajoneuvovero muuttunee päästöperusteiseksi vuonna 2011.

SOK:n tytäryhtiön, Automaa Oy:n, edustamat Ford- ja Peugeot-merkit vastaavat erittäin hyvin ajan vaatimuksia. Molemmat merkit, Peugeot jopa alan edelläkävijänä, ovat panostaneet vähäpäästöisten moottorien kehittämiseen. Ford olikin vuoden 2009 Suomen automarkkinoiden suhteellisesti parhaiten menestynyt suuri merkki. Se menetti vähiten myyntiään ja oli kolmanneksi myydyin henkilöautomerkki. Peugeot oli koko vuoden myyntitilastossa kymmenennellä sijalla, mutta paransi loppuvuonna ja kipusi joulukuun myynneissä sijalle 7.

S-ryhmän autokauppa ketjuuntuu

Automaa Oy on viime vuosina kehittänyt ja uudistanut toimintaansa monin tavoin. Toiminnan sisäisen kehittämisen ohella muutokset ovat näkyneet myös asiakasomistajille muun muassa toimipaikkojen yhtenäistyneen ilmeen myötä. Nykyisin Automaa on helppo tunnistaa osaksi S-ryhmää, ja sen tunnettuus onkin lisääntynyt selvästi asiakasomistajien keskuudessa.

Autokauppaa harjoitetaan Automaa Oy:n lisäksi lukuisissa S-ryhmän osuuskaupoissa, joilla on edustettuna eri merkkejä omilla alueillaan. Vuoden 2009 lopussa S-ryhmän autokauppaa harjoittavat toimijat tekivät päätöksen toiminnan yhtenäistämisestä. Autokaupan ketjuttaminen aloitetaan muodostamalla ketjuohjausorganisaatio sekä tarvittavat päättävät ja ohjaavat elimet.

Tulevaisuudessa S-ryhmän autokaupan strategia perustuu yhä kokonaisvaltaisempaan asiakasomistajien palvelemiseen. Tuomalla autokaupan monipuoliset palvelut helposti saavutettaviksi ja ostettaviksi sekä räätälöimällä ne mahdollisimman hyvin kunkin asiakkaan tarpeita vastaaviksi voidaan asiakasomistajien arkea helpottaa entisestään tälläkin elämän osa-alueella. Lisäksi asiakasomistajan on yhä helpompaa keskittää autoon liittyvät tarpeensa S-ryhmän ja sen bonuspartnereiden tarjoamiin palveluihin, jolloin asiakasomistajuuden taloudellinen hyöty kasvaa. ■

Maatalouskauppa palaa juurilleen

Maatalouskaupan kysyntä on heikentynyt ja hinnat alentuneet kaikilla tuotealueilla, joten alan taantuma syveni entisestään vuoden 2009 aikana niin maailmanlaajuisesti kuin Suomessakin. Hankkija-Maatalous Oy jatkaa tarvittavia sopeuttamistoimia ja keskittää toimintaansa entistä tiiviimmin perusmaatalouskauppaan.

Maatalouskaupan maailmanlaajuinen markkinahäiriö ei osoittanut vuoden 2009 aikana oikeiden merkkejä. Maatalousmarkkinat ovat hyvin globaalit, joten Suomen maatalouskauppa noudattelee yleistä tilannetta. Matala kysyntä ja alhaiset hinnat koettelevat kaikkia alan toimijoita, eikä markkinoilla odoteta tapahtuvan muutosta parempaan myöskään vuonna 2010.

Ruoan kuluttaminen ei ole Suomessa eikä maailmalla vähentynyt taantumien vuoksi, mutta muiden elinkeinojen taantuminen vaikuttaa selvästi myös maatalouselinkeinoon. Toisaalta esimerkiksi maailman suuret sadot ovat aiheuttaneet viljan hinnan romahtamisen melko lyhyessä ajassa. Maataloudelle on viime vuosina ollut muutenkin tyypillistä suuret hintaheilahtelut.

Maatalousala muutosten edessä

Euromääräinen myynnin aleneminen Suomen maatalouskaupassa oli vuonna 2009 noin 20 prosenttia, josta puolet aiheutuu kysynnän alenemisesta ja puolet hintojen laskemisesta. Maatalouskaupan kysynnän väheneminen koskee sen kaikkia tuoteryhmiä.

Maanviljelyä ja kotieläintuotantoa ylläpitävä tuotantopanoskauppakin taantui. Eniten myyntiään menettivät kuitenkin kone- ja rakentamiskauppa, koska alan suuret investoinnit ovat lähes kokonaan jäissä.

Maatalouselinkeinoon ja maatalouskaupan taantumavuodet tulevat muuttamaan myös alan rakenteita koko arvoketjussa. Maatalouden tilalukumäärä jatkaa edelleen pitkään jatkunutta laskuaan, ja muun muassa konepajateollisuudesta karsiutuu toimijoita ja alalla tapahtuu keskittymistä.

Muutokset sekä teollisuudessa että asiakaskunnassa vaikuttavat myös maatalouskauppaan. Esimerkiksi maataloustuottajien ostotavat muuttuvat, jonka vuoksi perinteinen myymälöiden kautta tapahtuva kaupan käynti vähenee. Se aiheuttaa muutoksia myymäläverkostossa.

Painopiste perusbisnekseen

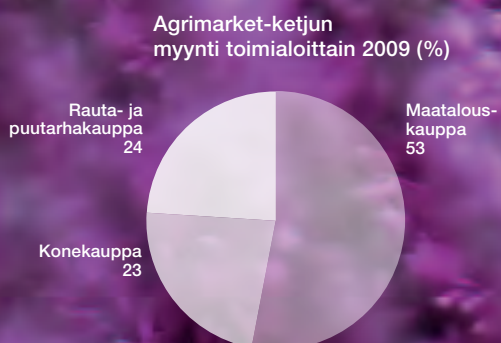
SOK:n tytäryhtiö, Hankkija-Maatalous Oy, harjoittaa myös kuluttajakauppaa, jossa taantuma näkyi niin ikään merkittävästi. Etenkin rakentamisen selvä väheneminen alensi myyntejä.

Hankkija-Maatalouden Agrimarket-ketju keskittyy jatkossa yhä selvemmin perusliiketoimintaansa, maatalouskauppaan. Se tarkoittaa toimintakonseptien tarkentamista ja valikoimien yhä selvempää kohdentamista maatalouskaupan tarpeita vastaaviksi. Rautakauppa ei häviä ketjusta, mutta sen valikoimaa tarkennetaan.

Kuluttajille suuntautuvassa kaupassa puutarhakauppa on menestynyt hyvin myös taantuma-aikana, ja se säilyy tulevaisuudessakin yhtenä painopistealueena. Puutarhakauppaa tekevät pääasiassa Agrimarketien yhteydessä kausittain toimivat Multasormi-myymälät.

Perusasioihin keskittyminen mahdollistaa tehokkaan kustannusrakenteen. Sen lisäksi Hankkija-Maatalous Oy karsii kustannuksia sopeuttamistoimilla, joihin kuului muun muassa koko henkilöstön lomauttaminen yhdeksi kuukaudeksi vuonna 2009. Vastaavia toimenpiteitä tehdään myös vuonna 2010. Konsernin tavoitteena on alan vaikeista olosuhteista huolimatta turvata kannattava toiminta ja pitää yllä hyviä toimintaedellytyksiä myös tulevaisuudessa. ■

Maatalous-, kone-, rauta- ja puutarhakauppaa tekevät S-ryhmässä Agrimarket-, S-Rautamarket- ja Multasormiketjut. Valtakunnallista liiketoimintaa harjoittaa SOK:n tytäryhtiö Hankkija-Maatalous Oy. Lisäksi neljällä alueosuuskaupalla on omaa maatalouskauppaa. Agrimarket-toimipaikkoja oli vuoden vaihteessa 122.

Tehokkaalla hankinnalla laadukasta tarjontaa

Tehokas hankinta- ja logistiikkatoiminta antaa S-ryhmälle erinomaiset mahdollisuudet tarjota kuluttajille kysyntää vastaavia valikoimia edullisin hinnoin. Vuonna 2010 yhdistetään päivittäis- ja käyttötavarakaupan hankintayhtiöt, mikä entisestään tehostaa ja parantaa toiminnan laatua.

SOK:n yhdistyvistä tytäryhtiöistä Inex Partners Oy on päivittäistavaran ja Intrade Partners Oy käyttötavaran hankinta- ja logistiikkayhtiö. Inex Partners tekee ostamisessa yhteistyötä pohjoismaisen Coop Tradingin kanssa, josta SOK omistaa neljänneksen. Inex Partners omistaa myös puolet Finnfröst Oy:stä. Finnfröst on erikoistunut pakasteiden hankintaan ja logistiikkaan.

Meira Nova Oy on SOK:n tytäryhtiö, joka on erikoistunut päivittäistavaroiden HoReCa-alan hankintaan, markkinointiin ja logistiikkaan. Meira Novan asiakasryhmiä ovat hotellit ja ravintolat, henkilöstöravintolat, julkisen sektorin suurkeittiöt sekä liikennemyymälät ravintoloihin. Meira Nova hankkii tavaraa koko Suomeen myös S-ryhmän ulkopuolisille asiakkaille. NEOT (North European Oil Trade Oy) on SOK:n ja Greeni Oy:n yhteisesti omistama polttonesteiden hankintayhtiö.

Omien hankintayhtiöiden ansiosta S-ryhmä voi johtaa tavarantoimittajista asiakkaisiin ulottuvaa arvoketjua siten, että tarjolle saadaan haluttuja tuotteita kustannustehokkaasti. Tehokas toiminta on tärkein keino taata edullisin ostoskori S-ryhmän asiakasomistajille.

SOK:n omistama päivittäistavarakaupan hankintayhtiö Inex Partners Oy ja käyttötavarakaupan hankintayhtiö Intrade Partners Oy yhdistyvät keväällä 2010. Tämä parantaa asiakkaiden palvelua, sillä yhdistyminen selkeyttää työnjakoa, yhtenäistää toimintamalleja, tehostaa tavaravirran ohjaamista ja parantaa tuotteiden saatavuutta. Uusi toimintamalli selkeyttää myös SOK:n pt- ja kt-kaupan ketjuohjaustoimintojen ja hankintayhtiöiden keskinäistä työnjakoa.

Edistyksellistä energiataloutta

S-ryhmän tavoitteena on merkittävä myynnin kehitys käyttötavarakaupassa. Liikepaikkainvestointien, ketjuohjauksen ja hankinnan tehostamisen lisäksi tavoitteisiin pyritään muun muassa logistiikkaa kehittämällä. Sipoon Bastukärrin vuonna 2010 valmistuva uusi käyttötavaran logistiikkakeskus on tärkeä askel tavoitteiden saavuttamisessa.

Logistiikkakeskuksen energiaratkaisuksi rakennetaan erittäin edistyksellistä ympäristöajattelua edustava, Suomen suurin uusiutuva energiaa käyttävä hybridilaitos. Logistiikkakeskuksen vaatimasta lämpöenergiasta noin puolet tuotetaan maaperästä saatavalla geoenergialla ja vajaa puolet pelleteillä tai muilla biopolttoaineilla. Laitoksen jäähdytykseen käytetään vain geoenergiata.

Kehitystyön tuloksena logistiikkakeskus on muiltakin ratkaisuiltaan energiaa säästävä. Hankkeesta saatavia kokemuksia hyödynnetään tulevaisuudessa myös muissa SOK:n hankkeissa. Hybridilaitos on saanut myös Tekesin kehitystukea ja työ- ja elinkeinoministeriön energiatukea.

Käyttötavaran logistiikkakeskuksen rakentaminen on S-ryhmän kaikkien aikojen suurin investointi. Kokonaisinvestointi nousee noin 150 miljoonaan euroon.

Logistiikkakeskukset uuteen omistukseen

SOK:n kaikki logistiikkakeskukset siirtyvät kesään 2010 mennessä S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:n omistukseen. Joulukuussa 2009 perustetun yhtiön omistavat S-ryhmän 22 alueosuuskauppaa, ja sen toiminta keskittyy vain logistiikkakeskuksiin.

S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:n omistukseen siirtyi jo vuoden 2009 lopulla Tuusulassa sijaitseva hotelli-, ravintola- ja cateringliiketoimintaa palveleva logistiikkakeskus sekä Sipoon rakenteilla oleva käyttötavaran logistiikkakeskus. Espoon Kilon päivittäistavaran logistiikkakeskus taas siirtyy yhtiölle kahdessa vaiheessa kesään 2010 mennessä.

S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy on vuokrannut kiinteistönsä pitkillä vuokrasopimuksilla SOK:n tytäryhtiöille Inex Partners Oy:lle ja Meira Nova Oy:lle. ■

S-ryhmä on osaajan valinta

S-ryhmän uusi henkilöstöstrategia otettiin käyttöön vuoden 2009 alussa. Strategia pohjautuu toimintaympäristön analyysiin, josta on tunnistettavissa keskeisimmät työelämän ja työmarkkinoiden trendit. Tulevaisuudessa muun muassa väestön ikääntyminen sekä työvoiman pirstaloituminen ja monimuotoistuminen leimaavat työmarkkinoita.

Taantuma on väliaikaisesti helpottanut työvoiman saantia ja hillinnyt jo uhkana ollutta työvoimapulaa. Siitä huolimatta muun muassa väestön ikääntyminen ja poistuminen työmarkkinoilta kiristävät tulevaisuudessa kilpailua osaavasta työvoimasta. S-ryhmän tavoitteena on henkilöstöstrategiansa mukaisesti olla ”halutuin työnantaja palvelualalla – osaajan valinta”. S-ryhmä ei siis valitse työntekijöitään, vaan osaavimmat työntekijät valitsevat S-ryhmän. Osaava ja sitoutunut henkilöstö, joka toteuttaa asiakaslupaukset, on S-ryhmän menestyksen paras tae.

S-ryhmän henkilöstötyötä hoitavat SOK Henkilöstöyksikkö yhdessä osuuskauppojen ja SOK:n tytäryhtiöiden henkilöstötyön ammattilaisten kanssa.

Osaaminen kehittämiskohteena

Henkilöstöstrategiassa on tunnistettuja kehittämisalueita, joihin koko S-ryhmän henkilöstötyössä panostetaan lähivuosina. Kehittäminen painottuu S-ryhmän osuuskaupoissa ja SOK:n tytäryhtiöissä eri osa-alueisiin niiden oman tilanteen ja tarpeiden mukaisesti.

Tärkeimmät kehittämiskohteet ovat resurssien ennakoiva suunnittelu, avainpotentiaalien tunnistaminen, esimies- ja johtamistyön laatu sekä osaamisen kehittäminen. Osaamista kehitetään erityisesti käyttötavarakaupassa, jossa S-ryhmän tavoitteena on merkittävä myynnin kasvu vuoteen 2015 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi myös henkilöstö tarvitsee uutta osaamista.

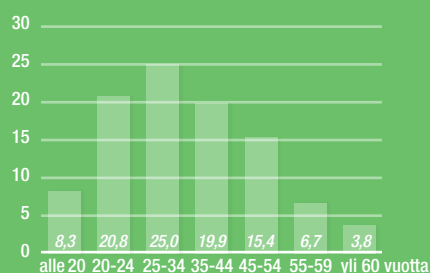
S-ryhmän henkilöstön osaamisen kehittämisen yksi mahdollistaja on SOK:n tytäryhtiö Jollas Instituutti, joka on S-ryhmän oma oppimis- ja valmennuskeskus. Jollaksen tehtävänä on esimerkiksi jalkauttaa S-ryhmän eri osiin osaamisen johtamisen mallia, joka otettiin käyttöön kolmessa alueosuuskaupassa vuoden 2009 aikana. Jollas Instituutti on suomalaisittain erittäin suuri aikuis-kouluttaja. Sen valmennuksissa oli mukana noin 35 000 opiskelijaa vuonna 2009. ■

S-ryhmän ulkoinen työnantajamielikuva on parantunut vuosi vuodelta ja on tutkimusten mukaan erittäin hyvä. Tästä kilpailuedusta halutaan pitää kiinni myös tulevaisuuden työmarkkinoilla, jotta S-ryhmässä työskentelevät parhaat osaajat. Siksi henkilöstöön ja henkilöstötyöhön panostetaan monin tavoin.

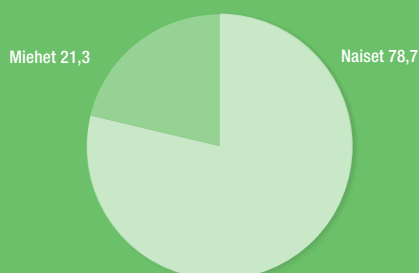

Ikäjakautta 2009 (%)

Sukupuolijakautta 2009 (%)

SOK karsii kuluja

SOK-yhtymässä tehtiin vuonna 2009 merkittäviä kulusäästöjä. Henkilöstön sitoutuminen säästöihin oli erinomaista, ja kulujen karsimisessa saavutettiin jopa odotettua parempia tuloksia. Säästöjen aikaansaamiseksi käytiin systemaattisesti läpi kaikki kuluerät, joten kaikki toiminnot ovat mukana säästötalkoissa. Merkittäviä säästöjä on saatu muun muassa matkustuskuluissa. SOK-yhtymässä on jouduttu tekemään myös lomautuksia ja irtisanomisia, mutta niiden määrä on saatu pysymään melko vähäisenä.

Säästötoimet ovat vaikuttaneet SOK-yhtymän henkilöstön työtyytyväisyyteen, joka kuitenkin on pysynyt hyvällä tasolla. Esimerkiksi henkilöstön sitoutuminen työnantajaansa on edelleen muita alan työnantajia parempi.

S-ryhmä on asiakasomistajia varten

S-ryhmän asiakasomistajajärjestelmä palkitsee osuuskauppojen jäseniä ainutlaatuisen hyvin. Taantuma-aikana korostuvat taloudellisesti järkevät valinnat, joten asiakasomistajuus on erityisen houkuttelevaa.

S-ryhmä on osuustoiminnallinen yritys, jonka omistajia ovat osuuskauppojen jäsenet eli asiakasomistajat. S-ryhmä on olemassa asiakasomistajiaan varten ja sen tehtävänä on tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajille. Asiakasomistajien tarpeet ohjaavat palvelu- ja etutarjonnan sekä palveluverkoston kehittämistä. Osuustoiminnallinen yritysmuoto mahdollistaa erityisen hyvän palkitsevuuden.

Pystyäkseen tuottamaan kattavat palvelut ja edut S-ryhmän on toimittava vastuullisesti, kustannustehokkaasti ja niin laadukkaasti, että asiakasomistajat haluavat keskittää ostoksensa oman kaupparyhmänsä palveluihin. Asiakasomistajuuden merkitys korostuu taloudellisen taantuman aikana. Tehokkaasta liiketoiminnasta, edullisista hinnoista ja ostojen keskittämisestä hyötyvät sekä asiakasomistajat että osuuskaupat.

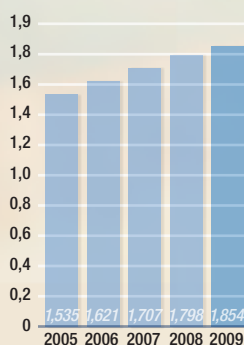
Reilusti etuja, monipuolinen tarjonta

Koska S-ryhmällä ei ole jäseniensä lisäksi muita omistajia, se pystyi palauttamaan viime vuonna asiakasomistajille ostohyvitystä eli Bonusta 316 miljoonaa euroa. Se on 3,5 prosenttia asiakasomistajien bonusostojen määrästä.

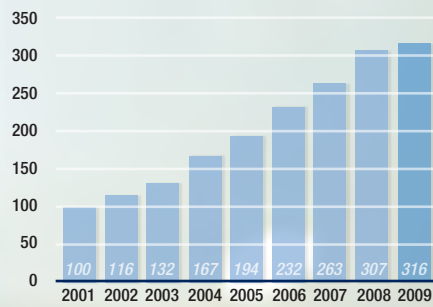
Tutkimusten mukaan kaiken kokoiset taloudet pitävät Bonusta reiluna tapana palkita ostojen keskittämisestä. S-Etukortin ja asiakasomistajuuden arvostus on myös kohonnut edelleen. Kaikkein tärkeimmäksi asiakasomistajat kokevat läheltä saatavat, hinta-laatusuhteeltaan hyvät tuotteet ja monipuolisen palvelutarjonnan.

S-ryhmään liittyi uusia asiakasomistajatalouksia vuoden 2009 aikana yli 100 000, ja niiden kokonaismäärä vuoden lopussa oli yli 1,85 miljoonaa. ■

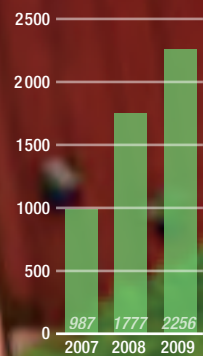
Jäsenmäärä (Milj.)

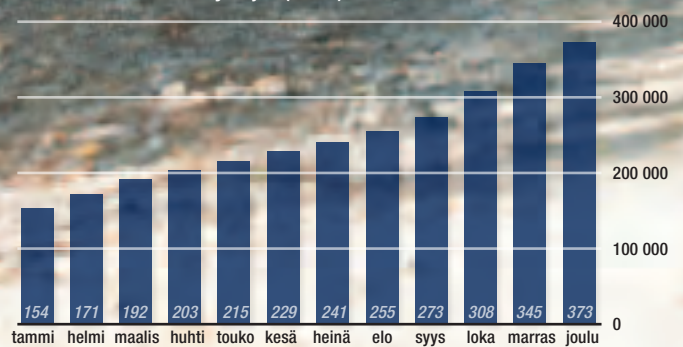
Asiakasomistajille maksettu Bonus (Milj. €)

Yksityishenkilöiden talletukset
S-Pankissa (Milj. €)

S-Etukortti Visan käyttäjät (2009)

S-Pankin kasvu jatkui

Vuosi 2009 käynnistyi S-Pankin kannalta suotuisissa merkeissä, kun reilun vuoden toiminnan jälkeen kiinnostus sitä kohtaan oli edelleen kasvussa. Pankki saikin vuoden aikana runsaasti uusia asiakkaita ja kehitti myös palveluitaan monin tavoin.

S-Pankin asiakasmäärä kasvoi vuoden 2009 aikana keskimäärin 12 000 asiakkaalla kuukaudessa ja se oli vuoden lopussa noin 2 176 000. S-Etukortti Visan käyttäjämäärä yli puolitoistakertaistui, ja sillä oli vuoden päätyessä lähes 380 000 käyttäjää.

S-Pankin verkkopankin käyttö lisääntyi niin ikään tasaisesti koko vuoden ajan. Uusia pankkitunnus-sopimuksia tehtiin keskimäärin 14 000 kappaletta kuukausittain. Verkkopankilla oli vuoden päätyessä lähes 800 000 käyttäjää, joista noin 19 000 oli ottanut käyttöönsä S-Pankin ja Itellan yhteistyönä syntyneen, kesäkuussa avatun S-Pankki NetPosti -palvelun.

S-Pankin talletuskanta oli vuoden lopussa lähes 2,5 miljardia euroa, johon oli tullut vuoden aikana kasvua yli 500 miljoonaa euroa. Yksityisasiakkaiden 2,3 miljardin osuus talletuksista oli 3,0 prosenttia koko Suomen pankkimarkkinoiden yksityisasiakastalletuksista.

S-Pankin luottokanta oli vuoden vaihteessa 153,9 miljoonaa euroa, josta 72,0 miljoonaa euroa oli myönnetty yksityisasiakkaille.

Vuosi onnistui hyvin myös tuloksellisesti. S-Pankin tulos oli 2,9 miljoonaa euroa, jossa oli parannusta 9,0 miljoonaa euroa edellisvuoteen.

Uusia omistajia ja palveluja

S-Pankki toteutti vuoden 2009 touko-kesäkuussa suunnatun osakeannin, jonka myötä S-ryhmän alueosuuskaupat ja yksi paikallisosuuskauppa tulivat pankin omistajiksi 50 prosentin osuudella. Omistuspohjan laajentuminen kuului pidemmän aikavälin suunnitelmiin jo ennen talletuspankki-toiminnan aloittamista. Osakeanti kasvatti S-Pankin omaa pääomaa 79,6 miljoonalla eurolla.

Jo aiemmin S-Pankki oli laajentanut toimintaansa ostamalla SOK:lta sen harjoittaman lahjakorttiliiketoiminnan. Sähköistä palvelutarjontaan pankki laajensi liittämällä Itellan sähköisen asiointipalvelun, NetPostin, osaksi verkkopankkia.

Vuoden lopulla S-Pankki allekirjoitti sopimuksen, jonka mukaan Citibank International PLC:n yksityisasiakkaille suunnattu luottoliiketoiminta Suomessa siirtyi S-Pankkiin vuoden 2010 helmikuussa. Kauppa kasvatti S-Pankin luottokantaa noin 200 miljoonalla eurolla ja toi pankkiin noin 23 000 uutta luottoasiakkuutta. ■

S-Pankki on Suomen ensimmäinen ja ainoa kauppapankki. S-Pankin omistavat puoliksi SOK ja S-ryhmän 22 alueosuuskauppaa ja yksi paikallisosuuskauppa. Kauppapankkikonseptilla toimivan S-Pankin palvelut on ensisijaisesti suunnattu osuuskauppojen asiakasomistajille, joille pankki tarjoaa parhaat edut. Pankin tuotevalikoima muodostuu päivittäisten raha-asioiden hoitamiseen, säästämiseen ja hankintojen rahoittamiseen tarvittavien palveluiden ympärille. S-Pankin asiakaspalvelupiste löytyy jokaisesta Prismasta sekä lähes kaikista Sokoksista ja isoimmista S-marketeista. Osan pankkiasioista voi hoitaa myös Alepa- ja Sale-myymlöissä sekä ABC-liikennemyymälöissä.

S-ryhmän alueosuuskaupat

Andelslaget Varuboden, Kirkkonummi
Etelä-Karjalan Osuuskauppa, Lappeenranta
Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa, Seinäjoki
Helsingin Osuuskauppa Elanto, Helsinki
Jukolan Osuuskauppa, Nurmee
Keskima Osk, Jyväskylä
Koillismaan Osuuskauppa, Kuusamo
Osuuskauppa Arina, Oulu
Osuuskauppa Hämeenmaa, Lahti
Osuuskauppa Keula, Rauma
Osuuskauppa KPO, Kokkola
Osuuskauppa Maakunta, Kajaani
Osuuskauppa Osla Handelslag, Porvoo
Osuuskauppa PeeÄssä, Kuopio
Osuuskauppa Suur-Savo, Mikkeli
Osuuskauppa Ympyrä, Hamina
Osuuskauppa Ympäristö, Kouvola
Pirkanmaan Osuuskauppa, Tampere
Pohjois-Karjalan Osuuskauppa, Joensuu
Satakunnan Osuuskauppa, Pori
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO, Salo
Turun Osuuskauppa, Turku

S-ryhmän keskeiset luvut vuonna 2009

Milj. €

S-ryhmän vähittäismyynti	11 687
S-ryhmän vähittäismyynti Baltiassa ja Venäjällä	232
S-ryhmän vähittäismyynti kotimaassa	11 455
Osuuskauppojen vähittäismyynti	10 113
S-ryhmän bonusmyynti	8 035
Asiakasomistajille maksettu Bonus	316
S-ryhmän investoinnit	642
S-ryhmän tulos	270

S-ryhmän vähittäismyyntit liiketoiminta-alueittain vuonna 2009

Milj. €

Marketauppa*	7 053
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 657
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	430
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	848
Auto- ja autotarvikekauppa	568
Maatalouskauppa	1 118
Muut	14

*sisältää lähialueiden myyntin

Mikä on S-ryhmä?

S-ryhmä on merkittävä suomalainen, osuustoiminnallinen kaupan alan yritysryhmä. Se muodostuu Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) ja sen tytäryhtiöistä sekä 22 alueosuuskaupasta ja 10 paikallisuuskaupasta. Jäsenet eli asiakasomistajat omistavat osuuskaupat, jotka puolestaan omistavat keskusliike SOK:n.

S-ryhmän liiketoiminnan tarkoituksena on tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajille.

Ryhmän päämääränä on tarjota asiakasomistajilleen kaikkialla Suomessa monipuoliset palvelut ja laaja toimipaikkaverkosto. Toiminnan lähtökohtina ovat asiakkaan palvelutarpeet ja arjen helpottaminen.

Toiminnan selkärangana ovat arvot:

Olemme asiakasta varten.

Kannamme vastuuta ympäristöstä ja ihmisistä.

Uudistamme jatkuvasti toimintaamme.

Toimimme tuloksellisesti.

S-ryhmän liiketoiminta

S-ryhmän liiketoiminta-alueet ovat marketkauppa, liikennemyymälä- ja polttonestekauppa, tavaratalo- ja erikoisliikekauppa, matkailu- ja ravitsemiskauppa, auto- ja autotarvikekauppa sekä maatalouskauppa.

S-ryhmän liiketoiminta on organisoitu valtakunnallisiin ketjuihin. SOK tuottaa keskitetysti yhteiset palvelutoiminnot. Kun ketjutoimintaan yhdistetään alueosuuskauppojen hyvä paikallinen markkina- ja asiakastuntemus, syntyy tehokas s-ryhmäläinen liiketoimintamalli.

S-ryhmän valtakunnalliset ketjubrändit ovat marketkaupassa Prisma, S-market, Sale, pääkaupunkiseudulla Alepa sekä tavaratalo- ja erikoisliikekaupassa Sokos ja Emotion.

Liikennemyymälä- ja polttonestekaupassa ABC-ketju juhli vuonna 2009 kymmenvuotista taivaltaan.

Valtakunnallisia hotelliketjuja ovat Sokos Hotels, Radisson Blu Hotels ja Holiday Club Spa Hotels. S-ryhmän tarjonta ravintolapuolella ulottuu tunnetuista ketjubrändeistä yksilöllisiin ravintoloihin ympäri Suomen.

Agrimarket on maatalouskaupan valtakunnallinen ketju.

S-Rautamarket- ja Multasormi-ketjut palvelevat asiakasomistajia rauta- ja puutarhakaupassa.

Kodin Terra on S-ryhmän asumisen tavaratalo. Ketju kasvaa ripeästi myös kuluvana vuonna.

Kotimarkkinoiden lisäksi S-ryhmällä on kansainvälistä liiketoimintaa Venäjällä ja Baltian maissa, joissa harjoitetaan marketkauppaa sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa. Pietarissa toimii kolme Sokos Hotellia ja Tallinnassa yksi. Prismoja on viisi Tallinnassa, neljä Venäjällä, kaksi Riisassa ja yksi Vilnassa.

S-ryhmällä oli viime vuoden lopussa 1 598 toimipaikkaa, joista 1 581 oli Suomessa, 10 Baltiassa ja 7 Venäjällä.

S-ryhmässä työskentelee 37 764 palvelualan ammattilaista.

S-ryhmän vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain 2009

	Milj. €
Prisma*	2 863
S-market	3 325
Sale	497
Alepa	298
Kodin Terra	63
Muu marketkauppa	8
Marketkauppa*	7 053
ABC-liikennemyymälät	876
ABC-automaattiasemat	578
ABC-polttoöljypalvelu	29
ABC-Deli	86
Muut liikennemyymälät	86
Muut automaattiasemat	2
Muu liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 657
Sokos	357
Emotion-erikoisliikkeet	26
Pukumies	32
Muut erikoisliikkeet	16
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	430
Matkailutoiminta*	253
Ravitsemistoiminta*	595
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	848
Automaa	226
Muut autoliikkeet	342
Auto- ja autotarvikekauppa	568
Agrimarketit	766
Konekeskukset	203
Rautakauppa	28
Viljakauppa	99
Muu maatalouskauppa	22
Maatalouskauppa	1 118
Muut	14
Yhteensä*	11 687

*sisältää lähialueiden myynnin

Vähittäismyyntitoimipaikat 31.12.2009

	Lukumäärä *	Lukumäärä**
Prisma	67	
S-market	415	
Sale	238	
Alepa	81	
<i>Markettoimipaikat</i>	<i>801</i>	
Kodin Terra	6	
Muut markettoimipaikat*	11	
Marketkauppa	818	
ABC-liikennemyymälät	102	102
ABC-automaattiasemat	72	269
ABC-Deli	16	16
Muut liikennemyymälät	18	7
Muut automaattiasemat		7
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	208	401
Sokos	22	
Emotion	18	
Pukumies	9	
Muut erikoisliikkeet	5	
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	54	
Sokos Hotels	47	
Radisson Blu Hotels	7	
Holiday Club Spa Hotels	8	
Muut hotellit	2	
<i>Matkailutoimipaikat</i>	<i>64</i>	
<i>Ravitsemistoimipaikat</i>	<i>266</i>	<i>771</i>
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	330	
Autokauppa	41	
Agrimarket	122	
Konekeskus	11	
Muut maatalous- ja rautatoimipaikat	4	
Maatalouskauppa	137	
Muut toimipaikat	10	
S-RYHMÄ	1 598	

* Toimipaikkalukumäärä ei sisällä muiden toimipaikkojen yhteydessä olevia ravintoloita, myymälöitä tai asemia.

** Toimipaikkalukumäärä sisältää muiden toimipaikkojen yhteydessä olevat ravintolat, myymälät ja asemat.

S-ryhmä numeroin 2005–2009

Milj. €	IFRS 2009	IFRS 2008	IFRS 2007	IFRS 2006	FAS 2006	FAS 2005
SOK-YHTYMÄ						
Liikevaihto	8 578	8 887	7 806	6 833	6 834	4 209
Poistot ja arvonalentumiset	73	76	79	64	59	43
Liikevoitto	33	-7	64	31	25	62
Rahoitustuotot ja -kulut	-26	-1	-7	-4	7	7
Tulos ennen veroja	7	-8	51	28	26	69
Tilikauden voitto	6	-8	43	24	21	57
Taseen loppusumma	2 015	3 956	3 280	2 489	2 161	1 831
Pitkäaikaiset varat	684	658	710	661	416	399
Vaihto-omaisuus	346	352	356	301	296	161
Lyhytaikaiset varat	966	2 946	2 483	1 758	1 449	1 271
Myytavissä olevat omaisuuserät			87	71		
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä	536	504	522	478	521	501
Vähemmistöosuus	20	18	16	17	17	14
Varaukset	16	23	13	7	22	2
Vieras pääoma	1 439	3 434	2 697	1 955	1 601	1 314
Myytavissä olevien omaisuuserien velat			46	39		
Korolliset velat	395	2 334	1 634	1 046	695	657
Rahavarat ja lyhytaikaiset sijoitukset	241	2 125	1 389	818	818	790
Korolliset nettovelat	154	209	245	228	-123	-133
Henkilökunta 31.12.	9 032	9 346	8 889	8 563	8 563	5 052
Milj. €	FAS 2009	FAS 2008	FAS 2007		FAS 2006	FAS 2005
SOK						
Myynti (alv 0 %),	6 162	5 933	5 280		4 316	2 536
josta myynti osuuskaupoille	5 797	5 577	5 133		4 191	2 442
Tulos ennen satunnaisia eriä,						
tilinpäätössiirtoja ja veroja	34	22	59		6	6
Tilikauden tulos	24	13	45		11	32
Henkilökunta 31.12.	1 191	970	863		761	696
OSUUSKAUPAT TYTÄRYHTIÖINEEN						
Myynti	10 113	9 928	8 840		8 073	7 244
Osuuskauppojen lukumäärä	32	34	36		39	41
Osuuskauppojen jäsenmäärä	1 854 419	1 797 653	1 707 274		1 621 060	1 534 710
Henkilökunta 31.12.	28 732	28 389	27 010		25 482	23 040
S-RYHMÄ						
Vähittäismyynti	11 687	11 821	10 544		9 777	8 464
Toimipaikkojen lukumäärä	1 598	1 566	1 526		1 488	1 392
Henkilökunta 31.12.	37 764	37 735	35 899		34 045	28 092

LASKENTAKAAVAT

Korolliset nettovelat = korolliset velat - rahavarat ja lyhytaikaiset sijoitukset

SOK-yhtymän johtaminen ja valvonta

Sovellettavat säännökset

SOK on suomalainen osuuskunta, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Osuuskuntalakia, toimialojen toimintaa koskevia muita säännöksiä sekä SOK:n sääntöjä. Tytäryhtiöiden toimintaa säätelee mm. osakeyhtiölaki ja koko yhtymän toimintaa ohjaavat konserniperiaatteet.

Arvopaperimarkkinayhdistys ry on hyväksynyt lokakuussa 2008 Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin, jota Keskuskauppakamarin kannanoton mukaan myös muiden valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa siltä osin kuin sen on niiden erityispiirteet huomioiden mahdollista. SOK noudattaa listayhtiöiden hallinnointikoodia siltä osin kuin se on SOK:n osuustoiminnallinen yritysmuoto ja sen erityispiirteiden huomioiden tarkoituksenmukaista.

Osuuskunnan kokous

Osuuskunnan kokous on SOK:n ylin päättävä elin. Kukin osuuskauppa on oikeutettu lähettämään osuuskunnan kokoukseen enintään viisi kokousedustajaa, joilla on puheoikeus, mutta joista yhdellä on oikeus käyttää osuuskaupan äänivaltaa. Omistajien omistajaoikeuksien käyttö perustuu osuuskunnan sääntöihin.

Varsinaisen osuuskunnan kokouksen tehtävänä on käsitellä säännöissä määrätty asiat kuten tilinpäätöksen vahvistaminen, ylijäämän/tappion käsittely, vastuuvapaus, hallintoneuvoston sekä tilintarkastajien valinta ja palkkiot. Ylimääräinen osuuskunnan kokous voidaan kutsua tarvittaessa koolle.

Hallintoneuvosto

Osuuskuntalaki ei edellytä hallintoneuvoston asettamista, mutta SOK:n säännöissä on määritelty hallintoneuvoston olevan osa yhtymän hallintomallia. Hallintoneuvoston roolina on edustaa laajaa omistajakenttää ja toimia yhteisen tahdonmuodostuksen foorumina keskeisimpien strategisten kysymysten osalta. Tehtävänä on toimia suurten linjojen ratkaisijana sekä jäsenten edun valvojina. Hallintoneuvosto vahvistaa hallituksen esityksestä kaikki S-ryhmän ja SOK-yhtymän keskeiset strategiset linjaukset. Varsinaiset operatiiviseen johtamiseen kuuluvat asiat kuuluvat osuuskunnan hallitukselle ja toimivalle johdolle.

Hallintoneuvosto valvoo, että osuuskunnan ja SOK-yhtymän hallintoa hoidetaan lain, sääntöjen, osuuskunnan kokouksen ja hallintoneuvoston päätösten sekä osuuskunnan edun mukaisesti. Hallintoneuvosto

hyväksyy ja erottaa osuuskunnan jäsenet, nimittää ja vapauttaa pääjohtajan ja muut hallituksen jäsenet sekä päättää muiden kuin osuuskunnan palveluksessa olevien hallitusten jäsenten palkkiot.

Lisäksi hallintoneuvosto päättää S-ryhmän toimintaa koskevista yhteistoimintaperiaatteista ja pitkän tähtäyksen suunnitelmista.

Hallintoneuvostolla on vahvistettu työjärjestys

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa muodostavat puheenjohtajiston, joka avustaa hallintoneuvostoa sen tehtävissä. Pääjohtaja osallistuu puheenjohtajiston kokouksiin. Lisäksi puheenjohtajisto päättää muun muassa pääjohtajan palkkaeduista.

Hallintoneuvosto on asettanut neljä pysyvää valiokuntaa: nimitysvaliokunta, palkitsemisvaliokunta, tarkastusvaliokunta ja osuustoimintavalioikunta.

Osuuskunnan kokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet osuuskauppojen tekemien ehdotusten perusteella. Hallintoneuvostoon kuuluu 12–25 jäsentä. Jäseneksi valittavan tulee olla Suomen kansalainen, osuuskaupan jäsen ja alle 65-vuotias. Osuuskunnan kokous päättää hallintoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioista.

Hallintoneuvostossa oli 22 jäsentä sekä 2 henkilöstön edustajaa vuonna 2009. Hallintoneuvosto kokoontui 6 kertaa.

Hallintoneuvoston puheenjohtajan erityispalkkio vuonna 2009 oli 1 700 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajien palkkio oli 800 euroa kuukaudessa.

Hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten kokouspalkkio vuonna 2009 oli 420 euroa kultakin kokoukselta ja tehtävään kuuluvalta toimitukselta päivässä.

Hallitus

Hallituksen valinta ja kokoonpano

SOK:n sääntöjen mukaan hallituksen muodostaa puheenjohtajana osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja ja vähintään kolme ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tekemän valmistelun pohjalta. Sääntöjen mukaan valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja alle 65-vuotias. Tavoitteena on varmistaa riittävä rotaatio, mutta toisaalta jatkuvuutta pidetään tärkeänä.

Hallituksen tehtävät

Hallitus edustaa osuuskuntaa ja huolehtii sen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä SOK-yhtymän puitteissa lain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen erityisenä tehtävänä on strategisten päätösten valmistelu hallintoneuvostolle sekä SOK:n ja sen tytäryhtiöiden toimintasuunnitelmista päättäminen.

Lisäksi hallitus päättää pääjohtajan esityksestä SOK:n konsernijohtoryhmän asettamisesta, sen jäsenten nimityksistä ja palkkaeduista. Hallitus asettaa nimeämistyöryhmän, joka valmistelee hallituksen päätettäväksi esityksen SOK:n tytäryhtiöiden hallitusten ja toimialahallitusten kokoonpanosta. Hallitukselle on vahvistettu työjärjestys.

SOK:n hallitus ei ole perustanut listayhtiöiden hallinnointikoodissa mainittuja valiokuntia, koska ne on perustettu muiden hallintoelinten toimesta. Hallintoneuvosto on päättänyt perustaa tarkastusvaliokunnan 1.1.2009 lukien. Tarkastusvaliokunta korvaa aiemman tilintarkastajista ja osuuskunnan kokouksen nimeämistä hallinnon tarkastajista koostuvan tarkastuskomitean. Lisäksi hallintoneuvosto on perustanut nimitysvaliokunnan, palkitsemisvaliokunnan ja osuustoimintavalokunnan.

Hallitus kokoontuu tarpeen vaatiessa puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet hallituksen jäsenistä. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojansa tekemällä itsearviointin kerran vuodessa.

Hallituksen kokoukset

Vuonna 2009 SOK:n hallituksessa oli seitsemän jäsentä, joista kuusi oli osuuskauppojen toimitusjohtajia. Hallituksen puheenjohtajana toimii SOK:n pääjohtaja. Hallituksen varapuheenjohtajana toimi vuonna 2009 toimitusjohtaja Taavi Heikkilä.

Hallitus kokoontui 13 kertaa vuoden 2009 aikana ja jäsenten osallistumisprosentti oli 93,40. Hallituksen jäsenille maksettiin palkkiota vuonna 2009 yhteensä 93 600 euroa. Pääjohtaja ei saa erikseen korvausta hallitustyöskentelystä.

Pääjohtaja

Listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksesta poiketen SOK:n hallituksen puheenjohtajana toimii osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja. Koska pääjohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana, hallintoneuvosto nimittää pääjohtajan. Pääjohtajan tehtävänä on johtaa hallituksen ja osuuskunnan toimintaa lain, SOK:n sääntöjen ja hallintoelinten päätösten mukaisesti. SOK:n pääjohtaja

Arto Hiltusen jätettyä tehtävänsä terveydellisistä syistä vuoden lopussa, pääjohtajan tehtäviä hoitaa toistaiseksi pääjohtajan sijainen, johtaja Antti Sippola ja hallituksen puheenjohtajan tehtäviä hallituksen varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja Taavi Heikkilä.

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmän tehtävänä on avustaa pääjohtajaa SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa. Konsernijohtoryhmä koordinoi ja käsittelee muun muassa hallitukselle tehtävät keskeiset esitykset. Näitä esityksiä ovat muun muassa S-ryhmän ja SOK-yhtymän liiketoimintastrategiat, tavoitetasot, toimintasuunnitelmat ja budjetit sekä merkittävät investointi- ja realisointihankkeet. Lisäksi konsernijohtoryhmä käsittelee SOK-yhtymän kaikkia vastuualueita koskevia operatiivisia asioita. SOK:n konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä määräytyy henkilökohtaisten johtajasopimusten mukaisesti ja on 60–62 vuotta.

Konsernijohtoryhmään kuuluu kahdeksan jäsentä ja se kokoontui 21 kertaa vuonna 2009. Konsernijohtoryhmälle maksettiin palkkoja ja tulospalkkioita yhteensä 2 096 301 euroa. Tässä summassa ovat mukana myös luontoisedut.

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii pääsääntöisesti ao. toiminnasta vastaava SOK:n palveluksessa oleva konsernijohtoryhmän jäsen. SOK:n hallitus päättää tytäryhtiöiden hallitusten jäsenvalinnat. Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan pääsääntöisesti S-ryhmään kuuluvista henkilöistä.

Tytäryhtiön hallitus valitsee yhtiön toimitusjohtajan, mutta valinta edellyttää SOK:n hallituksen hyväksynnän. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat eivät pääsääntöisesti kuulu ko. yhtiön hallitukseen. Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan muun muassa SOK:n hallituksen päättämien konserniperiaattein.

Ketjuohjaus

Eri liike- ja palvelutoimintoja johtaa ja koordinoi ketjuohjausorganisaatiot SOK:n hallituksen valvonnassa. Kukin ketjuohjausorganisaatio muodostuu toimialahallituksesta, ketjuohjausyksiköistä ja niitä avustavista ohjausryhmistä. Ketjuohjausorganisaatio on osuuskauppojen ja SOK-yhtymän keskeinen yhteistoimintaorganisaatio.

Ketjuohjausorganisaatio vastaa oman alueensa ketju-toiminnan ohjaamisesta, kehittämisestä ja valvonnasta.

Se toimii yhteistyössä osuuskappojen ja eri asian-tuntijaorganisaatioiden kanssa. Toimialahallitus tekee toimivaltansa puitteissa keskeiset omaa vastuualuettaan ja ketjuja koskevat päätökset.

Toimialahallitukset koostuvat osuuskappojen toimitusjohtajista sekä SOK:n palveluksessa olevista konsernijohtoryhmän jäsenistä. SOK:n hallitus päättää toimialahallitusten kokoonpanosta.

Johdon tulospalkkiojärjestelmä

SOK-yhtymän koko henkilökunta Suomessa on tulospalkkiojärjestelmän piirissä. Johdon (konsernijohtoryhmä) tulospalkkiojärjestelmästä päättää SOK:n hallitus ja pääjohtajan tulospalkkiojärjestelmästä päättää hallintoneuvoston puheenjohtajisto. Johdon tulospalkkiojärjestelmä perustuu sekä lyhyen että pitkän tähtäimen tavoitteisiin.

Hallintoneuvosto on asettanut pysyvän palkitsemisvaliokunnan, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää S-ryhmän ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiä ja -periaatteita ja antaa niitä koskevia suosituksia palkitsemisesta päättävälle SOK:n toimielimille.

Tilintarkastus ja hallinnon tarkastus

Tilintarkastus

Osuuskunnan tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastamaan valitaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa vähintään yksi ja enintään kolme tilintarkastajaa ja heille kaksi varatilintarkastajaa. Tilintarkastajilla ja varatilintarkastajilla tulee olla lainsäädännön edellyttämä pätevyys.

Tarkastuskomitea lopetti toimintansa osuuskunnan kokouksen päätöksellä 23.4.2009.

Osuuskunnan kokous valitsi 24.4.2008 SOK:n varsinaisiksi tilintarkastajaksi vuodelle 2009 KTM, OTK **Tomi Englundin** (KHT) Helsingistä, toimitusjohtaja **Tapani Rotola-Pukkilan** (KHT) Kauhajoelta ja KTT **Juhani Heiskasen** (KHT) Huittisista. Varatilintarkastajiksi valittiin Ernst & Young Oy sekä ekonomi **Eero Huusko** (KHT) Kajaanista.

Suomessa, Baltian maissa ja Venäjällä maksettiin vuonna 2009 palkkioita SOK-yhtymän yhtiöiden tilintarkastustoiminnasta 1 292 910 euroa ja konsultoinnista yhteensä 151 324 euroa. Hallinnon tarkastajille maksettiin tarkastustyöstä yhteensä 9 450 euroa.

Sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta
SOK:n hallituksella on vastuu toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, yhtiön hallinnosta sekä kirjanpidon, varainhoidon ja juoksevan hallinnon lainmukaisuudesta ja luotettavuudesta. Lisäksi pääjohtaja, SOK:n yksiköiden johtajat ja tytäryhtiöiden hallitukset toimitusjohtajineen toteuttavat liiketoiminnan ohjausta ja valvontaa päivittäisessä toiminnassa omalla vastuualueellaan.

SOK:n ja tytäryhtiöiden sisäisen tarkastuksen toiminnot vastaavat yhtymän sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta. SOK:n hallitus käsittelee vuosittain sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, ja sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti pääjohtajalle, hallitukselle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle sisäisen tarkastuksen havainnoista.

SOK:n hallitus on vahvistanut yhtymälle riskienhallintapolitiikan, jonka mukaisesti yhtymässä tunnistetaan ja analysoidaan riskejä sekä määritetään näille hallintatoimenpiteitä osana toiminnan suunnittelua. Analyysien perusteella tunnistetaan yhtymän toiminnan ja strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävimmät riskit. SOK-yhtymän tytäryhtiöiden ja yksiköiden johto käsittelee ja hyväksyy yksikön merkittävimmät riskit ja niille määritellyt hallintatoimenpiteet sekä vastaavat niiden toteutumisesta.

Liiketoiminnan omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvahinkoriskeihin on varauduttu muun muassa liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmin ja vakuutuksin. SOK:n riskienhallinnan asiantuntijaorganisaatio ohjaa ja kehittää riskienhallintaa S-ryhmässä sekä tukee riskienhallinnan toteuttamisessa. SOK:n sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyyttä ja toimivuutta.

Taloudellinen raportointi

SOK-yhtymä julkistaa tilinpäätöksensä helmikuussa ja puolen vuoden toimintaa koskevan osavuosikatsauksensa elokuussa. Tämän lisäksi kerrotaan S-ryhmän vähittäismyynnin kehityksestä neljännesvuosittain. SOK-yhtymän vuosikertomus julkistetaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa huhtikuussa.

Tiedottaminen

SOK-yhtymää ja S-ryhmää koskevat ajantasaiset tiedot, mm. tiedotteet, löytyvät ryhmän kotisivuilta, osoitteesta www.s-kanava.fi. SOK Viestintä ja julkaisut -yksikkö vastaa tiedon tuottamisesta ja päivittämisestä.

SOK:n hallintoneuvosto

Otto Mikkonen (s. 1949)

Joensuu
teollisuusneuvos
dipl. ins.
puheenjohtaja 2002–
KM-Yhtymä Oy:n entinen toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Osuuskaupan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2001–
erovuorossa 2010

Simo Kutinlahti (s. 1957)

Keuruu
maanviljelijä, MBA
ensimmäinen varapuheenjohtaja 23.4.2009–
Keskimaa Osk:n
hallintoneuvoston puheenjohtaja,
hallintoneuvoston jäsen 1998–
erovuorossa 2010

Esko Hakala (s. 1952)

Kajaani
kauppaneuvos
toinen varapuheenjohtaja 23.4.2009–
Osuuskauppa Maakunnan toimitusjohtaja
SOK:n hallituksen jäsen 2003–2007
hallintoneuvoston jäsen 1996–2003, 2008–
erovuorossa 2012

Jorma Bergholm (s. 1954)

Helsinki
toimitusjohtaja
Helsingin Työväenyhdistys ry
Helsingin Osuuskauppa Elannon
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2005–
erovuorossa 2011

Marcus H. Borgström (s. 1946)

Helsinki
maanviljelysneuvos
maat. ja metsätiet. maist.
Andelslaget Varubodenin
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2004–
erovuorossa 2010

Heikki Hämäläinen (s. 1966)

Mikkeli
kauppat. maist.
Osuuskauppa Suur-Savon toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2007–
erovuorossa 2012

Pentti Hämäläinen (s. 1954)

Hamina
asianajaja
Osuuskauppa Ympyrän
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2008–
erovuorossa 2012

Heikki Ikonen (s. 1943)

Nurmes
kunnallisneuvos
maanviljelijä
Jukolan Osuuskaupan
hallintoneuvoston puheenjohtaja,
hallintoneuvoston jäsen 1985–
erovuorossa 2011

Jukka Kihlman (s. 1954)

Kuusamo
eMBA
Koillismaan Osuuskaupan toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 23.4.2009–
erovuorossa 2012

Kimmo Koivisto (s. 1956)

Salo
maanviljelijä
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO:n
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2003–2004, 2007–
erovuorossa 2010

Maija-Liisa Lindqvist (s. 1951)

Lahti
talousneuvos
koulutussuunnittelija
Osuuskauppa Hämeenmaan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1997–
erovuorossa 2011

Seppo Linjakumpu (s. 1958)

Kuusamo
agrologi
pääsihteeri, Kuusamon Eräveikot
Koillismaan Osuuskaupan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2001–23.4.2009

Ahti Manninen (s. 1950)

Lappeenranta
kauppaneuvos
Etelä-Karjalan Osuuskaupan toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1989–1991, 2000–
erovuorossa 2012

Timo Mäki-Ullakko (s. 1963)

Riihimäki
kauppat. maist.
Pirkanmaan Osuuskaupan toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2008–
erovuorossa 2011

Arto Piela (s. 1960)

Porvoo
oikeustiet. kand.
toimitusjohtaja,
Osuuskauppa Osla Handelslag
hallintoneuvoston jäsen 2005–
erovuorossa 2012

Jouko Pihlajamaa (s.1948)

Pietarsaari
insinööri
toimitusjohtaja, Oy Elkamo Ab
Osuuskauppa KPO:n
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 23.4.2009–
erovuorossa 2011

Matti Pikkarainen (s. 1953)

Oulu
teol. toht.
tuomiorovasti
Oulun ev.-lut. seurakuntayhtymä
Osuuskauppa Arinan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2004–
erovuorossa 2010

Antti Porko (s. 1968)

Kokkola
toimitusjohtaja
Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj
Osuuskauppa KPO:n hallituksen jäsen
hallintoneuvoston jäsen 2008–23.4.2009

Heikki Santavuo (s. 1953)

Pori
tal. maist.
talouspäälikkö
Satakunnan Osuuskaupan hallituksen jäsen
hallintoneuvoston jäsen 23.4.2009–
erovuorossa 2012

Jorma Sieviläinen (s. 1954)

Rauma
kauppaneuvos
Osuuskauppa Keulan toimitusjohtaja
Hallintoneuvoston jäsen 1991–2005, 2008–
erovuorossa 2011

Timo Sonninen (s. 1948)

Iisalmi
talousneuvos
yrittäjä
Osuuskauppa PeeÄssän
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1985–
erovuorossa 2011

Hanna Valtari (s. 1948)

Seinäjoki
koulutuspäälikkö
Seinäjoen koulutuskeskus Sedu
Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2001–2003, 2006–
erovuorossa 2010

Matti Vanto (s. 1945)

Raisio
laamanni
varatuomari
Naantalin kaupungin lakimies
Turun Osuuskaupan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1998–
erovuorossa 2010

Jouko Vehmas (s. 1956)

Kouvola
kauppaneuvos
ekonomi
Osuuskauppa Ympäristön toimitusjohtaja
SOK:n hallituksen jäsen 2001–2003
hallintoneuvoston jäsen 1994–2000, 2004–
erovuorossa 2010

Juha Vuorenhela (s. 1944)

Pori
varatuomari
Lakiasiantuntijatoimisto Juha Vuorenhela Ky
Satakunnan Osuuskaupan
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2004–23.4.2009

Henkilöstön edustajat**Outi Hohti** (s. 1978)

Helsinki
maat. ja metsät. maist.
viestinnän asiantuntija
SOK Viestintä ja julkaisut
hallintoneuvoston jäsen 2009–
erovuorossa 2011

Iiris Merimaa (s. 1962)

Helsinki
vastaanottosihteeri
SOK Hallintopalvelut
hallintoneuvoston jäsen 2009–
erovuorossa 2011

SOK:n hallitus 1.1.2010

Pääjohtaja Arto Hiltusen jätettyä pääjohtajan tehtävät 31.12.2009 hallituksen puheenjohtajana toimii hallituksen jäsen, varapuheenjohtaja, Osuuskauppa Hämeenmaan toimitusjohtaja **Taavi Heikkilä**.

Arto Hiltunen (s. 1958)
pääjohtaja 2007–31.12.2009
ekonomi
SOK:n hallintoneuvoston jäsen 1998–2003
SOK:n hallituksen
jäsen 2000–2001, 2003–2009
S-ryhmässä 1980–2009

Taavi Heikkilä (s. 1962)
kauppat. maist., toimitusjohtaja
Osuuskauppa Hämeenmaa
SOK:n hallituksen jäsen 2007–
S-ryhmässä 1987–

Harri Koponen (s. 1964)
kauppat. maist., toimitusjohtaja
Turun Osuuskauppa
SOK:n hallituksen jäsen 2009–
S-ryhmässä 1989–

Arttu Laine (s. 1970)
kauppat. maist., toimitusjohtaja
Osuuskauppa KPO
SOK:n hallituksen jäsen 2008–
S-ryhmässä 1995–

Antti Määttä (s. 1966)
kauppat. maist., toimitusjohtaja
Satakunnan Osuuskauppa
SOK:n hallituksen jäsen 2008–
S-ryhmässä 1991–

Matti Niemi (s. 1955)
kauppat. maist., toimitusjohtaja
Helsingin Osuuskauppa Elanto
SOK:n hallituksen jäsen 2007–
S-ryhmässä 1982–

Kimmo Simberg (s. 1959)
restonomi, MBA, toimitusjohtaja
Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa
SOK:n hallituksen jäsen 2006–
S-ryhmässä 1986–

Arto Hiltunen (s. 1958)
pääjohtaja 2007–31.12.2009
ekonomi
SOK:n hallintoneuvoston jäsen 1998–2003
SOK:n hallituksen jäsen 2000–2001,
2003–2009
S-ryhmässä 1980–2009

Jari Annala (s. 1964)
hallintojohtaja, CFO
SOK Hallintotoiminnot
kauppat. maist.
S-ryhmässä 1989–

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä

SOK:n pääjohtaja Arto Hiltunen jätti pääjohtajan tehtävät vuoden vaihteessa sairauden vuoksi. SOK:n pääjohtajan tehtäviä hoitaa toistaiseksi pääjohtajan sijainen, johtaja **Antti Sippola**.

Suso Kolesnik (s. 1961)
viestintäjohtaja
SOK Viestintä ja julkaisut
yht. maist.
S-ryhmässä 2003–

Harri Miettinen (s. 1962)
kehitysjohtaja
SOK Kehitystoiminnot
kauppat. maist.
S-ryhmässä 1986–1987, 1997–

Leena Oikkonen (s. 1962)
henkilöstöjohtaja
SOK Henkilöstötoiminnot
kauppat. maist.
S-ryhmässä 2007–

Risto Pyykönen (s. 1951)
johtaja
S-ryhmän liiketoimintojen
ketjuohjaus ja hankinta
kauppaneuvos
ekonomi
S-ryhmässä 1977–

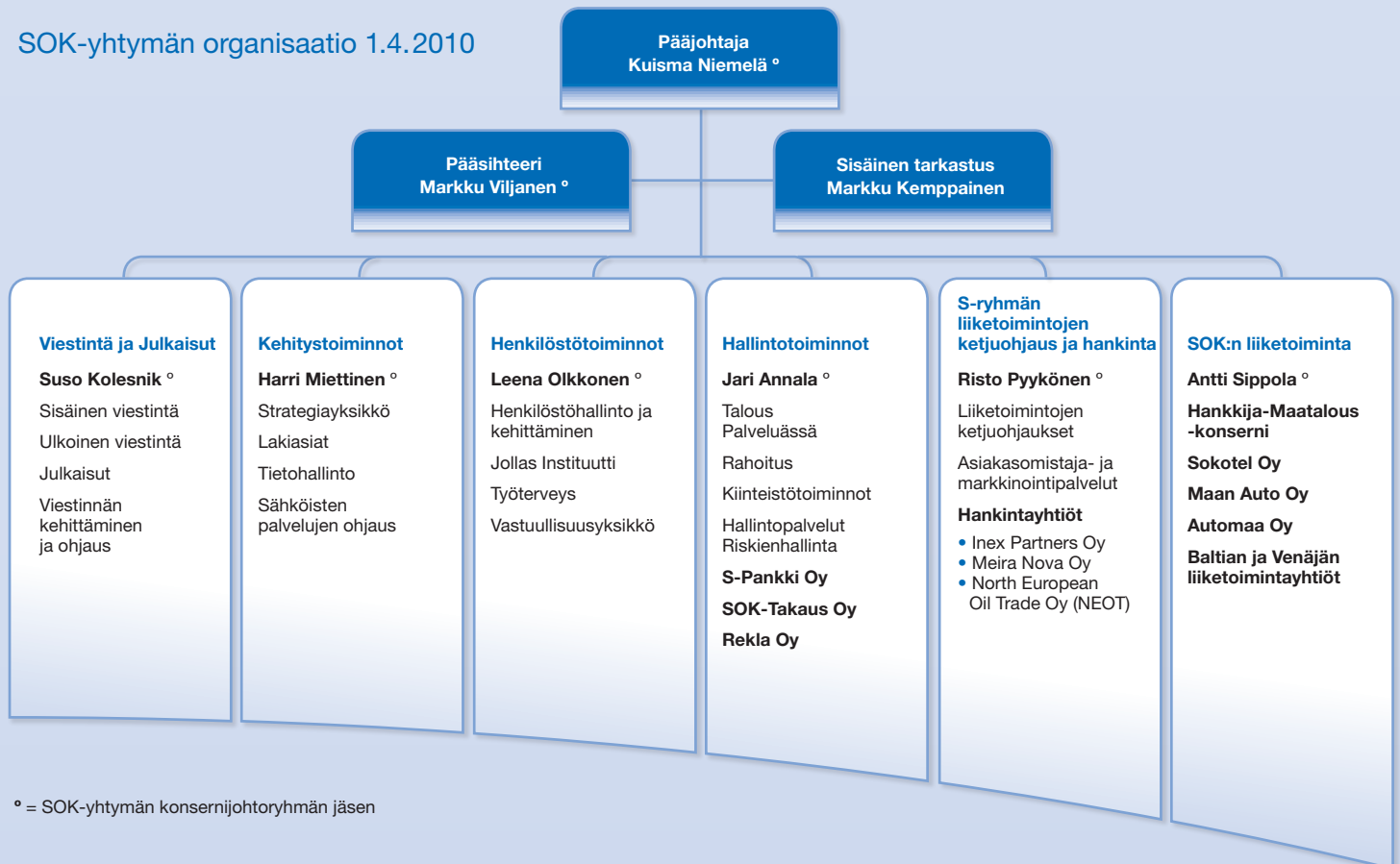

Antti Sippola (s. 1955)
johtaja
SOK Liiketoiminta
kauppat. maist.
pääjohtajan sijainen
S-ryhmässä 1980–

Markku Viljanen (s. 1948)
pääsihteeri, lakiasian johtaja
SOK Lakiasiat
varatuomari
S-ryhmässä 1980–

SOK-yhtymän organisaatio 1.4.2010

SOK-yhtymän tilinpäätös 2009

Hallituksen toimintakertomus.....	42	SOK-yhtymän tunnusluvut 2005–2009	98
Konsernitilinpäätös, IFRS.....	50	Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS.....	100
Konsernin tuloslaskelma	50	SOK:n tuloslaskelma.....	100
Konsernin tase	51	SOK:n tase.....	101
Konsernin rahavirtalaskelma	52	SOK:n rahavirtalaskelma.....	102
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.....	53	SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot.....	103
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot:		Hallituksen ehdotus SOK:n tilikauden	
Perustiedot.....	54	ylijäämän käyttämisestä	110
Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet	54	Tilintarkastuskertomus.....	111
1. Segmentti-informaatio	60	Hallintoneuvoston lausunto	112
2. Myytävänä olevat omaisuuserät ja			
myydyt toiminnot.....	64		
3. Yrityshankinnat	65		
4. Pankkitoiminnan liikevaihto	66		
5. Liiketoiminnan muut tuotot.....	66		
6. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	66		
7. Poistot ja arvonalentumiset	67		
8. Liiketoiminnan muut kulut	67		
9. Tilintarkastajan palkkiot	67		
10. Rahoitustuotot ja -kulut	67		
11. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan			
kirjatut erät.....	68		
12. Tuloverot	69		
13. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	69		
14. Sijoituskiinteistöt.....	70		
15. Aineettomat hyödykkeet	71		
16. Liikearvon arvonalennustestaus.....	72		
17. Osuudet osakkuusyrityksissä.....	72		
18. Pitkäaikaiset rahoitusvarat.....	73		
19. Laskennalliset verot.....	74		
20. Vaihto-omaisuus	75		
21. Myyntisaamiset ja muut			
lyhytaikaiset korottomat saamiset.....	75		
22. Lyhytaikaiset korolliset saamiset.....	75		
23. Lyhytaikaiset sijoitukset	75		
24. Rahavarat.....	75		
25. Oma pääoma	76		
26. Lisäosuuspääoma	76		
27. Korolliset velat.....	76		
28. Korottomat velat.....	77		
29. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot	78		
30. Varaukset	82		
31. Muut vuokrasopimukset	82		
32. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden			
hintariskien hallinta	83		
33. Lähipiiritapahtumat.....	95		
34. Vastuusitoumukset.....	96		
35. Tytär- ja osakkuusyritykset.....	97		

Hallituksen toimintakertomus

Kaupan yleinen toimintaympäristö 2009

Taloudellisen toimeliaisuuden heikkeneminen jatkui ennen näkemättömän voimakkaana vuoden 2009 alkupuolella. Rahoitusmarkkinoiden globaali kriisi kärjistyi syksyllä 2008. Se aiheutti rajun supistumisen maailmankaupassa ja levitti vakavan taantuman kaikille mantereille. Maailmantalous supistui viime vuonna yli prosentin. Syvempi lama vältettiin vain erittäin voimakkaan ja eri talousalueiden samanaikaisen elvytyksen ansiosta. Vuosi oli historiallinen siinäkin mielessä, että maailmantalous kääntyi voimakkaasta laskusta nopeasti lievään kasvuun vuoden puolivälissä.

Muutokset maailman teollisuustuotannossa olivat vieläkin suuremmat kuin kokonaistuotannon arvossa. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä teollisuustuotanto laski lähes 30 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä se kasvoi yli kymmenen prosentin vauhdilla edelliseen neljännekseen verrattuna. Osa kasvusta johtui varastosyklisestä ja elvytyksen vaikutuksista. Kasvu on tasaantumassa näiden vaikutusten vähetessä.

Suomen bruttokansantuote supistui viime vuonna yli seitsemän prosenttia. Se oli selvästi enemmän kuin euroalueella keskimäärin. Maailmankaupan supistumisen vaikutukset korostuivat Suomen vientipainotteisessa taloudessa. Erityisen suurta kysynnän lasku oli investointitavaroissa, joiden osuus teollisuutemme tuotannossa on suuri. Suomen taantuma oli voimakas ja lyhyt. Talous kääntyi lievään kasvuun jo loppuvuoden aikana taantuman kestätyä vajaan vuoden.

Suomen talouden ongelmat keskittyivät vientiin ja investointeihin, jotka supistuivat voimakkaasti. Julkinen kulutus kasvoi lievästi. Myös yksityisellä kulutuksella oli taloutta tasapainottava vaikutus, vaikka se supistui hieman. Alkuvuodesta kulutusta hillitsivät maailmantalouden synkät uutiset, joiden seurauksena kotitalouksien säästämisaste nousi jyrkästi. Yksityistä kulutusta ylläpiti suotuisa tulokehitys ja alhainen korkotaso. Inflaation jääminen nolleen piti yllä kotitalouksien reaalista ostovoimaa. Ruuan arvonlisäveron aleneminen pienensi inflaatiota loppuvuonna. Korkotason lasku pienensi kotitalouksien menoja erityisen paljon Suomessa, jossa asuntolainojen viitekorko on yleisesti sidottu lyhyisiin markkinakorkoihin.

Kuluttajien luottamus talouden tulevaan kehitykseen on palautunut varsin nopeasti heikkenevästä työllisyydestä huolimatta. Työllisyyden kehitys oli vuoden aikana heikko. Työttömyys lisääntyi selvästi ja työllisten määrä laski. Kokonaistuotannon laskuun nähden kehitys oli kuitenkin jopa parempi kuin pelättiin. Suurimmat kysynnän laskut kohdistuivat hyvin pääomavaltaiseen teollisuuteen, jossa vaikutus työllisyyteen on suhteellisesti pienempi. Työttömyys jatkaa edelleen kasvuaan ja varjostaa kuluttajien luottamuksen säilymistä.

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Suomen vähittäiskaupan myynnin arvo ilman autokauppaa väheni marraskuun 2009 loppuun mennessä 2,2 prosenttia. Vähittäiskaupan kehityksessä

oli toimialoitain suuria vaihteluita. Päivittäistavarakaupan kasvu oli Tilastokeskuksen mukaan marraskuun loppuun mennessä 2,0 prosenttia. Päivittäistavarakauppa ry:n mittaama myynnin arvон kasvu oli tätä korkeampi eli 3,8 prosenttia.

Päivittäistavarakauppa ry:n jäsenyritysten tavaratalojen myynnin kasvu oli 4,9 prosenttia marraskuun loppuun mennessä. Tilastokeskuksen vähittäiskaupan myyntitilaston mukaan tavaratalokaupassa oli kasvua 1,6 prosenttia lokakuun loppuun mennessä. Lähes kaikilla muilla toimialoilla vähittäiskaupan myynti laski. Pukeutumisen kauppa väheni 2,8 prosenttia. Kodinkoneiden kaupassa vähennystä oli lähes 14 prosenttia, mistä yli puolet aiheutui hintatason laskusta. Rautakaupassa myynnin lasku oli 12,1 prosenttia lokakuun loppuun mennessä.

Maatalouskaupan vuotta 2009 leimasi alavireisyys. Viljan hinnan alaisuus pysäytti viljakaupan lähes tyystin ja viljelijöiden varastot ovat täynnä viljaa. Kesän erittäin hyvä sato, lähes 4,3 miljardia kiloa, kasvatti varastoja vielä entisestään. Tuotantotarvikkeiden ja koneiden kauppa kävi nihkeästi. Tiloilta hankittiin vain välttämättömimmät ja investointeja siirrettiin seuraavalle vuodelle. Traktoreiden rekisteröinnit putosivat edelliseen vuoteen noin viidenneksellä. Positiivisesti kysyntä kehittyi puutarhatuotteissa ja harraste-eläimiin liittyvissä tuoteryhmissä.

Autokaupan myynti laski 16,4 prosenttia lokakuun loppuun mennessä. Erityisen voimakkaana taantuman vaikutus näkyi uusien autojen kaupassa. Vuonna 2009 uusia henkilöautoja rekisteröitiin 35,2 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Polttoaineidenvähittäiskaupassa 14,5 prosentin väheneminen johtui täysin hintatason laskusta.

Suomen hotelleissa kirjattiin 13,5 miljoonaa yöpymistä marraskuun loppuun mennessä. Yöpyminen väheni 7,1 prosenttia. Anniskeluravintoloiden myynnin lasku oli 3 prosenttia syyskuun loppuun mennessä.

Kaupan alan työllisten määrä väheni vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana. Työllisten määrän väheneminen kohdistui tukku- ja autokauppaan. Vähittäiskaupassa työllisten määrä kasvoi 3 prosenttia edellisvuodesta.

Konsernirakenteen muutokset

Tilikauden muutokset

Yrityshankinnat, -perustamiset ja -järjestelyt

Hankkija-Maatalous Oy osti tammikuussa Rainex Yrityspalvelu Oy:n rakennustarvikekauppaliiketoiminnan. Rainex Yrityspalvelu Oy:n muu liiketoiminta (Premium Trading -suurtalousyksikkö) myytiin Meira Nova Oy:öön.

SOK osti tammikuussa Länsiauto Oy:ltä Kiinteistöyhtiö Auto-kiinteistöt Oy:n koko osakekannan. Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Hämeenlinnassa sijaitsevaa myymälä- ja korjaamoraakennusta.

North European Oil Trade Oy osti helmikuussa Porissa sijaitsevan St1 Varastot Oy:n (nimi muutettu Neot Varastot Oy:ksi) sekä St1 Oy:n Vaasan öljyterminaalin liiketoiminnan. Kauppojen myötä North European Oil Trade Oy:n omistukseen siirtyi Porin Tahkoluodon sekä Vaasan St1 öljyterminaalit henkilökuntineen. Neot Varastot Oy sulautui North European Oil Trade Oy:öön syyskuussa. North European Oil Trade Oy hankki elokuussa Hamina Terminal Services Oy:ltä öljy- ja kemikaaliterminaalin Haminassa. Kaupan myötä North European Oil Trade Oy:n omistukseen siirtyi aiemmin Hamina Terminal Services Oy:n harjoittama terminaaliliiketoiminta henkilökuntineen.

OOO Real Estate 1 osti helmikuussa loput 50 prosenttia OOO Karelian osakkeista.

SOK perusti huhtikuussa yhdessä St1 Oy:n kanssa tuulivoimayhtiön Tuulivatti Oy:n. Molemmat omistavat perustetusta yhtiöstä 50 prosenttia.

SOK perusti toukokuussa Kiinteistö Oy Limingan terminaalien Inex Partners Oy:n Pohjois-Suomen kylmäterminaalien varten.

Rainex Yrityspalvelu Oy sekä Tapiolan Sokos Oy sulautuivat SOK:hon elokuussa.

SOK Retail Int Oy osti SOK Real Estate Int Oy:ltä 1 prosentin osuuden OOO Real Estate 1:stä lokakuussa.

SOK perusti Kiinteistö Oy Sipoon Logistiikkakeskuksen lokakuussa.

SOK osti Helsingin Osuuskauppa Elannolta Kiinteistö Oy Päivänsiirron lokakuussa.

SOK perusti joulukuussa Kiinteistö Oy Kempeleen Zatiellitintien.

Myynnit ja toiminnan lopettamiset

Tapiolan Sokos Oy:n liiketoiminta myytiin HOK-Elannolle tammikuussa.

Kiinteistö Oy Mikkelin Maaherrankatu 13 myytiin Osuuskauppa Suur-Savolle kesäkuussa.

S-Pankki Oy järjesti osuuskaupoille suunnatun osakeannin 15.5.–30.6.2009, minkä johdosta SOK:n omistusosuus S-Pankissa laski 50 prosenttiin. S-Pankki Oy on SOK:n osakkuusyhtiö 1.7.2009 lähtien.

Kiinteistö Oy Turunväylän kauppakeskus myytiin HOK-Elannolle elokuussa.

SOK myi joulukuussa 51 prosenttia Kilon Logistiikkakeskus Oy:stä ja 100 prosenttia Kiinteistö Oy Sipoon Logistiikkakeskuksesta S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle, joka keskittyy vain logistiikkakeskuksiin. Sen omistajia ovat S-ryhmän kaikki 22 alueosuuskauppaa.

Tilikauden jälkeiset muutokset

SOK yhdistää päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintayhtiönsä Inex Partners Oy:n ja Intrade Partners Oy:n helmikuussa 2010.

Tavoitteena on S-ryhmän toimintamallin muutos, jossa ketjuohjauksen ja hankintayhtiöiden työnjako selkiytyy. Ketjuohjaus keskittyy konseptien kehittämiseen ja ohjaukseen, kysynnän analysointiin ja myynnin ohjaukseen. Hankintayhtiöt keskittyvät konseptivalikoimien tuotteistamiseen ja tuotteiden hankintaan.

SOK myy loput 49 prosenttia Kilon Logistiikkakeskuksesta S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle maaliskuussa 2010.

SOK-yhtymän liikevaihto segmenteittain

SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu operatiivisen seurannan mukaisiin kauppa- ja pankkitoiminnan segmentteihin. Kauppatoiminta on edelleen jaettu toimialaa kuvaaviin segmentteihin. Kauppatoiminnan tietoina esitetään kaikki muu liiketoiminta pankkitoimintaa lukuun ottamatta.

Kauppatoiminnan liikevaihto vuonna 2009 oli yhteensä 8 580 miljoonaa euroa, jossa oli vähennystä 3,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihdon lasku 312 miljoonaa euroa aiheutuu pääosin autokaupan ja maatalouskaupan liikevaihdon laskusta. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus kauppatoiminnan liikevaihdosta oli 2,4 prosenttia eli 203 miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan liikevaihto 1.1.–30.6.2009 oli 23 miljoonaa euroa (ed. v. 1.1.–31.12.2008 30 milj. €).

SOK-yhtymän liikevaihto segmenteittain

	Milj. € 1.1.–31.12. 2009	Milj. € 1.1.–31.12. 2008	± ed. v. %
Marketta	167	155	8,1
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	253	268	-5,4
Auto- ja autotarvikekauppa	227	322	-29,5
Maatalouskauppa	898	1 140	-21,2
Hankintatoiminta	4 873	4 917	-0,9
Palvelutoiminta	6 216	6 023	3,2
Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi ¹⁾	-4 053	-3 931	3,1
Kauppatoiminnan liikevaihto	8 580	8 892	-3,5
Pankkitoiminnan liikevaihto	23	30	-23,1
Kauppa- ja pankkitoiminnan välisten erien eliminointi	-2	-3	-32,8
SOK-yhtymä yhteensä	8 601	8 918	-3,6

¹⁾ Eliminoinnit sisältävät kauppatoiminnan segmenttien välisten liiketapahtumien eliminoinnit. Segmenttien väliset eliminoinnit sisältävät konsernin sisäistä OVT-laskutusta 3 795 miljoonaa euroa (3 630 milj. €).

Kauppatoiminnan liikevaihto

Marketta

Marketta sisältää Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa toiminta keskittyy Tallinaan, missä on viisi Prisma-yksikköä. Latviassa on toiminnassa kaksi Prismaa, joista jälkimmäinen avattiin maaliskuussa. Liettuassa avattiin ensimmäinen Prisma elokuussa. Pietarissa on toiminnassa neljä Prismaa. Marketta liikevaihto oli 167 miljoonaa euroa, missä oli kasvua 8 prosenttia. Lähialueiden marketta rahoittaa heikentynyt markkinatilanne, varsinkin Baltiassa vähittäiskaupan volyymi on laskenut dramaattisesti.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppa vuonna 2009 harjoittivat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Sokotel Oy:n liikevaihto oli 222 miljoonaa euroa jäaden edellisvuodesta 7,6 prosenttia. Taloustilanteesta huolimatta Sokotel Oy:n huonemyynnin markkinaosuus kehittyi pääkaupunkiseudulla positiivisesti edellisvuoteen nähden.

Tallinnassa Sokos Hotel Virun hotelli- ja ravintolatoimintaa harjoittavan AS Sokotelin liikevaihto väheni edellisvuodesta 16,0 prosenttia ja oli 13 miljoonaa euroa. Liikevaihdon pienentymiseen vaikuttivat yleinen kysynnän lasku sekä huonekeskihinnan lasku kovan hintakilpailun myötä.

Pietarissa SOK-yhtymän matkailu- ja ravitsemiskauppa harjoitti OOO Sokotel. Pietarissa on kolme Sokos Hotellia. Yhtiön liikevaihto oli 17 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 16,1 prosenttia. Liikevaihtoa rasitti erityisesti keskihinnan lasku liikematkustamisen vähentyessä. Samalla ravintolakaupan keskiostos laski kysynnän painoutuessa ryhmämatkailijoihin.

Auto- ja autotarvikekauppa

SOK-yhtymän auto- ja autotarvikekaupan liikevaihto Suomessa laski 29,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja merkittävästi tavoitetasosta. Tämän aiheutti kokonaismarkkinoiden voimakas lasku vuoden 2009 aikana. Lisäksi liikevaihdon laskuun vaikutti huhtikuun alusta voimaan tullut veromuutos, jolloin autovero poistui liikevaihdosta. Liikevaihdon laskusta huolimatta asiakasomistajien ostot olivat edellisen vuoden tasolla, eli suhteellinen asiakasomistajien asioinnin osuus nousi merkittävästi. Asiakasomistajille maksettiin bonusta noin miljoona euroa.

Uusien henkilöautojen kokonaismarkkina oli 90 574 kappaletta, jossa oli laskua edelliseen vuoteen 35,2 prosenttia. Peugeot-henkilöautojen markkinaosuus oli 3,8 prosenttia, jossa oli laskua edelliseen vuoteen verrattuna 0,4 prosenttiyksikköä. Ford-henkilöautojen markkinaosuus oli 8,9 prosenttia, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 1,8 prosenttiyksikköä. Pakettiautojen

kokonaismarkkina vuonna 2008 oli 8 677 kappaletta ja se laski edellisestä vuodesta 44,1 prosenttia.

Maatalouskauppa

Maatalouskaupan, joka sisältää rakennustarvikkeiden vähittäis- ja tukkukaupan, liikevaihto laski edellisvuodesta 21,2 prosenttia ollen 898 miljoonaa euroa. Myynnin vähenemiseen vaikutti merkittävästi lannoitteiden ja viljan maailmanmarkkinahintojen lasku. Asuntorakentamisen väheneminen laski rakennustarvikkeiden tukkukaupan ja vähittäisrautakaupan liikevaihtoa. Maataloustuotannossa käytettävien koneiden kysyntä oli vielä vuoden alkukaudena vilkasta, mutta vuoden loppua kohti koneiden ja muiden maatalouden investointihyödykkeiden kysyntä laski merkittävästi. Traktorimyyntien markkinaosuus säilyi aikaisemmalla tasolla, mutta kokonaismarkkinoiden laskun seurauksena myytyjen traktorien kokonaismäärä laski neljänneksen.

Hankintatoiminta

Hankintatoiminta koostuu Inex Partners Oy:n S-ryhmän päivittäistavaroiden hankinta- ja logistiikkapalveluista sekä erikoistavarakaupan logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n HoReCa-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista, Intrade Partners Oy:n käyttötavaroiden hankinta- ja logistiikkapalveluista sekä North European Oil Trade Oy:n polttonesteiden hankinnasta.

Inex Partners Oy:n liikevaihto oli 2 199 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen 10,9 prosenttia. Liikevaihdon kasvu perustuu S-ryhmän hyvään vähittäiskaupan menestykseen.

Meira Nova Oy:n liikevaihto 307 miljoonaa euroa oli suunniteltua parempi ja kasvoi 2,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Alan yleinen myynninkehitys väheni noin 2 prosenttia. Myynti S-ryhmään kasvoi 43,6 prosenttiin kokonaismyyntistä ja oli 6,9 prosenttia edellistä vuotta parempi.

Intrade Partners Oy:n liikevaihto kasvoi 5,6 prosenttia edellisestä vuodesta ja oli 795 miljoonaa euroa. Liikevaihdon kehitykseen vaikuttivat osaltaan positiivisesti toimitusten kasvu vuoden aikana laajentuneelle Kodin Terra -ketjulle.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade Oy:n polttonestekaupan liikevaihto oli 1 600 miljoonaa euroa. Laskua oli 16,2 prosenttia, mikä johtui markkinahintojen laskusta. Liikevaihdon laskusta huolimatta litramääräinen myynti pysyi ennallaan.

Palvelutoiminta

Palvelutoiminnan liikevaihto oli 6 216 miljoonaa euroa. Palvelutoiminta sisältää osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvän OVT-laskutuksen sekä SOK:n S-ryhmän yksiköille tuottamista palveluista syntyvän liikevaihdon. OVT-laskutus oli 5 921 miljoonaa euroa ja se on kasvanut edellisvuodesta 196 miljoonaa euroa (3,4 %).

Pankkitoiminnan liikevaihto (myydyt toiminnot)

S-Pankki Oy järjesti osuuskaupoille suunnatun osakeannin 15.5.–30.6.2009. Annin seurauksena SOK:n omistusosuus S-Pankissa laski 100 prosentista 50 prosenttiin. S-Pankki Oy sekä sen tytäryhtiö S-Asiakaspalvelu Oy on esitetty tilinpäätöksessä IFRS 5:n vaatimusten mukaisesti myytyinä toimintoina. S-Pankki Oy sekä S-Asiakaspalvelu Oy on yhdistelty 1.1.–30.6.2009 konserniin tytäryhtiönä sekä 1.7.2009 lähtien osakkuusyhtiönä.

S-Pankilla oli vuoden alussa noin 2 034 000 asiakasta. Kaupapankin asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana keskimäärin noin 12 000 asiakkaalla kuukausittain. Vuoden lopussa asiakkaita oli noin 2 176 000.

S-Pankki myönsi Visa-ominaisuudella varustetun S-Etukortin 233 678 asiakkaalle. S-Etukortti Visan käyttäjämäärä yli puolitoistakertaistui vuoden kuluessa. S-Etukortti Visalla oli vuoden lopussa lähes 380 000 käyttäjää.

Uusia pankkitunnusopimuksia tehtiin keskimäärin noin 14 000 kappaletta kuukausittain. S-Pankin verkkopankilla oli vuoden päättyessä lähes 800 000 käyttäjää. Verkkopankin käyttäjistä noin 19 000 oli ottanut käyttöönsä S-Pankin ja Itellan yhteistyönä syntyneen, kesäkuussa avatun S-Pankki NetPosti-palvelun.

Talletusten määrä kasvoi S-Pankissa vuoden aikana 513 miljoonalla eurolla. Talletuskanta kokonaisuudessaan oli vuoden lopussa lähes 2,5 miljardia euroa.

Yksityisasiakkaiden talletukset lisääntyivät 480 miljoonalla eurolla. Kahden miljardin euron raja ylittyi syyskuussa. Vuoden lopussa yksityisasiakkaiden talletusten osuus koko talletuskannasta oli 91,8 prosenttia eli lähes 2,3 miljardia euroa. S-Pankin osuus koko Suomen pankkimarkkinoiden yksityisasiakastalletuksista kasvoi vuoden aikana 2,4 prosentista 3,0 prosenttiin. Vuoden lopussa S-Pankissa oli yritystalletuksia 201 miljoonaa euroa.

S-Pankin myöntämien luottojen määrä kasvoi vuoden aikana 54,2 prosenttia. Vuoden lopussa luottokanta oli kokonaisuudessaan 154 miljoonaa euroa, josta 72 miljoonaa euroa oli myönnetty yksityisasiakkaille.

Vuosi onnistui S-Pankilta hyvin myös tuloksellisesti. Tulos oli 2,9 miljoonaa euroa. Tulos parantui 9,0 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta. Tosin vuonna 2008 tuloksessa heijastuivat vielä pankkitoiminnan aloittamiseen liittyneet kustannukset.

Tulos

SOK-yhtymän tulos ennen veroja oli 16,8 miljoonaa euroa positiivinen (-7,8 milj. €). Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja oli 7,5 miljoonaa euroa positiivinen (-8,2 milj. €). Tuloksen paraneminen aiheutui pääosin logistiikkakiinteistöjen myynnistä S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle.

Yhtymän sijoitetun pääoman tuotto, joka sisältää rahoitus- ja hankintatoimintaan liittyvät osuuskauppoja palvelevat keskusliiketoiminnot, oli 2,1 prosenttia (1,0 %).

Arvonalentumisia pysyvien vastaavien hyödykkeistä kirjattiin 5,4 miljoonaa euroa (11,2 milj. €). Arvonalentumisten pääosa kohdistui kotimaiseen matkailu- ja ravitsemiskauppaan.

SOK-yhtymän rahoitustuotot ja -kulut olivat -26,0 miljoonaa euroa (+0,2 milj. €).

SOK-yhtymän operatiivisen tuloksen laskennassa on käytetty suomalaisen kirjanpitolainsäädännön mukaisia arvostuksia.

SOK-yhtymän operatiivinen tulos segmenteittain

	Milj. € 1.1.–31.12. 2009	Milj. € 1.1.–31.12. 2008
Marketta	-19,9	-6,0
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	-23,5	-14,7
Auto- ja autotarvikekauppa	-13,8	-12,1
Maatalouskauppa	4,0	2,1
Hankintatoiminta	12,6	5,2
Palvelutoiminta	17,0	11,0
Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi ¹⁾	-5,4	-3,8
Kauppatoiminnan operatiivinen tulos	-28,9	-18,4
Pankkitoiminnan operatiivinen tulos	4,3	-7,6
SOK-yhtymä yhteensä	-24,6	-25,9

¹⁾ Eliminoinnit sisältävät kauppatoiminnan segmenttien väliset eliminoinnit

SOK-yhtymän operatiivinen tulos -24,6 miljoonaa euroa täsmätetään SOK-yhtymän tulokseen ennen veroja +16,8 miljoonaa euroa. Operatiivisen tuloksen ulkopuolisia eräiä ovat muun muassa myyntivoitot ja -tappiot, liiketoiminnan muut tuotot ja kulut sekä arvonalentumiset. Vuonna 2009 myyntivoittoa ja -tappioita oli +49,6 miljoonaa euroa, liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja -1,4 miljoonaa euroa sekä muita eräiä -6,9 miljoonaa euroa.

Kauppatoiminnan operatiivinen tulos

Marketta

Marketta sisältää Baltian ja Venäjän marketta. Marketta operatiivinen tulos oli edellisvuotta ja budjetoitua heikompi. Tähän vaikutti markkinatilanteesta johtunut liikevaihdon ja myyntikatteen lasku nykyisissä yksiköissä Baltiassa, sekä uusien yksiköiden avauskulut Pietarissa, Riiassa ja Vilnassa.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Suomessa matkailu- ja ravitsemiskaupaa harjoittavan Sokotel Oy:n operatiivinen tulos jäi tehdyistä toimenpiteistä huolimatta

tavoitteesta ja edellisen vuoden tasosta. Taloustilanteen edellyttämät kehittämis- ja tehostamishankkeet jatkuvat.

Tallinnassa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan AS Sokotelin operatiivinen tulos jäi edellisen vuoden tasosta johtuen liikevaihdon laskusta. Pietarissa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan OOO Sokotelin operatiivinen tulos jäi suunnitellusta, mutta oli edellistä vuotta parempi.

Auto- ja autotarvikekauppa

Auto- ja autotarvikekaupan operatiivinen tulos jäi tavoitteestaan merkittävästi matalan kokonaiskysynnän ja alhaiseksi jääneen myyntikatetason vuoksi. Heikon markkinatilanteen vuoksi tehdyt sopeuttamistoimet kohdistuivat henkilöstö-, markkinointi- ja muihin kiinteisiin kuluihin.

Maatalouskauppa

Hankkija-Maatalous-konsernin operatiivinen tulos oli edellisvuotta parempi, mutta budjetoitua heikompi. Kustannusten sopeuttamistoimenpiteiden johdosta tulos kehittyi tilivuoden aikana myönteisesti liikevaihdon merkittävästä laskusta huolimatta. Vuoden 2008 lopussa Hankkija-Maatalous Oy:n tytäryhtiö Suomen Rehu Oy sulautui emoyhtiönsä.

Hankintatoiminta

Inex Partners Oy:n operatiivinen tulos toteutui hyvästä volyyimik kasvusta ja maltillisesta kustannuskehityksestä johtuen lähes budjetin mukaisena ja edellistä vuotta parempana. Myynnin kasvusta sekä kiinteiden ja nettorahoituskulujen hallinnasta johtuen Meira Nova Oy:n operatiivinen tulos oli merkittävästi budjetoitua ja edellistä vuotta parempi. Intrade Partners Oy:n operatiivinen tulos oli budjetin mukainen ja edellistä vuotta parempi. Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade Oy:n operatiivinen tulos toteutui hieman budjetoitua ja edellisvuotta parempana.

Palvelutoiminta

Palvelutoiminnan operatiivinen tulos oli edellisvuotta ja suunniteltua parempi, mihin osaltaan vaikutti heikon taloudellisen tilanteen johdosta käynnistetty voimakas toiminnan tehostamis- ja kulujen säästöohjelma.

SOK:n toiminta

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden ryhmä- ja konsernipalvelujen tuottamisesta

S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämistoiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankintapalvelut, vuokrauspalvelut ja teollisuuden suoraan ketjuyksiköille toimittamien tavaroiden valikoima- ja laskutuspalvelut.

Valtakunnallisten ja alueellisten tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä tehtyjen päätösten mukaisesti. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta marketkauppaa ja hotelliliiketoimintaa sekä Baltiassa että Pietarissa.

SOK:n liikevaihto oli 6 191 miljoonaa euroa, jossa oli lisäystä 3,9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu aiheutuu pääosin osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvästä OVT-laskutuksen kasvusta.

SOK:n liikevoitto oli 23,1 miljoonaa euroa, edellisenä vuonna liikevoitto oli 1,7 miljoonaa euroa. Liikevoiton kasvu johtuu valtaosin toiminnan tehostamistoimenpiteiden myötä saavutetuista kustannussäästöistä. SOK:n ylijäämä ennen satunnaisia erii oli 30,3 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 22,4 miljoonaa euroa.

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat eli investoinnit käyttöomaisuuteen vuonna 2009 olivat 103,5 miljoonaa euroa (139,3 milj. €). Merkittäviä kohteita olivat marketkaupan panostukset Pietarin alueella sekä Baltiassa ja hotelli- ja ravitsemiskaupan panostukset Pietarin alueella. North European Oil Trade Oy osti öljyterminaaliliiketoimintoja Porista, Vaasasta ja Haminasta. Lisäksi investoitiin kotimaassa kiinteistöihin ja tietojärjestelmiin.

Pysyvien vastaavien myynnit olivat vastaavasti 91,3 miljoonaa euroa (29,3 milj. €) valtaosan ollessa kiinteistörealisointeja. Merkittävimmät kohteet olivat Kilon Logistiikkakeskus Oy:n ja Meira Nova Oy:n Tuusulan logistiikkakiinteistön myynnit S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle sekä Mikkelin Sokos-kiinteistön myynti Osuuskauppa Suur-Savolle.

Rahoitus

SOK-yhtymän maksuvalmius pysyi hyvänä koko vuoden. Likvidit kassavarat ja rahamarkkinasijoitukset olivat vuoden lopussa 241,4 miljoonaa euroa (ed. v. kauppatoiminta 232,0 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käyttämättöminä sitovia luottolimiittejä 325,0 miljoonaa euroa, joista pitkäaikaisia oli 285,0 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän korolliset nettovelat olivat tilikauden vaihteessa 173,9 miljoonaa euroa (ed. v. kauppatoiminta 190,7 milj. €). Gearing-tunnusluku oli 31,3 prosenttia 31.12.2009 (ed. v. kauppatoiminta 35,4 %).

SOK-yhtymän omavaraisuus nousi 28,0 prosenttiin edellisen tilikauden 13,4 prosentista johtuen muun muassa S-Pankin ja logistiikkakeskusten omistusjärjestelyistä. Pelkän kauppatoiminnan omavaraisuus oli vuoden 2008 lopussa 27,3 prosenttia.

Henkilöstö

Tilikauden aikana SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä oli 8 574 henkeä (8 365).

SOK-yhtymän henkilömäärä oli vuoden 2009 lopussa 9 032, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 191 (13,2 %) ja tytäryhtiöiden 7 841 (86,8, %) henkeä. Henkilömäärä pieneni edellisvuodesta 312 henkeä (3,3 %). Henkilöstöstä työskenteli ulkomailla yhteensä 1 979 henkeä. Vuoden aikana henkilöstön määrän vähentymiseen vaikutti muun muassa autokaupan ja majoitus- ja ravitsemistoimialan heikentynyt kysyntä sekä Tapiolan Sokoksen liiketoiminnan siirtyminen HOK-Elannolle ja S-Pankin siirtyminen 50 prosenttisesti SOK-yhtymästä S-ryhmän osuuskauppojen omistukseen. Marketkaupassa henkilömäärä puolestaan kasvoi lähialueiden liiketoiminnan laajentumisen seurauksena.

SOK:n johto ja tilintarkastajat

SOK:n hallituksen puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja Arto Hiltunen. Pääjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat vuonna 2009 toimineet toimitusjohtaja Taavi Heikkilä, toimitusjohtaja Harri Koponen, toimitusjohtaja Arttu Laine, toimitusjohtaja Antti Määttä, toimitusjohtaja Matti Niemi ja toimitusjohtaja Kimmo Simberg.

Tilintarkastajina ovat vuonna 2009 toimineet KHT Tomi Englund, KHT Juhani Heiskanen ja KHT Tapani Rotola-Pukkila.

SOK:n hallituneuvosto on nimittänyt SOK:n hallitukseen 1.1.2010 alkavaksi vuoden toimikaudeksi samat hallituksen jäsenet kuin vuonna 2009. Pääjohtaja Arto Hiltusen jätettyä tehtävänsä sairauden vuoksi pääjohtajan tehtäviä hoitaa toistaiseksi pääjohtajan sijainen, johtaja Antti Sippola ja hallituksen puheenjohtajan tehtäviä hallituksen varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja Taavi Heikkilä.

SOK:n pääjohtajan Arto Hiltusen apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän strategisessa johtamisessa on ollut SOK:n konsernijohtoryhmä, johon ovat vuoden 2009 aikana kuuluneet SOK:n liiketoiminnan johtaja ja pääjohtajan sijainen Antti Sippola, hallintojohtaja Jari Annala, viestintäjohtaja Suso Kolesnik, kehitysjohtaja Harri Miettinen, henkilöstöjohtaja Leena Olkkonen, S-ryhmän liiketoimintojen ketjuohjaus- ja hankintatoimintojen johtaja Risto Pyykönen sekä lakiasiaintojohtaja Markku Viljanen.

Riskit ja epävarmuustekijät

SOK-yhtymässä on hallituksen hyväksymä riskienhallintapolitiikka, jossa määritellään konsernin riskienhallinnan järjestäminen ja prosessi. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategisten ja operatiivisten liiketoimintatavoitteiden toteutumista. SOK-yhtymässä riskienhallinta on kokonaisvaltaista ja sitä toteutetaan osana johtamista ja toiminnan suunnittelua. Vuoden 2009 aikana SOK-yhtymän riskitason seurannan kehittämisessä on keskitytty riskinottohalun ja -kantokyvyn laskentamallin määrittämiseen sekä

sen integrointiin päätöksenteon tueksi. Erityisenä kehityskohteena on ollut myös prosessien riskienhallinta, johon määriteltyä menettelytapaa on pilotoitu syksyn aikana.

Vuoden 2009 aikana riskienhallinnassa on kiinnitetty edelleen huomiota lähialueiden eli Baltian ja Venäjän riskitasoihin. Lähialueiden liiketoiminnoille asetettujen tavoitteiden saavuttamista uhkaavat merkittävimmät riskit on tunnistettu ja arvioitu ja niiden hallitsemiseksi on laadittu suunnitelmat. Venäjän liiketoimintojen riskitasosta raportoidaan neljännesvuosittain SOK:n hallitukselle. Venäjän maariski- ja liiketoimintariskitasot pysyivät samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna.

S-ryhmätasolla erityisenä kehityskohteena on ollut käyttötavarakaupan hävikkiriskien hallinta. Käyttötavarakauppaan laadittiin vuoden aikana hävikinhallintaohjelma vuosille 2010–2012, jonka tavoitteena on erityisesti alentaa tunnistamattoman hävikin määrää. S-ryhmässä toteutettiin syksyn aikana merkittävä määrä kriisijohtamisen ja -viestinnän valmennuksia. Erityisenä kohteena olivat S-ryhmän osuuskauppojen johtoryhmät, joissa valmennus toteutetaan keskimäärin kolmen vuoden välein. Lisäksi SOK-yhtymässä toteutettiin laaja tietojärjestelmien vakavaa häiriötilannetta koskenut kriisijohtamisharjoitus.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät liittyvät taloudellisen kehityksen epävarmuuteen ja sen vaikutuksiin SOK-yhtymän liiketoiminnoille. Taantumasta aiheutunut kysynnän lasku vaikuttaa konsernissa liiketoiminta-alueiden tulokseen sekä Suomessa että lähialueilla myös vuonna 2010.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistamat rahoituspolitiikka, rahoitusstrategia ja riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedossa.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät ympäristöriskit tunnistetaan ja analysoidaan osana liikeriskianalyysiä vuosittain. Ilmastomuutoksen hillintään, energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvien energialähteiden lisäämiseen liittyvät velvoitteet sisältävät sekä riskejä että mahdollisuuksia S-ryhmän liiketoiminnalle. Merkittävimmät ympäristönäkökohdat ja niihin liittyvät toimenpiteet kuvataan S-ryhmän vastuullisuuskatsauksessa, joka julkaistaan S-kanavan verkkosivuilla (www.s-kanava.fi) loppukevällä 2010. Keskeisimmät SOK-yhtymän liiketoimintaa sekä taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat tunnusluvut esitetään tunnuslukutaulukkona tilinpäätöksen yhteydessä.

Alkaneen vuoden näkymät

Alkaneen vuoden näkymät ovat epävarmat kansainvälisen suhdan-
netilanteen herkkyydestä johtuen. Taantuman jälkeinen elpyminen
on alkanut, mutta vaikutukset tulevat hitaasti. Suomessa työttö-
myys jatkaa kasvuaan vielä tänä vuonna. Se heikentää kuluttajien
luottamusta. Positiivista alkaneen vuoden näkymissä on se, että
yksityisen kulutuksen ennustetaan kääntyneen lievään kasvuun.
Viime vuonna yksityinen kulutus väheni parilla prosentilla. Nyt
kotitalouksien kulutuksen ennakoidaan kasvavan reilulla prosen-
tilla.

SOK-yhtymän tulokseen vaikuttaa voimakkaasti yleisen
taloudellisen tilanteen kehitys sekä kotimaassa että lähialueilla.
Kotimaan talouden elpymisen myötä uskotaan kysynnän kasvavan
ja vaikuttavan myönteisesti erityisesti majoitus- ja ravitsemis-
kauppaan sekä autokauppaan. Talouskehityksen ja SOK-yhtymän
liiketoiminnoissa käynnissä olevien tehostamisohjelmien ansiosta
kotimaan liiketoimintojen tulosten uskotaan olevan viime vuotta
paremmat.

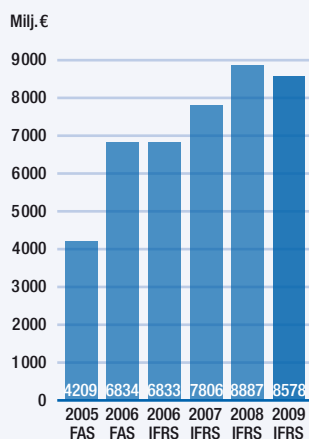
Venäjän taloustilanteesta näyttäisi olevan orastavia positiivisia
merkkejä, josta johtuen arvioidaan yhtymän marketkaupan sekä
majoitus- ja ravitsemiskaupan kehittyvän positiivisesti. Tosin voi-
makas verkostolaajennus tulee rasittamaan marketkaupan tulosta.
Baltian taloustilanne näyttää jatkuvan edelleen epävarmana. Tästä
sekä uusien toimipaikkojen avauksista johtuen tulos jäänee viime
vuotta heikommaksi.

Helsingissä 18. päivänä helmikuuta 2010

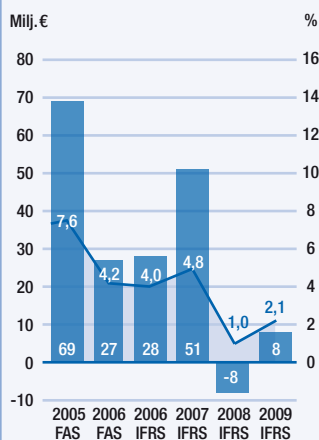
SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallitus

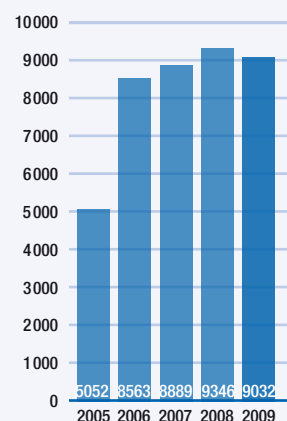
Liikevaihto, jatkuvat toiminnot

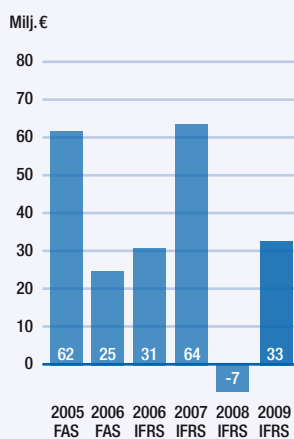
Tulos ennen veroja, jatkuvat toiminnot. Sijoitetun pääoman tuotto, %

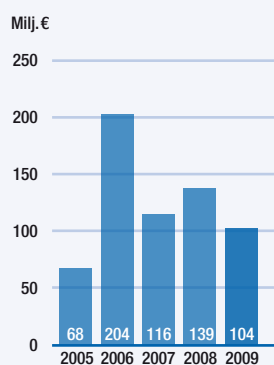
Henkilöstö 31.12.

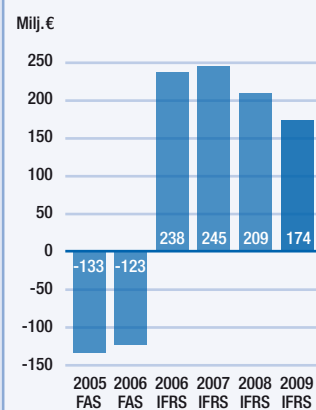
Liikevoitto, jatkuvat toiminnot

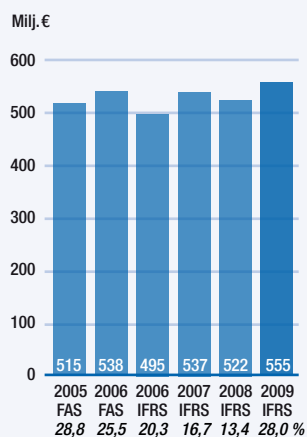
Investoinnit

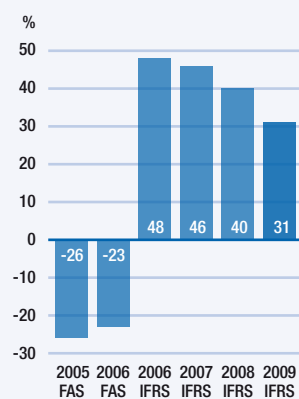
Korolliset nettovelat 31.12.

Oma pääoma 31.12. (omavaraisuusaste, %)

Gearing, %

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Jatkuvat toiminnot:			
Liikevaihto		8 577,9	8 886,6
Liiketoiminnan muut tuotot	(5)	48,0	27,4
Materiaalit ja palvelut		-7 888,2	-8 194,6
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	(6)	-331,2	-333,3
Poistot ja arvonalentumiset	(7)	-72,6	-76,4
Liiketoiminnan muut kulut	(8)	-302,3	-316,5
Osuus osakkuusyritysten tuloksista (+/-)	(17)	1,6	0,2
Liikevoitto		33,2	-6,6
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(10)	-25,8	-0,9
Osuus osakkuusyritysten tuloksista (+/-)	(17)	0,1	-0,7
Tulos ennen veroja		7,5	-8,2
Tuloverot (+/-)	(12)	0,2	-0,1
Jatkuvien toimintojen tilikauden tulos		7,7	-8,3
Myytyjen toimintojen tilikauden tulos	(2)	8,7	2,0
Tilikauden tulos		16,4	-6,3
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		14,9	-8,4
Vähemmistölle		1,6	2,0
		16,4	-6,3
Konsernin laaja tuloslaskelma			
Milj. €		1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Tilikauden tulos		16,4	-6,3
Muut laajan tuloksen erät:			
Muuntoerot		-0,2	-2,6
Myytavissä olevat sijoitukset			
Myytavissä olevien sijoitusten arvonmuutokset		7,6	-8,5
Myytavissä oleviin sijoituksiin liittyvät verot		-2,0	2,2
Rahavirran suojaukset			
Rahavirran suojauksien arvonmuutokset		7,4	-12,8
Rahavirran suojauksiin liittyvät verot		-1,9	3,3
Osakkuusyritysten laajan tuloksen erät		4,1	
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		15,0	-18,3
Tilikauden laaja tulos		31,4	-24,7
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		29,9	-26,7
Vähemmistölle		1,6	2,0
		31,4	-24,7

Konsernitase, IFRS

Milj. €	Liitetieto	31.12.2009	31.12.2008
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	(13)	348,5	365,1
Sijoituskiinteistöt	(14)	31,6	40,0
Aineettomat hyödykkeet	(15)	102,9	128,5
Osuudet osakkuusyrityksissä	(17)	90,8	11,8
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(18)	71,7	70,4
Laskennalliset verosaamiset	(19)	38,3	42,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä		683,8	657,9
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	(20)	346,4	351,6
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset			
korottomat saamiset	(21)	677,3	666,0
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(22)	47,5	155,4
Lyhytaikaiset sijoitukset	(23)	0,0	1 868,6
Rahavarat	(24)	240,8	256,2
Lyhytaikaiset varat yhteensä		1 312,0	3 297,9
Myyttävänä olevat omaisuuserät	(2)	19,3	0,0
Varat yhteensä		2 015,1	3 955,7
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osuuspääoma	(25)	133,4	122,5
Sidotut rahastot	(25)	18,7	3,5
Kertyneet voittovarot		383,6	378,1
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		535,6	504,1
Vähemmistöosuus		19,5	18,0
Oma pääoma yhteensä		555,1	522,1
Pitkäaikaiset velat			
Lisäosuuspääoma	(26)	14,8	16,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(27)	191,4	181,4
Pitkäaikaiset korottomat velat	(28)	38,8	31,0
Varaukset	(30)	16,2	22,9
Laskennalliset verovelat	(19)	22,2	28,5
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		283,4	280,6
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	(27)	188,5	2 135,4
Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)	232,2	288,3
Ostovelat	(28)	729,7	728,3
Tilikauden verovelka		4,8	1,0
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 155,3	3 153,1
Myyttävänä olevien omaisuuserien velat	(2)	21,3	0,0
Oma pääoma ja velat yhteensä		2 015,1	3 955,7

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Viite	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
LIIKETOIMINTA			
Jatkuvien toimintojen liikevoitto		33,2	-3,5
Myytyjen toimintojen liikevoitto		9,5	-3,7
Oikaisut liikevoittoon	(1)	7,2	-2,8
Käyttöpääoman muutos	(2)	27,8	87,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		77,6	77,3
Lyhytaikaisten saamisten lisäys		-40,2	-55,7
Lyhytaikaisten sijoitusten muutos		-1,5	-4,2
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-51,6	-45,9
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		47,0	85,3
Saadut osingot liiketoiminnasta		0,1	0,1
Maksetut välittömät verot		-4,2	-11,1
Liiketoiminnan rahavirta		27,1	45,7
INVESTOINNIT			
Ostetut tytäryhtiöosakkeet		-13,7	-64,8
Ostetut osakkuusyritysosakkeet		-1,0	-7,2
Muun käyttöomaisuuden ostot		-88,8	-67,3
Myydyt tytäryhtiöosakkeet		60,9	5,9
Muun käyttöomaisuuden myynnit		30,4	23,4
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos		4,0	23,1
Myytyjen ja hankittujen tytäryhtiöiden likvidit varat		-94,8	1,3
Saadut osingot investoinneista		0,1	0,3
Investointien rahavirta		-102,9	-85,4
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		60,9	-40,8
Lyhytaikaisten velkojen lisäys		16,0	811,5
Saamistodistusten ja rahasto-osuuksien muutokset		-230,4	-806,2
Osuuspääoman lisäys		9,0	15,3
Maksetut osuuspääoman korot		-9,7	-9,6
Muu oman pääoman vähennys		-0,1	-0,6
Rahoituksen rahavirta		-154,2	-30,5
Rahavarojen nettomuutos, vähennys		-230,0	-70,2
Rahavarat tilikauden alussa		471,2	541,2
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		0,2	0,1
Rahavarojen nettomuutos, vähennys		-230,0	-70,2
Rahavarat tilikauden lopussa		241,4	471,2
Oikaisut liikevoittoon (1)			
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot		-49,6	-14,4
Poistot ja arvonalentumiset		74,4	80,0
Pankkitoiminnan korkoryhmittely		-20,9	-27,1
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		3,3	-41,3
		7,2	-2,8
Käyttöpääoman muutos (2)			
Liikesaamisten muutos		30,3	76,4
Vaihto-omaisuuden muutos		1,5	2,9
Korottomien velkojen muutos		-4,0	8,0
		27,8	87,2

Konsernin rahavirtalaskelmassa ainoastaan lyhytaikaiset alle 3 kuukauden saamistodistukset on luokiteltu rahavaroiksi. Vuoden 2008 rahavirtalaskelma on oikaistu vertailukelpoiseksi.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							Vähem- mistön osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Vararahasto	Hallintoneuvoston käyttöraho	Muuntoerot	Kertyneet voittovar	Yhteensä		
Milj. €									
Oma pääoma									
1.1.2008	107,3	0,7	18,5	0,1	-0,1	395,1	521,5	15,8	537,4
Kauden laaja tulos		-15,7			-2,6	-8,4	-26,7	2,0	-24,7
Osuuspääoman lisäys	15,3						15,3		15,3
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman korko						-9,6	-9,6		-9,6
Muut muutokset				-0,0		-0,7	-0,8		-0,8
Edellisen tilikauden virheen korjaus ¹⁾						4,4	4,4		4,4
Vähemmistöosuuden muutos							0,0	0,1	0,1
31.12.2008	122,5	-15,1	18,5	0,1	-2,7	380,8	504,1	18,0	522,1
Kauden laaja tulos		15,2			-0,2	14,9	29,9	1,6	31,4
Osuuspääoman lisäys	10,9						10,9		10,9
Osuuspääoman korko						-9,7	-9,7		-9,7
Muut muutokset				-0,0		0,4	0,4		0,4
Vähemmistöosuuden muutos							0,0	-0,0	-0,0
31.12.2009	133,4	0,1	18,5	0,0	-2,9	386,5	535,6	19,5	555,1

¹⁾ Edellisen tilikauden virheen korjauksena suoraan omaan pääomaan kirjattu määrä vuonna 2008, yhteensä 4,4 miljoonaa euroa, aiheutuu SOK:n hyväksi ratkaistusta verovalituksesta.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Perustiedot

SOK-konsernista käytetään SOK:n sääntöjen mukaan nimeä SOK-yhtymä. SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki.

SOK:n tarkoituksena on luoda kilpailuetua S-ryhmän liiketoiminnalle. SOK toteuttaa toimintansa tarkoitusta kehittämällä ja ohjaamalla S-ryhmän strategioita, arvoketjua ja ketjutoimintaa yhteistyössä osuuskauppojen kanssa. SOK tuottaa S-ryhmän tarvittavat yhteiset, kilpailukykyä lisäävät palvelut sekä harjoittaa S-ryhmän tarjonnalle synergiaa ja taloudellista lisäarvoa tuottavaa, kannattavasti kasvavaa liiketoimintaa kotimaassa ja lähialueilla.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta <http://www.s-kanava.fi> tai osoitteesta SOK Viestintä ja julkaisut, PL 1, 00088 S-ryhmä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2009 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksyttyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina ja ne perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla olevissa laadintaperiaatteissa ole muuta kerrottua.

Kaikki tilinpäätöstaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetyistä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

IASB:n julkaisemat tilikaudella 2009 käyttöön otetut standardi- ja tulkintamuutokset

Tilikaudelle 2009 käyttöönotettu uudistettu IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi on muuttanut tuloslaskelman ja oman pääoman muutoslaskelman esitystapaa siten että suoraan omaan pääomaan kirjattujen muiden laajan tuloksen erien tilikauden muutos esitetään konsernin laajassa tuloslaskelmassa. IAS 23 Vieraan pääoman menot -standardin muutoksen mukaisesti pitkän valmistusajan vaativan hyödykkeen hankintameno on sisällytetty 1.1.2009 alkaen myös vieraan pääoman menojä. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot -standardin muutos on muuttanut käypien arvojen ja likviditeettiriskiä sisältävän maturiteettianalyysin esitystapaa. IFRIC 13 Kanta-asiakasohjelmat tuloksin käyttöönotolla ei ollut vaikutusta konsernin lukuihin.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden sovelta-

misessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan.

Keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, liittyvät yritysten yhteenliittymissä hankittujen hyödykkeiden sekä rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen, arvonalentumistestaukseen sekä laskennallisiin verosaamisiin ja varauksiin. Tappiollisten ulkomaisten liiketoimintojen osalta on tehty arvonalentumistestaukset.

Arvonalentumistestauksessa testattavan liiketoimintakokonaisuuden liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Ennakoidut rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden tai joissain tapauksissa tätä pidemmän ajanjakson. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on extrapoloitu käyttämällä kahden prosentin kasvutekijää, joka arvion mukaan ei ylitä toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Diskonttauskorkona on käytetty toimialoittain ja maittain määritettyä keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC) ottaen huomioon testattavaan yksikköön liittyvät erityiset riskit. Toimialasta ja maasta riippuen diskonttauskorko on ollut 10,2–16,6 prosenttia. Tuottovaatimuksen pääomarakenne perustuu toimialan keskiarvoon ja toimialakohtaiseen betakertoimeen.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emo-osuuskunnan lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emo-osuuskunnalla on tilikauden päättyessä suoraan tai välillisesti yli 50 prosentin osuus osakkeiden äänimäärästä tai jossa emo-osuuskunnalla on muutoin määräysvalta. Suomen lisäksi tytäryhtiöitä on Venäjällä, Virossa, Latviassa ja Liettuassa.

Osakkuusyhtiöt, joissa konsernin omistusosuus äänimäärästä on 20–50 prosenttia ja joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nollaarvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole velvoitteita osakkuusyhtiöihin liittyen. Sijoitustarkoituksessa hankitun osakkuusyrityksen tulososuus on esitetty liikevoiton alapuolella ennen rahoitustuottoja ja -kuluja. Konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuusyhtiöiden tulos on sitä vastoin esitetty liikevoittoon sisältyen ennen liikevoittoa. SOK-yhtymän osakkuusyhtiöillä ei ole merkittävää tulosvaikutusta SOK-yhtymän konsernitilinpäätökseen.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintamenomenetelmää, jonka mukaan hankitun yhtiön kaikki yksilöitävissä olevat varat ja velat on arvostettu käypiin arvoihin hankintahetkellä. Jäljelle jäänyt kohdistamaton osuus hankintahinnan ja hankittujen nettovarojen erotuksesta on liikearvoa.

Tilivuoden aikana hankitut tai perustetut yhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen hankinta- tai perustamisajankohdasta alkaen. Myödyt tytäryhtiöt, osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset on

yhdistelty konsernitilinpäätökseen myyntihetkeen saakka.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Vähemmistöosuus on erotettu tuloksesta ja esitetty omana eräänä konsernin omassa pääomassa.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt yhdistellään yhteisessä määräysvallassa olevina omaisuuserinä omistussuuden mukaisesti riviltä.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emon osuuskunnan toiminta- ja esittämismuotoa.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät on muutettu euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ei monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitusuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muutettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien muuttamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuttamisesta tilinpäätöspäivän mukaan samoin kuin kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden oman pääoman osalta, on kirjattu omana eräänä kertyneisiin voittovaroihin. Kun ulkomainen tytär- tai osakkuusyritys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tuloslaskelmaan myyntivoiton tai -tappion osaksi.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvaroja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset rahoitusvarat, myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset, lyhytaikaiset korolliset saamiset, lyhytaikaiset sijoitukset ja rahavarat.

Pitkäaikaiset rahoitusvarat koostuvat osakkeista, pääomalainasaamisista, muista pitkäaikaisista lainasaamisista, pitkäaikaisista myyntisaamisista sekä sellaisista pitkäaikaisista rahoitusyhtiöille myydyistä saamisista, joiden osalta konsernilla on edelleen takaisinostovastuu. Rahoitusvaroihin luettavat myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset sisältävät myyntisaamiset, johdannaissaamiset ja rahoituserien siirtosaamiset. Lyhytaikaiset korolliset saamiset muodostuvat lyhytaikaisista lainasaamisista, muista lyhytaikaisista saamisista ja lyhytaikaisista rahoitusyhtiöille myydyistä saamisista. Vuoden 2008 osalta lyhytaikaiset korolliset saamiset sisältävät myös pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä.

Lyhytaikaiset sijoitukset koostuvat saamistodistuksista, jotka on sijoitettu lyhytaikaisesti tarkoituksena realisoida ne vuoden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Rahavarat koostuvat käteisvaroista sekä saamisista luottolaitoksilta ja keskuspankilta.

Rahoitusvelkoja sisältyy seuraaviin taseen eriin: lisäosuuspääoma, pitkäaikaiset korolliset velat, pitkäaikaiset korottomat velat,

lyhytaikaiset korolliset velat, lyhytaikaiset korottomat velat ja ostovelat.

Lisäosuuspääoma käsitellään vieraassa pääomassa, koska osuuskunnalla on ehtojen mukaisesti velvollisuus palauttaa pääoma vaadittaessa. Pitkäaikaiset korolliset velat muodostuvat veloista rahoituslaitoksille ja muille, pitkäaikaisista korollisista ostovelosta, rahoitusleasingveloista ja myyntiin saamiin liittyvistä rahoitusyhtiöveloista. Vuoden 2008 osalta pitkäaikaiset korolliset velat sisältävät myös pankkitoiminnan yli vuoden päästä erääntyvät velat yleisölle ja julkisyhteisöille. Rahoitusvelkoihin luettavat pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät alueosuuskauppojen sijoittamat varat SOK-yhtymän rahanlaskentapalveluun. Ostovelat koostuvat lyhytaikaisista ostovelosta. Lyhytaikaiset korolliset velat koostuvat lyhytaikaisista veloista rahoituslaitoksille, osuuskaupoille ja muille sekä lyhytaikaisista rahoitusleasingveloista ja myyntiin saamiin liittyvistä lyhytaikaisista rahoitusyhtiöveloista. Lisäksi ryhmään sisältyvät vertailuvuoden osalta pankkitoiminnan lyhytaikaiset velat yleisölle ja julkisyhteisöille. Rahoitusvelkoihin luettavat lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät johdannaisvelkoja ja rahoituseriin liittyviä siirtovelkoja sekä vertailuvuoden osalta pankkitoiminnan korttiliiketoimintaan liittyviä tilitys- ja maksujenvälitysvelkoja.

SOK-yhtymässä sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä. Rahoitusvarat ja -velat, joita ei myöhemmin arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, arvostetaan alunperin käypään arvoon lisättynä välittömällä hankintakuluilla.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja saamiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä. Käypään arvoon arvostettaviin rahoitusvaroihin ja velkoihin sisältyy sijoitustodistuksia, yritystodistuksia ja koronvaihtosopimuksia, joiden käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Korko-optioiden käyvän arvon määrittämisessä on käytetty Black-Scholes-hinnoittelumallia. Joukkovelkakirjalainat ja pörssi-osakkeet on arvostettu markkinahinnoilla. Valuuttatermiinien ja koron- ja valuuttavaihtosopimusten käypä arvo on laskettu diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken ja muuntamalla näin saadut valuuttamäärät euroiksi käyttäen EKP:n tilinpäätöspäivänä noteerattavia valuuttakursseja. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joilla käydään aktiivisesti kauppaa ja jotka on hankittu lyhyen ajan kuluessa ansaintatarkoituksessa sekä johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa, mutta niihin ei sähköjohdannaisia lukuun ottamatta sovelleta suojauslaskentaa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon merkittävien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon merkittävä rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenon erotus.

Kirjanpidossa muut kuin sähköjohdannaiset on arvostettu käypään arvoon ja arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myynnin ja myyntisaamisten suojaamiseksi solmituista johdannais sopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen, ostovelkojen ja varaston arvon suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muita velkoja suojaamaan tarkoitettujen johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin kirjataan sellaiset saamistodistukset ja muut johdannaismuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myynnin ja myyntisaamisten suojaamiseksi solmituista johdannais sopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen, ostovelkojen ja varaston arvon suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muita velkoja suojaamaan tarkoitettujen johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin kirjataan sellaiset saamistodistukset ja muut johdannaismuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myynnin ja myyntisaamisten suojaamiseksi solmituista johdannais sopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen, ostovelkojen ja varaston arvon suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muita velkoja suojaamaan tarkoitettujen johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin.

Muihin rahoitusvelkoihin kuuluva erä merkitään tilinpäätökseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen käypä arvo on nimellisarvo. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle. Muut rahoitusvelat arvostetaan tilinpäätöshetkenä jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytavissa oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja saamisiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään

arvoon. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenuon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää. Käyvän arvon muutos kirjataan suoraan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

Suojauslaskenta

Rahavirransuojauslaskentaa sovelletaan sähköjohdannaisiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39-standardin suojauslaskennan ehdot. Asetetut optiot ja ostettujen optioiden aika-arvo on jätetty suojauslaskennan ulkopuolelle. Suojaussuhde suojaavan johdannaisten ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa.

Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Rahavirtaa suojaavien sähköjohdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon ja tehon osuus kirjataan tuloslaskelman materiaali- ja palveluostoihin. Omaan pääomaan kertyneet suojausvoitot tai -tappiot kirjataan materiaali- ja palveluostoihin samalla kaudella, kun suojauslaskennan kohteena olevat sähköostot toteutuvat ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Kun suojausinstrumentti erääntyy tai myydään tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes liiketoimi toteutuu. Jos liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Konsernilla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannais sopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta joihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muuhun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Objektiivisena näyttönä pidetään esimerkiksi asiakkaan maksujen viivästymistä, maksukyvyttömyys- tai konkurssitilaan joutumista, yrityssaneeraus- tai velkajärjestelyä sekä luottoriskiluokituksessa tapahtuvaa merkittävää muutosta. Jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavien rahoitusvarojen arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon mahdollisen vakuuden käypä arvo. Diskonttauskorkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tu-

loslaskelmaan ja koron kerryttämistä jatketaan alennetulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja muutoksen voidaan katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaimisen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, omaan pääomaan kertynyt tappio poistetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappioksi. Julkisesti noteeraamattoman osakkeen arvonalentumistappio määritetään kirjanpitoarvon ja vastaavanlaisen erän tarkasteluhetken markkinatuotolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Jos myytävissä olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan omaan pääomaan.

Tuloutusperiaatteet

Tavaroiden myynti tuloutetaan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut siirtyvät ostajalle. Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty muun muassa myönnetty alennukset, arvonalisävero ja myynnin kurssierot.

Avustukset

Valtiolta tai muulta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan silloin, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot kirjataan kuluksi. Käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvoista. Nämä avustukset tuloutuvat omaisuuden taloudellisen käyttöajan kuluessa.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan omaisuuden myyntivoitot, liiketoiminnan luovutustuotot sekä muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät liiketoiminnasta syntyneet yleensä säännölliset tuotot.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä suoritetaan kiinteitä maksuja erillisille yhtiöille. SOK-yhtymällä ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä. Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. SOK-yhtymällä ei ole etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutos. Suoraan omaan pääomaan kirjattavien erien verovaikutus kirjataan vastaavasti suoraan omaan

pääomaan. Verot lasketaan tilinpäätöshetkellä voimassaolevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa tiedossa olevalla uudella verokannalla.

Laskennallinen verovelka ja -saaminen lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä eroista (rahoitusleasing, poistoero, konsernin sisäiset katteet ja myyntivoitot), käypään arvoon arvostuksista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista kirjataan laskennallista veroa, mikäli päätöstä voittovarojen jakamatta jättämisestä ei ole tehty.

Konsernitaseeseen sisältyy laskennallinen verovelka kokonaisuudessaan ja laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Samaa veronsaajaa koskevat laskennalliset verosaamiset ja -velat netotetaan.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liiketoimintojen yhdistämisestä syntynyt liikearvo muodostuu hankintamenon sekä käypiin arvoihin arvostettujen hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen erotuksena hankinta-ajankohdasta. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvojen pakollinen arvonalennustestaus voi aiheuttaa kertaluonteisia arvonalentumiskirjauksia. Liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Osakkuusyritysten osalta liikearvo sisällytetään osakkuusyrityksen hankintamenuun.

Muita aineettomia hyödykkeitä ovat muun muassa ohjelmistolisenssit sekä tekijänoikeudet. Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun ja poistetaan tasapois-
toin arvioituna taloudellisen vaikutusaikanaan.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

	Vuosia
Atk-ohjelmien lisenssimaksut	3–5
Muut aineettomat hyödykkeet	3–10

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkupe-
räiseen hankintamenuun.

Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoi-
stot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perustuen. Maa-alueista ei
tehdä poistoja.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:

	Vuosia
Rakennukset	15–35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5–15
Konttori- ja varastokalusto	5–10
Varasto-, huolto- ja jalostuskoneet	5–10
Ravintola- ja hotellikalusto	3–10
Myymäläkalusto	3–7
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3–5
Huoneistojen peruserävarustus	3–10

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisista syntyvät voitot tai tappiot kirjataan liike-toiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Arvonalentumiset

Aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, määritetään kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet sekä aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään niin, että se on joko käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääristä pääomakustannusta ennen veroja.

Aikaisemmin kirjattu arvonalennustappio peruutetaan, mikäli kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä käytetyt arviot muuttuvat. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoiksi poistoilla vähennettynä, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin konsernille, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimuksella hankitun hyödykkeen käypä arvo tai tätä alempi tulevien leasingmaksujen nykyarvo merkitään vuokra-ajan alkaessa taseeseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tai sijoituskiinteistöihin (sijoituskiinteistöistä tarkemmin jäljempänä) ja sopimuksesta johtuvat velvoitteet vastaavasti korollisiin velkoihin. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan korkokuluun ja velan lyhennykseen. Korkokulu kirjataan tuloslaskelmaan vuokra-aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingisopimuksella hankituista hyödykkeistä kirjataan suunnitelman mukaiset poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajkojen mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana.

SOK-yhtymä ei ole vuokralleantajana sellaisissa vuokrasopimuksissa, jotka tulkittaisiin rahoitusleasingisopimuksiksi.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi

vuokrasopimuksiksi. Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut tai maksetut vuokrat kirjataan tuotoiksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasingisopimus, mahdollinen myyntivoitto kirjataan velaksi taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. Mahdollinen myyntitappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Kesken sopimuskauden purettujen rahoitusleasingjärjestelyjen aiheuttama tuotto, joka koskee konsernin omistuksessa olevaa kiinteistöä, eliminoidaan ja esitetään taseen siirtoveltoissa. Sitä pienennetään osakkuusyhtiö-osakkeiden arvoa vastaan. Tuotto tuloutetaan vasta, kun konserni myy osakkuusyhtiöosakkeet tai luopuu osakkuusyhtiön omistamasta kiinteöstä. 31.12.2009 tällaisia IAS 28 Sijoitukset osakkuusyrityksiin -standardin mukaisia eliminointeja oli kirjattu siirtovelkoihin 6,3 miljoonaa euroa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat konsernin ulkopuolisen liiketoiminnan käytössä olevia kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen niistä ensisijaisesti vuokratuottoa ja/tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä hankintahintaan noudattaen samoja periaatteita kuin aineellisten käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien kiinteistöjen osalta. Sijoituskiinteistöiksi luokitellut kiinteistöt sisältää pelkästään omistettuja kiinteistöjä. Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä kirjataan liikevaihtoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenuon tai sitä alempaan nettorealisoitintarvoon. Hankintamenu määritetään FIFO-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuvat välittömät menot. Netto-realisoitintarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut, tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot.

Maksettavat osuuskorot ja osingot

Konsernin maksamat osuuspääoman korot ja osingot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana omistajat ovat hyväksyneet osuuspääoman koron/osingon maksettavaksi. Lisäosuuspääoman korko kirjataan korkokuluna.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Velvoitteeseen liittyvä kolmannelta osapuolelta saatava korvaus kirjataan taseeseen saamisena. Varausten määrät arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja määrät muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Varaukset voivat liittyä esimerkiksi vajaakäytössä oleviin tiloihin, takuuvarauksiin ja toimintojen uudelleen järjestelyihin.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja myydyt toiminnot

Myytävänä olevaksi omaisuuseräksi luokitellaan sellainen luopu-
missuunnitelman mukainen erä tai luovutettavien erien ryhmä,
josta kertyvä rahamäärä tulee ensisijaisesti omaisuuserän myynnistä
eikä sen jatkuvasta käytöstä. Myytäväksi luokitellun erän tai erien
ryhmä arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alhaisempaan käypään
arvoon myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettynä. Myytävänä
olevat omaisuuserät ja näihin liittyvät velat esitetään taseessa
erillään jatkuvien toimintojen varoista ja veloista siitä lähtien, kun
ne on luokiteltu myytävänä oleviksi. Vertailuvuoden tietoja ei
luokitella uudelleen.

Myyty toiminto on erillinen merkittävä toiminto, josta on
jo luovuttu (tai toiminto on poistettu pysyvästi käytöstä) tai se
on luokiteltu myytävänä olevaksi. Myytyjen toimintojen tulos
esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään jatkuvien toimintojen
tuloksen jälkeen. Myös vertailuvuoden tuloslaskelmatiedot oikaistaan
vastaavasti.

S-Pankki Oy järjesti osuuskaupoille suunnatun osakeannin
15.5.–30.6.2009. Annin seurauksena SOK:n omistusosuus S-Pan-
kissa laski 100 prosentista 50 prosenttiin. S-Pankki Oy sekä sen
tytäryhtiö S-Asiakaspalvelu Oy on esitetty tilinpäätöksessä IFRS
5:n vaatimusten mukaisesti myytyinä toimintoina. S-Pankki Oy
sekä S-Asiakaspalvelu Oy on yhdistelty 1.1.–30.6.2009 konserniin
tytäryhtiönä sekä 1.7.2009 lähtien osakkuusyhtiönä. Muutoksella
oli olennainen vaikutus konsernin taseeseen ja omavaraisuustun-
nuslukuihin.

Kilon Logistiikkakeskus Oy on luokiteltu tilinpäätöksessä myy-
tävänä oleviksi omaisuuseriksi.

IASB:n julkaisemat myöhemmin voimaan tulevat standardi- ja tulkintamuutokset

Vuonna 2009 hyväksyttyä IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standar-
dia konserni soveltanee 1.1.2013 lähtien (otettava käyttöön vii-
meistään 1.1.2013, EU ei ole hyväksynyt). IFRS 9 -standardi tulee
vaiheittain korvaamaan nykyisen IAS 39 Rahoitusinstrumentit:
kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. Standardin ensimmäinen
julkaistu osio käsittelee rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista.
Uudessa standardissa rahoitusvarat, jotka ovat velkainstrumentteja,
arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen joko jaksotettuun
hankintamenuun tai käypään arvoon riippuen yrityksen rahoitus-
varojen hallinnan liiketoimintamallista ja rahoitusvarojen sopimus-
perusteisista kassavirroista. Oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat
arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon.
Konsernin arvion mukaan standardin käyttöönotolla saattaa olla
merkittävä vaikutus tuleviin tilinpäätöksiin.

Seuraavassa olevilla muilla IASB julkaisemilla uusilla tai uudis-
tetuilla standardeilla ja tulkintoilla, jotka eivät vielä ole voimassa,
tulee alustavan arvion mukaan olemaan jonkin verran vaikutusta
tuleviin konsernitilinpäätöksiin. Konserni ottaa ne käyttöön kun-
kin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli
voimaan tulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä,
voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- Uudistettu IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen (voimaan 1.7.2009)
- Uudistettu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä (voimaan 1.1.2011, EU ei ole hyväksynyt)
- Muutos IAS 27 Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös (voimaan 1.7.2009)
- Muutos IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvosta-
minen – Suojauslaskennan kohteet (voimaan 1.7.2009)
- IFRS-standardien vuosittaiset muutokset (voimaan 1.1.2010,
osa 1.7.2009)
- IFRIC 16 Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen
suojaus (EU muutti voimaantulon 1.7.2009 alkaen
hyväksyessään tulkinnan)
- IFRIC 19 Rahoitusvelkojen muuttaminen oman pääoman
ehtoisiksi instrumenteiksi (voimaan 1.7.2010, EU ei ole
hyväksynyt)

Muut julkaistut ja myöhemmin voimaan tulevat standardit ja
tulkinnat sekä niiden muutokset eivät ole alustavan arvion mukaan
merkityksellisiä konsernille.

1. Segmentti-informaatio

SOK-yhtymä soveltaa segmenttiraportoinnissaan uutta IFRS 8 -standardia. Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu seitsemään liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. Ohessa kuvailtujen segmenttien lisäksi ylimmälle johdolle raportointiin vuonna 2008 tavaratalo- ja erikoisliikekaupan segmenttiä, johon kuului Tapiolan Sokoksen liiketoiminta. Tapiolan Sokos Oy:n liiketoiminta myytiin Helsingin Osuuskauppa Elannelle 1.1.2009. Segmenttiraportoinnissa vuonna 2008 tavaratalo- ja erikoisliikekaupan erät on sisällytetty kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointeihin. Niillä ei ole olennaista merkitystä.

SOK-yhtymän raportoitavat segmentit

Marketta

SOK-yhtymä harjoittaa marketta kauppaa Baltiassa ja Venäjällä tytäryhtiöidensä kautta. AS Prisma Peremarketilla on viisi hypermarkettia Tallinnassa. Vuonna 2010 avataan uudet Prisma-yksiköt Narvan ja Tarton kaupunkeihin. A/S Prisma Latvijalla on kaksi hypermarkettia Riiassa. UAB Prisma LT avasi elokuussa 2009 ensimmäisen hypermarkettinsa Liettuan pääkaupungissa Vilnassa. OOO Prismalla on kolme supermarkettia ja yksi hypermarket Pietarissa. Prisma-verkostoa on tarkoitus laajentaa Baltiassa ja Venäjällä myös tulevina vuosina.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Sokotel Oy Suomessa, AS Sokotel Virossa sekä OOO Sokotel Venäjällä. SOK-yhtymän hotellit toimivat Sokos Hotels, Radisson Blu sekä Holiday Club Spa Hotels -brändien alla. Kotimaassa Sokotel Oy:llä on 15 Sokos Hotellia, 7 Radisson Blu -hotellia sekä 6 Holiday Club Spa -hotellia. Tallinnassa palvelee Sokos Hotel Viru ravintoloihin. Pietarissa OOO Sokotel avasi vuoden 2008 aikana kolme ketjuhotellia, joista yksi on kylpylähotelli. Vuoden 2009 aikana Pietarin kylpylähotelli siirtyi Holiday Club Spa Hotels -ketjusta Sokos Hotels -ketjuun, jonka jälkeen kaikki SOK-yhtymän hotellit Pietarissa toimivat Sokos Hotels -brändin alla.

Auto- ja autotarvikekauppa

SOK-yhtymässä auto- ja autotarvikekauppaa harjoittavat Maan Auto Oy ja Automaa Oy. Maan Auto Oy tuo maahan Peugeot-autoja, -varaosia ja -lisävarusteita sekä markkinoi niitä Automaa Oy:n sekä muun valtakunnallisen jälleenmyyjäverkostonsa välityksellä. Automaa Oy toimii lisäksi Ford-henkilö- ja hyöryajoneuvojen jälleenmyyjänä sekä valtuutettuna korjaamona. Vuonna 2008 Oy Motortrans Ab sulautui Maan Auto Oy:hyn. Sulautumisen jälkeen Maan Auto Oy vastaa Peugeot-henkilöautojen varastoinnista ja tarkastuksista Hangon vapaasatamassa sekä maahantuontihuolloista ja lisävarusteasennuksista, -varastoinnista ja toimituksista Peugeot-jälleenmyyjille.

Maatalouskauppa

SOK-yhtymässä maatalouskauppaa harjoittaa Hankkija-Maatalous -konserni. Hankkija-Maatalous -konserniin kuuluvat Hankkija-Maatalous Oy, Hiven Oy, SIA Baltic Feed, UAB Baltijos Pasirai ja Movere Oy. Vuonna 2008 Suomen Rehu Oy ja Lännen Rehu Oy sulautuivat Hankkija-Maatalous Oy:öön. 1.1.2009 Hankkija-Maatalous Oy osti Rainex Yrityspalvelu Oy:n rakennustarvikekaupan liiketoiminnan. Hankkija-Maatalous Oy harjoittaa maatalous-, kone-, rauta- ja puutarhakauppaa Agrimarketeissa, Agrimarket Konekeskuksissa, S-Rautamarketeissa, Multasormi-puutarhamyymälöissä ja John Deere Keskuksessa.

Hankkija-Maatalous -konserni on Suomen suurin rehujen valmistaja, joka kehittää, valmistaa ja markkinoi nautakarjan, sikojen, siipikarjan ja hevosten rehuja sekä lemmikkieläinten ruokia. Tytäryhtiöillä on toimintaa myös Baltiassa, muun muassa oma rehutehdas Latviassa. Movere Oy puolestaan on logistiikkayritys, jolla on erikoisosaamista maatalouden, rakennusaineteollisuuden ja mekaanisen metsäteollisuuden tilaus-toimitusprosesseissa.

Hankintatoiminta

SOK-yhtymässä hankintatoimintaa harjoittavat Inex Partners Oy, Intrade Partners Oy, Meira Nova Oy sekä North European Oil Trade Oy. Inex Partners Oy tarjoaa päivittäistavaroiden hankinta- ja logistiikkapalveluja sekä erikoistavaroiden logistiikkapalveluja vähittäiskauppaketjuille. Intrade Partners Oy on S-ryhmän ketjujen käyttötavaroiden hankinta- ja logistiikkayhtiö. SOK yhdistää päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintayhtiönsä Inex Partners Oy:n ja Intrade Partners Oy:n helmikuussa 2010. Meira Nova Oy tarjoaa päivittäistavaroiden hankinta- ja logistiikkapalveluja hotelli-, ravintola- ja catering-alan toimipaikoille. 1.1.2009 Meira Nova Oy osti Rainex Yrityspalvelu Oy:n Premium Trading suurtalous -yksikön liiketoiminnan. North European Oil Trade Oy on polttonesteiden hankintayhtiö.

Palvelutoiminta

SOK-yhtymän palvelutoimintojen tavoitteena on kehittää toimintamalleja ja prosesseja niin, että S-ryhmän liiketoiminnoille tuotetaan mahdollisimman paljon lisäarvoa. Palvelutoiminnot kehittävät ja ylläpitävät koko S-ryhmän kilpailukykyä lisääviä liiketoimintamalleja ja tuottavat niiden avulla kustannustehokkaasti palveluja S-ryhmän käyttöön. Yhteiset palvelutoiminnot hoitavat niitä S-ryhmän palvelutoimintoja, joiden keskittämisestä on saatavissa kustannussäästöjä tai toiminnan laadullista paranemista.

Pankkitoiminta

Kauppapankki on jatkoa S-ryhmän säästökassatoiminnalle ja laajentaa entisestään S-ryhmän palvelutarjontaa. Muutokset vuoden 2003 osuuskuntalaissa tekivät säästökassatoiminnan jatkamisen mahdolliseksi. S-Pankki Oy:n tehtävänä on tuottaa osuuskauppojen asiakas-omistajille kilpailukykyisiä peruspankkipalveluita. Samalla kauppapankki vahvistaa asiakasuskollisuutta ja säästää liiketoimintojen kustannuksia. S-Pankki Oy järjesti osuuskaupoille suunnatun osakeannin 15.5.–30.6.2009, minkä johdosta SOK:n omistusosuus S-Pankissa laski 50 prosenttiin. S-Pankki Oy on SOK:n osakkuusyhtiö 1.7.2009 lähtien. Pankkitoimintana raportoidaan 1.7.2009 lähtien osakkuusyhtiötulos.

Segmenttiraportoinnin periaatteet SOK-yhtymässä ja täsmäytys IFRS-tilinpäätökseen

SOK-yhtymän ylimmän johdon raportoinnissa raportoitavia eriä ovat liikevaihto, operatiivinen tulos, investoinnit, realisoinnit sekä käyttöpääoma. Operatiivinen raportointi perustuu kotimaiseen kirjanpitolainsäädäntöön ja operatiivisen laskennan periaatteisiin. Kukin segmentti raportoidaan segmentin sisäisillä erillä eliminoituna. Esimerkiksi auto- ja autotarvikekaupan liikevaihdosta on eliminoitu autoyhtiöiden sisäinen liikevaihto. OVT-laskutuksen kautta kulkeva myynti osuuskaupoille esimerkiksi Inex Partners Oy:n osalta raportoidaan sekä hankintatoiminnan että palvelutoiminnan liikevaihdossa. Kyseinen erä eliminoidaan kauppatoiminnan liikevaihdosta kauppatoiminnan sisäisten erien eliminoinneissa. Operatiivisen raportoinnin liikevaihto täsmäytetään kirjanpidon IFRS-liikevaihtoon erikseen jatkuvien ja myytyjen toimintojen osalta. Kirjanpidon liikevaihto sekä jatkuvien että myytyjen toimintojen osalta on ulkoinen liikevaihto, josta on eliminoitu kaikki konsernin sisäiset erät. Operatiivisen raportoinnin ja kirjanpidon erot selittyvät pankkitoiminnan sisäisten erien ja kaupp- ja pankkitoiminnan välisten erien erilaisella käsittelyllä operatiivisessa raportoinnissa ja kirjanpidossa.

Operatiivisen tuloksen laskennassa käytetään kotimaisen kirjanpitolainsäädännön mukaisia arvostuksia. Segmentille kohdistetaan sille aiheuttamisperiaatteella kuuluvat tuotot ja kulut. Segmentin tulos sisältää myös rahoitustuotot ja -kulut, lukuun ottamatta johdannaisten käyvän arvon arvostuksia. Operatiivisen tuloksen täsmäytyksestä IFRS:n mukaiseen jatkuvien toimintojen tulokseen ennen veroja käyvät ilmi ne erät, jotka jäävät operatiivisen tuloksen ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa myyntivoitot ja -tappiot sekä arvonalentumiset liikearvosta.

SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

2009 Milj. €	Markkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Auto- ja autotarvikekauppa	Maatalouskauppa	Hankintatoiminta	Palvelutoiminta	Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi	Kauppatoiminta yhteensä	Pankkitoiminta	Kauppa- ja pankkitoiminnan välisten erien eliminointi	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	167,0	253,3	226,7	897,8	4 872,8	6 216,0	-4 053,1	8 580,4	23,0	-2,3	8 601,1
Operatiivinen tulos	-19,9	-23,5	-13,8	4,0	12,6	17,0	-5,4	-28,9	4,3	0,1	-24,6
Investoinnit	15,8	11,9	0,7	4,5	31,4	38,6			0,6		103,5
Realisoinnit	0,0	0,6	0,2	0,6	25,8	64,1					91,3
Käyttöpääoma	-4,0	1,8	32,0	125,1	41,2	-2,9	2,8	196,0		0,0	196,0
Kauppatoiminnan liikevaihdon täsmäytys											
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto							8 580,4				
Kauppa- ja pankkitoiminnan väliset eliminoinnit							-2,5				
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS							8 577,9				
Pankkitoiminnan liikevaihdon täsmäytys											
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto							23,0				
Kauppa- ja pankkitoiminnan väliset eliminoinnit							0,9				
Myytyjen toimintojen liikevaihto IFRS							23,9				
Tuloksen täsmäytys											
Raportoitivien segmenttien operatiivinen tulos							-24,6				
SOK-yhtymässä operatiivisen tuloksen ulkopuolisia eriä:											
Liiketoimintakauppojen myyntituotot							0,0				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot							49,6				
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut							-1,4				
Arvon alentumiskoistot (sisältää liikearvojen arvonalennukset)							-5,7				
Pakollisen varauksen vähennys							0,0				
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot sekä muut erät							-6,8				
Myytyjen toimintojen tulos ennen veroja							-9,3				
Muut oikaisut							5,5				
Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja IFRS							7,5				
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot											
Kotimaa							8 398,5				
Ulkomaat							203,3				
Liikevaihto yhteensä							8 601,8				
Markkauppa							167,0				
Matkailu- ja ravitsemiskauppa							252,8				
Auto- ja autotarvikekauppa							226,6				
Maatalouskauppa							799,7				
Hankintatoiminta							1 039,4				
Palvelutoiminta							6 092,3				
Kauppatoiminta yhteensä							8 577,9				
Pankkitoiminta							23,9				
Liikevaihto yhteensä							8 601,8				

2008 Milj. €	Markka- kauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Auto- ja autotarvikekauppa	Maatalouskauppa	Hankintatoiminta	Palvelutoiminta	Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi	Kauppatoiminta yhteensä	Pankkitoiminta	Kauppa- ja pankkitoiminnan välisten erien eliminointi	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	154,5	267,7	321,6	1 139,6	4 917,3	6 022,7	-3 931,5	8 892,0	29,8	-3,4	8 918,4
Operatiivinen tulos	-6,0	-14,7	-12,1	2,1	5,2	11,0	-3,8	-18,4	-7,6		-25,9
Investoinnit	14,9	49,9	4,4	31,7	7,2	30,2			1,2		139,3
Realisoinnit	0,2	0,7	0,2	0,3	0,5	27,4					29,3
Käyttöpääoma	-5,8	4,7	50,4	146,3	5,6	-14,6	9,7	196,3	-1,6	-0,3	194,3

Kauppatoiminnan liikevaihdon täsmäytys

Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	8 892,0
Kauppa- ja pankkitoiminnan väliset eliminoinnit	-5,4
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS	8 886,6

Pankkitoiminnan liikevaihdon täsmäytys

Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	29,8
Kauppa- ja pankkitoiminnan väliset eliminoinnit	1,1
Myytyjen toimintojen liikevaihto IFRS	30,9

Tuloksen täsmäytys

Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos	-25,9
SOK-yhtymässä operatiivisen tuloksen ulkopuolisia eriä:	
Osuus osakkuusyritysten tuloksista (ei liiketoiminnalliset)	-0,7
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	14,4
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	3,9
Arvon alentumiskoistot (sisältää liikearvojen arvonalennukset)	-4,9
Pakollisen varauksen lisäys	-0,3
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot sekä muut erät	3,8
Myytyjen toimintojen tulos ennen veroja	-0,5
Muut oikaisut	2,0
Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja IFRS	-8,2

Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot

Kotimaa	8 730,5
Ulkomaat	187,0
Liikevaihto yhteensä	8 917,5

Markka-kauppa	154,4
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	15,1
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	266,8
Auto- ja autotarvikekauppa	321,4
Maatalouskauppa	1 014,7
Hankintatoiminta	1 248,4
Palvelutoiminta	5 865,8
Kauppatoiminta yhteensä	8 886,6
Pankkitoiminta	30,9
Liikevaihto yhteensä	8 917,5

2. Myytävänä olevat omaisuuserät ja myydyt toiminnot

Tässä tilinpäätöksessä S-Pankki Oy ja sen tytäryhtiö S-Asiakaspalvelu Oy luokiteltiin myydyiksi toiminnoiksi ja Kilon Logistiikkakeskus Oy myytävänä olevaksi omaisuuseräksi.

Myydyt toiminnot:

S-Pankki Oy järjesti osuuskaupoille suunnatun osakeannin 15.5.–30.6.2009. Annin seurauksena SOK:n omistusosuus S-Pankissa laski 100 prosentista 50 prosenttiin. S-Pankki Oy sekä S-Asiakaspalvelu Oy on yhdistelty 1.1.–30.6.2009 konserniin tytäryhtiöinä. Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvän myytyjen toimintojen tulos oli seuraava:

Milj. €	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Liikevaihto	23,9	30,9
Liiketoiminnan muut tuotot	3,8	
Materiaalit ja palvelut	0,0	0,0
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	-4,4	-8,1
Poistot ja arvonalentumiset	-1,8	-3,6
Liiketoiminnan muut kulut	-12,0	-19,8
Osuus osakkuusyritysten tuloksista (+/-)	0,0	0,0
Liikevoitto	9,5	-0,6
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	-0,2	1,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksista (+/-)	0,0	0,0
Tulos ennen veroja	9,3	0,5
Tuloverot (+/-)	-0,5	1,6
Myytyjen toimintojen tilikauden tulos	8,7	2,0

Myytyjen toimintojen rahavirrat olivat seuraavat:

Rahavirta

Liiketoiminnan rahavirta	-196,7	-96,6
Investointien rahavirta	-0,6	-1,4
Rahoituksen rahavirta	37,2	0,0
Rahavirrat yhteensä	-160,0	-98,0

Pankkitoiminnan rahavirtalaskelmassa yli 3 kuukauden saamistodistukset ja rahasto-osuuksien muutokset on esitetty liiketoiminnan rahavirrassa.

Yllä olevista luvuista on eliminoitu konsernin sisäiset tapahtumat.

Myytävänä olevat omaisuuserät:

SOK myi joulukuussa 51 prosenttia keskinäisestä kiinteistöosakeyhtiöstä Kilon Logistiikkakeskus Oy:stä S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle. Loput 49 prosenttia Kilon Logistiikkakeskus Oy:stä myydään S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle maaliskuussa 2010.

	31.12.2009
Varat	
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	18,5
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	0,1
Rahavarat	0,6
Varat yhteensä	19,3
Velat	
Pitkäaikaiset korolliset velat	20,6
Laskennalliset verovelat	0,9
Lyhytaikaiset korottomat velat	-0,2
Velat yhteensä	21,3

Yllä olevista luvuista on eliminoitu konsernin sisäiset tapahtumat.

3. Yrityshankinnat

Tilikauden 2009 hankinnat

North European Oil Trade Oy, joka on Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) ja ST1 Oy:n yhteisesti omistama polttoaineiden hankintayhtiö, hankki 3.3.2009 ST1 Varastot Oy:n osakekannasta 100 prosenttia. ST1 Varastot Oy harjoittaa terminaaliliiketoimintaa Porin satamassa, Suomessa. Kaupan myötä North European Oil Trade Oy:n omistukseen siirtyi Porin Tahkoluodon St1 öljytuoteterminaali henkilökuntineen. Kauppahinta oli 4,1 miljoonaa euroa ja se maksettiin käteisellä. Hankintameno sisällytettiin rahavastikkeen lisäksi varainsiirtoeroa 0,1 miljoonaa euroa ja transaktiokustannuksia 0,0 miljoonaa euroa. Lisäksi SOK maksoi myyjälle 1,0 miljoonan euron suuruisen konsernilainan. Liikearvon, 0,1 miljoonaa euroa, syntymiseen vaikutti henkiöstön erikoisosaamisen siirtyminen kaupan myötä. SOK-yhtymän jatkuvien toimintojen liikevaihto vuonna 2009 olisi ollut 8 578,2 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 14,4 miljoonaa euroa, jos ST1 Varastot Oy olisi yhdistelty konsernitilinpäätökseen tilikauden alusta lähtien. ST1 Varastot Oy:n nimi muutettiin NEOT Varastot Oy:ksi huhtikuussa 2009 ja se fuusioitiin emoyritykseensä North European Oil Trade Oy:öön 30.9.2009.

Hankinnan kohteesta kirjatut varat ja velat on esitetty alla olevassa taulukossa.

Milj. €	Liitetieto	Yhdistämisestä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	(13)	4,6	4,6
Aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	(15)	1,3	0,0
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset		0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset		0,0	0,0
Rahavarat		0,1	0,1
Varat yhteensä		6,0	4,7
Laskennalliset verovelat	(19)	0,8	0,5
Pitkäaikaiset velat		0,9	0,9
Lyhytaikaiset velat		0,2	0,2
Velat yhteensä		1,9	1,6
Nettovarat		4,1	3,1
Hankintameno		4,2	
Liikearvo	(15)	0,1	
Rahana maksettu kauppahinta		-4,1	
Hankinnan menot		-0,1	
Hankitun tytäryrityksen rahavarat		0,1	
Rahavirtavaikutus		-4,1	

North European Oil Trade Oy hankki 3.3.2009 ST1 Oy:ltä Vaasan öljyterminaalin liiketoiminnan. Kaupan myötä North European Oil Trade Oy:n omistukseen siirtyi Vaasan Vaskiluodon St1 öljytuoteterminaali henkilökuntineen. Hankintahinta oli 5,2 miljoonaa euroa ja se maksettiin käteisellä. Hankitun liiketoiminnan vaikutusta SOK-yhtymän liikevaihtoon ei pystytä arvioimaan. Hankinnan kohteesta kirjatut varat ja velat on esitetty alla olevassa taulukossa.

Milj. €	Yhdistämisestä kirjatut käyvät arvot
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet (13)	5,2
Varat yhteensä	5,2
Hankintameno	5,2
Liikearvo (15)	0,0
Rahana maksettu kauppahinta	-5,2
Hankitun liiketoiminnan rahavarat	0,0
Rahavirtavaikutus	-5,2

North European Oil Trade Oy hankki 31.8.2009 Hamina Terminal Service Oy:lta öljy- ja kemikaaliterminaalin Haminassa. Kaupan myötä North European Oil Trade Oy:n omistukseen siirtyi aiemmin Hamina Terminal Services Oy:n harjoittama terminaaliliiketoiminta henkilökuntineen. Hankintahinta oli 11,1 miljoonaa euroa ja se maksettiin käteisellä. Hankintameno sisällytettiin rahavastikkeen lisäksi transaktiokustannuksia 0,3 miljoonaa euroa. Hankitun liiketoiminnan vaikutusta SOK-yhtymän liikevaihtoon ei pystytä arvioimaan.

Hankinnan kohteesta kirjatut varat ja velat on esitetty alla olevassa taulukossa.

Milj. €	Liitetieto	Yhdistämisestä kirjatut
		käyvät arvot
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	(13)	9,1
Varat yhteensä		9,1
Hankintameno		11,3
Liikearvo	(15)	2,2
Rahana maksettu kauppahinta		-11,1
Hankinnan menot		-0,3
Hankitun liiketoiminnan rahavarat		0,0
Rahavirtavaikutus		-11,3

Tilikauden 2008 hankinnat

Syyskuussa 2008 SOK-yhtymään kuuluva tytäryhtiö Hankkija-Maatalous Oy hankki loput 49 prosenttia Suomen Rehu Oy:n osakkeista Lännen Tehtaat Oyj:ltä. Suoritettu osakekauppa oli jatkoa kesäkuussa 2007 toteutetulle osakekaupalle, jolloin Hankkija-Maatalous Oy osti 51 prosenttia Suomen Rehun osakkeista. Loppukauppahinta oli 27,0 miljoonaa euroa, josta maksettiin varainsiirtoveroa 0,4 miljoonaa euroa. Kesäkuussa 2007 alkuperäisen 51 prosentin hankinnan yhteydessä tehdyssä kauppahinnan allokatiossa hankinta käsiteltiin jo 100 prosenttisena hankintana.

4. Pankkitoiminnan liikevaihto

Milj. €	2009	2008
Nettotuotot koroista ja palkkioista	22,8	28,9
Hallintopalvelutuotot	1,1	2,0
Yhteensä	23,9	30,9

Pankkitoiminnan vuoden 2009 liikevaihto on ajalta 1.1.–30.6.2009.

5. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2009	2008
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	46,6	19,0
Julkiset avustukset ja tuet	0,3	0,5
Muut	1,1	8,0
Yhteensä	48,0	27,4

6. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

Milj. €	2009	2008
Palkat ja palkkiot	267,6	268,4
Eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt	47,3	46,4
Muut henkilösivukulut	16,3	18,5
Yhteensä	331,2	333,3

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmentteittäin:	2009	2008
Markketkauppa	1 278	980
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	2 143	2 515
Auto- ja autotarvikekauppa	607	716
Maatalouskauppa	1 380	1 341
Hankintatoiminta	2 574	2 550
Palvelutoiminta	1 309	1 157
Pankkitoiminta	104	152
Yhteensä	9 395	9 411

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmentteittäin on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä. Pankkitoiminnan henkilöstömäärä on mukana 30.6.2009 asti.

7. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2009	2008
Poistot		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	17,6	17,7
Koneet ja kalusto	24,3	21,6
Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,2	0,1
Muut aineettomat hyödykkeet	23,5	21,6
Sijoituskiinteistöt	1,6	4,3
Yhteensä	67,1	65,2
Arvonalentumiset		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	1,1	0,0
Koneet ja kalusto	0,0	0,0
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,0
Aineettomista oikeuksista	4,3	1,8
Liikearvo		9,4
Yhteensä	5,4	11,2
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	72,6	76,4

8. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2009	2008
Vuokrakulut	96,6	87,0
Markkinointikulut	19,1	25,3
Hallintokulut	30,8	51,5
Kalusto- ja tarvikekulut	88,1	96,2
Kiinteistöjen hoitokulut	41,2	38,4
Muut liikekulut	26,5	18,1
Yhteensä	302,3	316,5

9. Tilintarkastajan palkkiot

Milj. €	2009	2008
Tilintarkastuspalkkiot	1,3	1,3
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,1	0,1
Yhteensä	1,4	1,5

10. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2009	2008
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	0,2	16,3
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,1	0,3
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien sijoitusten tuotot	0,0	0,1
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten tuotot	-12,2	6,1
Muut rahoitustuotot	9,8	7,9
Yhteensä	-2,0	30,6
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksettuihin hankintamenojen arvostettavista rahoitusveloista	14,9	22,9
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien sijoitusten kulut	0,0	0,0
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kulut	1,7	0,7
Muut rahoituskulut	7,3	7,9
Yhteensä	23,9	31,5
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-25,8	-0,9

11. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät

Milj. €	2009	2008
Kauppatoiminta		
Liiketoiminnan muissa tuotoissa		
Myyntivoitto myytävissä olevista sijoituksista	1,3	1,2
Materiaali- ja palveluostoissa		
Nettokulu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	-8,0	-2,0
Suojauslaskennassa olevien sähköjohdannaisten tehoton osuus	-0,5	-1,2
Suojauslaskennassa omasta pääomasta siirretty erä	-5,1	4,0
Rahoitustuotoissa ja -kuluissa		
Korkotuotot eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista	0,0	1,4
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,1	0,3
Nettotuotto kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä sijoituksista	1,6	7,1
Korkotuotot lainoista ja saamisista	7,7	10,2
Nettokurssierot lainoista ja saamisista	0,7	-6,9
Nettokulu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	-14,9	13,0
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-18,1	-23,9
Nettokurssierot jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista	-4,0	-0,6
Kauppatoiminnan nettotuotot yhteensä	-39,0	2,7
Pankkitoiminta		
Liikevaihdossa		
S-Pankki Oy:n korkokate	20,9	25,5
S-Pankki Oy:n palkkiotuotot	1,9	3,1
Rahoitustuotoissa ja -kuluissa		
Nettotuotto myytävissä olevista sijoituksista	1,6	-0,5
Nettokulu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	-1,7	1,5
Pankkitoiminnan nettotuotot yhteensä	22,6	29,6
Eliminoinnit		-0,1
SOK-yhtymän nettotuotot yhteensä	-16,4	32,2
Yhteenveto IAS 39:n mukaisissa kategorioissa		
	2009	2008
Lainat ja saamiset	31,3	31,8
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat	0,0	1,4
Myytävissä olevat rahoitusvarat	3,0	1,0
Käypään arvoon tulosvaikuttisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	-22,9	19,7
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	-5,6	2,8
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat	-22,1	-24,5
Yhteensä	-16,4	32,2

Tuottoina, kuluina, voittoina ja tappioina esitetään ainoastaan SOK-yhtymän ulkoiset erät. Kauppatoiminnan materiaali- ja palveluostoihin kirjattu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten nettokulu koostuu johdannaisista, jotka on tehty ostojen tai myyntien suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Kauppatoiminnan kulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista sisältää myös kommittoitujen rahoituslimiittien limiittiprovisiot ja muut palkkiokulut sekä takausprovisiokulut.

Pankkitoiminnan luvut vuonna 2009 ovat ajalta 1.1.–30.6.2009. S-Pankki Oy:n nettotuotot sisältävät korkokatteen ja palkkiotuotot ja -kulut. Ne on luokiteltu lainojen ja saamisten nettotuotoiksi.

Kauppatoiminnan ja pankkitoiminnan luvut sisältävät niiden väliset eliminoinnit vuonna 2009.

12. Tuloverot

Milj. €	2009	2008
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	8,1	2,9
Edellisten tilikausien verot	1,4	0,5
Laskennallisten verojen muutos	-9,7	-3,2
Yhteensä	-0,2	0,1

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla (26 %) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Milj. €	2009	2008
Tulos ennen veroja	7,5	-8,2
Verot emoyhtiön verokannan (26 %) mukaan	1,9	-2,1
Ulkomaalaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	2,4	2,0
Verovapaiden tulojen vaikutus	-5,5	-1,1
Vähennyskeltottomien kulujen vaikutus	2,2	2,0
Aikaisemmin kirjaamattomat verosaamiset verotuksellisista tappioista	-0,1	-1,2
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	0,0	-0,1
Muut erät	-2,5	0,1
Edellisten tilikausien verot	1,4	0,5
Verot tuloslaskelmassa	-0,2	0,1

13. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

2009	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Milj. €						
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.2009	24,1	375,0	213,1	3,2	5,6	621,0
Muuntoerot	-0,0	-1,3	-0,9	0,0	-0,1	-2,3
Liiketoimintojen yhdistäminen	2,7	12,2	4,9		0,0	19,9
Myytävänä olevat omaisuuserät	-1,2	-26,0				-27,2
Lisäykset	0,2	25,1	18,4	1,2	27,3	72,2
Vähennykset	-3,5	-41,1	-44,7	-0,2	-4,8	-94,3
Siirrot erien välillä	-0,4	30,6	5,0	0,1	-26,3	9,0
Hankintameno 31.12.2009	22,0	374,4	195,8	4,3	1,7	598,2
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.2009	-1,4	-128,0	-125,1	-1,3		-255,9
Muuntoerot	0,0	0,0	0,0			0,1
Liiketoimintojen yhdistäminen		-3,2	-1,6			-4,8
Myytävänä olevat omaisuuserät	0,1	8,6				8,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,5	7,5	41,0	0,1		49,1
Tilikauden poistot		-21,0	-24,3	-0,2		-45,5
Arvon alentumiset		-1,4	-0,0	-0,0		-1,4
Kertyneet poistot 31.12.2009	-0,9	-137,5	-110,0	-1,3	0,0	-249,7
Kirjanpitoarvo 1.1.2009	22,6	247,0	88,0	1,9	5,6	365,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	21,1	236,9	85,7	3,0	1,7	348,5

Rakennuksien ja rakennelmien lisäksi sisältyy aktivoituja vieraan pääoman menoja 0,1 miljoonaa euroa.

Keskimääräinen vieraan pääoman rahoitusmenokerroin oli 2,3 prosenttia. IAS 23 standardin soveltaminen aloitettiin 1.1.2009.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2009	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Milj. €			
Hankintameno	143,7	7,4	151,1
Kertyneet poistot	-60,4	-4,6	-65,1
Kirjanpitoarvo	83,2	2,8	86,0

2008	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Milj. €						
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.2008	23,3	338,8	191,7	3,4	6,3	563,5
Muuntoerot	-0,0	-0,0	-1,0	-0,0	-0,3	-1,3
Liiketoimintojen yhdistäminen		1,9			23,9	25,8
Lisäykset	0,6	3,8	17,0	0,1	27,8	49,2
Vähennykset	-0,6	-3,2	-12,5	-0,2	-2,0	-18,5
Siirrot erien välillä	0,7	33,8	17,9	-0,0	-50,1	2,2
Hankintameno 31.12.2008	24,1	375,0	213,1	3,2	5,6	621,0
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.2008	-1,4	-110,7	-114,8	-1,2		-228,1
Muuntoerot		-0,0	-0,0			-0,0
Liiketoimintojen yhdistäminen						0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0,4	11,3	0,0		11,7
Tilikauden poistot		-17,7	-21,6	-0,1		-39,4
Arvon alentumiset		-0,0		-0,0		0,0
Kertyneet poistot 31.12.2008	-1,4	-128,0	-125,1	-1,3		-255,9
Kirjanpitoarvo 1.1.2008	21,9	228,2	76,9	2,2	6,3	335,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	22,6	247,0	88,0	1,9	5,6	365,1

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2008	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Milj. €			
Hankintameno	139,5	13,2	152,7
Kertyneet poistot	-53,1	-6,9	-60,0
Kirjanpitoarvo	86,4	6,3	92,7

14. Sijoituskiinteistöt

Milj. €	2009	2008
Hankintameno 1.1.	72,1	127,3
Lisäykset	0,0	0,3
Vähennykset	-9,6	-56,6
Siirrot erien välillä	-4,0	1,1
Hankintameno 31.12.	58,5	72,1
Kertyneet poistot 1.1.	-32,1	-53,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	6,7	25,6
Tilikauden poistot	-1,6	-4,3
Kertyneet poistot 31.12.	-26,9	-32,1
Kirjanpitoarvo 1.1.	40,0	74,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	31,6	40,0
Käypä arvo	106,8	114,1

15. Aineettomat hyödykkeet

2009	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko- maksut	Yhteensä
Milj. €				
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.2009	62,2	205,1	14,9	282,3
Muuntoerot		-0,0		-0,0
Liiketoimintojen yhdistäminen	2,3	0,0		2,3
Lisäykset		5,8	13,5	19,3
Vähennykset		-25,3	-2,3	-27,6
Siirrot erien välillä		7,0	-14,2	-7,2
Hankintameno 31.12.2009	64,5	192,6	12,0	269,2
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2009	-22,0	-131,8		-153,8
Muuntoerot		0,0		0,0
Liiketoimintojen yhdistäminen				0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		13,4		13,4
Tilikauden poistot		-21,8		-21,8
Arvonalentumiset		-4,0		-4,0
Kertyneet poistot 31.12.2009	-22,0	-144,2		-166,3
Kirjanpitoarvo 1.1.2009	40,2	73,4	14,9	128,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	42,5	48,4	12,0	102,9
2008	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko- maksut	Yhteensä
Milj. €				
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.2008	62,2	201,7	7,6	271,5
Muuntoerot		-0,4	0,0	-0,4
Liiketoimintojen yhdistäminen				0,0
Lisäykset		7,1	14,1	21,2
Vähennykset		-6,4	-0,1	-6,6
Siirrot erien välillä		3,2	-6,6	-3,4
Hankintameno 31.12.2008	62,2	205,1	14,9	282,3
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2008	-12,6	-110,1		-122,8
Muuntoerot		-0,0		-0,0
Liiketoimintojen yhdistäminen				0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	5,3		5,3
Tilikauden poistot		-25,1		-25,1
Arvonalentumiset	-9,4	-1,8		-11,2
Kertyneet poistot 31.12.2008	-22,0	-131,8		-153,8
Kirjanpitoarvo 1.1.2008	49,6	91,6	7,6	148,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	40,2	73,4	14,9	128,5

16. Liikearvon arvonalennustaus

Liikearvot on kohdistettu SOK-yhtymän rahavirtaa tuottaville yksiköille tai niiden muodostamille ryhmille seuraavasti:

Milj. €	Diskonttaus- korko, %		Diskonttaus- korko, %	
	2009	2009	2008	2008
Sokos Hotels -ketju	7,4	12,8	7,4	13,2
Maatalouskauppa	32,7	10,2	32,7	10,1
North European Oil Trade Oy	2,3			
Yhteensä	42,5		40,2	

SOK-yhtymässä ei ole liikearvojen lisäksi muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

SOK-yhtymän rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty liiketoimintasegmenttiä alemmalle tasolle. Pääsääntöisesti rahavirtaa tuottavana yksikkönä on juridinen yhtiö. Matkailu- ja ravitsemiskaupassa liikearvoa seurataan ja testataan ketjutasoilla. Suomen Rehun hankinnasta syntynyt liikearvo on testattu osana maatalouskaupan arvoketjua. Testattavina yhtiönä olivat Hankkija-Maatalous Oy, Hiven Oy ja SIA Baltic Feed. North European Oil Trade Oy:n hankinnoista syntynyttä liikearvoa ei ole testattu vuoden 2009 tilinpäätökseen. Hankinnoista on tilinpäätöshetkellä alle 12 kuukautta, eivätkä vuoden 2009 tulos ja seuraavien vuosien ennusteet anna viitteitä arvonalentumisesta.

Arvonalentumiset

Tilinpäätöksessä 2009 ei tehty arvonalennuksia liikearvoista.

Tilinpäätöksessä 2008 Sokos Hotel Viruun kohdistuva liikearvo 3,4 miljoonaa euroa arvonalennettiin. Arvonalennustappioon vaikutti odotettua heikompi kannattavuuden kehitys, mikä aiheutui Tallinnan huonekapasiteetin voimakkaasta kasvusta (noin 1000 huonetta) ja kilpailutilanteen huomattavasta kiristymisestä. Lisäksi tilinpäätöksessä 2008 arvonalennettiin Holiday Club Spa Hotels -ketjuun kohdistuva liikearvo 6,0 miljoonaa euroa. Arvonalennustappioon vaikutti odotettua heikompi kannattavuuden kehitys, mikä aiheutui pääasiassa liikevaihdon odotettua heikommasta kehityksestä ja suhdannetilanteen asteittaisesta heikkenemisestä. Arvonalentumiset on kirjattu tuloslaskelman riville poistot ja arvonalentumiset.

Testaus ja herkkyysanalyysi

Arvonalennustestauksessa liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Ennakoidut rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on extrapoloitu käyttämällä 2 prosentin kasvutekijää, joka arvion mukaan ei ylitä toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Diskonttauskorkona on käytetty toimialoittain ja maittain määritettyä keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC) ottaen huomioon testattavaan yksikköön liittyvät erityiset riskit. Tuottovaatimuksen pääomarakenne perustuu toimialan keskiarvoon ja toimialakohtaiseen betakertoimeen.

Keskeiset muuttujat arvonalentumistestauksessa ovat diskonttauskorko, käyttökateprosentti sekä viiden vuoden ennustejakson jälkeinen kasvutekijä. Arvioitaessa maatalouskauppaan kohdistuvaa 32,7 miljoonan euron liikearvoa, käyttökateprosentin toteutuminen yhtä prosenttiyksikköä pienempänä ennustekauden ensimmäisenä vuonna ei aiheuttaisi alaskirjaustarvetta. Mikäli käytetty diskonttauskorko olisi ollut yhden prosenttiyksikön korkeampi verrattuna siihen, mitä laskelmissa on sovellettu, tulisi liikearvosta alaskirjata 13,3 miljoonaa euroa. Arvioitaessa Sokos Hotels -ketjun liikearvoa minkään käytetyn keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva mahdollinen muutos ei johtaisi tilanteeseen, joka aiheuttaisi arvonalennustarpeen.

17. Osuudet osakkuusyrityksissä

Milj. €	2009	2008
Kirjanpitoarvo 1.1.	11,8	16,6
Osuus tilikauden tuloksesta	1,8	-0,4
Saadut osingot	-0,1	-0,1
Lisäykset	6,8	7,6
Vähennykset	-2,7	-11,2
Muuntoerot	0,0	-0,3
Siirrot erien välillä	73,1	-0,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	90,8	11,8

Merkittävimmät osakkuusyritykset

2009 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Finnfrost Oy	35,8	32,7	319,2	0,1	50,0
Coop Trading A/S	24,8	4,9	23,4	0,0	25,0
Kauppakeskus Mylly Oy	103,7	100,2	13,9	2,7	50,0
S-Pankki Oy	2 689,0	2 527,5	35,4 ¹⁾	2,9	50,0
Muut	27,6	10,8	4,8	-0,5	

¹⁾ S-Pankki Oy:n osalta liikevaihtona on esitetty korkokate.

S-Pankki Oy muuttui tytäryrityksestä osakkuusyritykseksi 1.7.2009.

Kaikki SOK-yhtymän osakkuusyhtiöt ovat listaamattomia.

Merkittävimmät osakkuusyritykset

2008 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Finnfrost Oy	34,7	31,6	301,0	0,2	50,0
Coop Trading A/S	29,1	9,2	21,8	-8,9	25,0
Kauppakeskus Mylly Oy	102,8	102,6	5,6	0,2	50,0
Muut	29,9	4,6	5,2	0,9	

Elielin Pysäköinti Oy:n osakkeet (22,2 %) myytiin vuonna 2008. Myynnillä oli 3,9 miljoonan euron tulosvaikutus. Syyskuussa 2008 SOK-yhtymään kuuluva tytäryhtiö OOO Real Estate 1 hankki 50 prosentin osuuden venäläisestä OOO Karelia -yhtiöstä.

Hankintahinta oli 2,7 miljoonaa euroa. Kesäkuussa 2008 SOK hankki 25 prosentin osuuden yhteispohjoismaisen hankintayhteenliittymä Coop Tradingin osakkeista. Coop Trading A/S vastaa päivittäistavaroiden ja päivittäistavarakaupassa myytävien non-food tuotteiden hankinnasta Pohjoismaiden osuuskaupeille. Hankintahinta oli 4,8 miljoonaa euroa.

18. Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Milj. €	2009	2008
Osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo 1.1.	6,8	7,0
Lisäykset	0,4	1,0
Vähennykset	-1,7	-0,2
Käyvän arvon muutos	-0,1	-0,9
Arvon alentumiset		-0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	5,4	6,8

Osakkeet ja osuudet sisältävät sekä listaamattomien että listattujen yhtiöiden osakkeita.

Listaamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavissa.

SOK-yhtymässä ei ollut listattujen yhtiöiden osakkeita 31.12.2009.

Pitkäaikaiset rahoitussaamiset

Milj. €	2009	2008
Pitkäaikaiset myyntisaamiset	0,1	0,1
Rahoitusyhtiöille myydyt saamiset	42,9	51,4
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä	0,9	3,9
Pääomalainasaamiset muilta	0,8	0,8
Pitkäaikaiset lainasaamiset	21,2	1,4
Rahoituserien siirtosaamiset	0,0	5,8
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,4	0,3
Pitkäaikaiset rahoitussaamiset yhteensä	66,3	63,6
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä	71,7	70,4

19. Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2009 aikana

Laskennalliset verosaamiset

	31.12.2008	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Ostetut/ myydyt liiketoiminnot	Ryhmittelyt ja myytävänä olevat omaisuuserät	31.12.2009
Milj. €							
Vahvistetut tappiot	12,7	6,4	0,1		-5,0		14,1
Varaukset ja arvonalentumiset	6,8	-1,7					5,1
Vaihto-omaisuuden ja käyttö- omaisuuden sisäinen kate	3,2	-0,3					2,9
Rahoitusleasingvelka	13,9	1,1				-0,5	14,5
Käyvän arvon rahasto	5,3		-3,9				1,4
Muut erät	0,1	0,1		0,0			0,3
Yhteensä	42,0	5,6	-3,8	0,0	-5,0	-0,5	38,3

Laskennalliset verovelat

Milj. €							
Kertyneet poistoerot	13,3	-1,4	-0,9		-0,8	-0,9	9,3
Liiketoimintojen yhdistämiset	7,1	2,1			0,3	-0,5	9,0
Muut erät	8,1	-4,7		-0,2		0,1	3,9
Yhteensä	28,5	-4,0	-0,2	-0,2	-0,5	-1,3	22,2

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2008 aikana

Laskennalliset verosaamiset

	31.12.2007	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Ostetut/ myydyt liiketoiminnot	31.12.2008
Milj. €						
Vahvistetut tappiot	4,2	6,9			1,6	12,7
Varaukset ja arvonalentumiset	3,5	-0,6			3,9 ¹⁾	6,8
Vaihto-omaisuuden ja käyttö- omaisuuden sisäinen kate	3,1	-0,1			0,2	3,2
Rahoitusleasingvelka	12,5	1,3				13,9
Käyvän arvon rahasto			5,3			5,3
Muut erät		-0,0			0,2	0,1
Yhteensä	23,3	7,5	5,3	0,0	5,8	42,0

¹⁾ Sparin pakollisten varausten laskennallinen verosaaminen, mikä vuoden 2007 tilinpäätöksessä luokiteltiin myytävissä oleviksi varoiksi.

Laskennalliset verovelat

Milj. €						
Kertyneet poistoerot	12,7	0,6			-0,0 ²⁾	13,3
Liiketoimintojen yhdistämiset	6,3	0,8				7,1
Käyvän arvon rahasto	0,2		-0,2			
Muut erät	5,2	2,9				8,1
Yhteensä	24,5	4,3	-0,2	0,0	-0,0	28,5

²⁾ Sparin poistoeron laskennallinen verovelka, mikä vuoden 2007 tilinpäätöksessä luokiteltiin myytävissä oleviksi veloiksi.

20. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2009	2008
Aineet ja tarvikkeet	96,0	57,2
Tavarat	250,2	292,2
Muu vaihto-omaisuus	0,2	2,2
Yhteensä	346,4	351,6

21. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset

Milj. €	2009	2008
Myyntisaamiset	581,2	576,4
Korottomat laina- ja muut saamiset	25,4	20,2
Johdannaisvarat	17,0	26,0
Rahoituserien siirtosaamiset	5,6	16,2
Muut siirtosaamiset	48,1	27,2
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	677,3	666,0

22. Lyhytaikaiset korolliset saamiset

Milj. €	2009	2008
Korolliset laina- ja muut saamiset	0,0	100,7
Rahoitusyhtiöille myydyt saamiset	47,5	54,7
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	47,5	155,4

23. Lyhytaikaiset sijoitukset

Milj. €	2009	2008
Rahasto-osuudet	0,0	4,2
Saamistodistukset		1 864,4
Yhteensä	0,0	1 868,6

24. Rahavarat

Milj. €	2009	2008
Käteisvarat ja talletukset	240,8	256,2

Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat muodostuvat seuraavasti:

Milj. €	2009	2008
Käteisvarat ja talletukset	241,4	256,2
Saamistodistukset ja rahasto-osuudet	0,0	214,9
Yhteensä	241,4	471,2

Rahavirtalaskelmassa rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahavirtalaskelma sisältää myytävänä olevien omaisuuserien käteisvarat ja talletukset.

25. Oma pääoma

Milj. €	2009	2008
Osuuspääoma 1.1.	122,5	107,3
Osuusmaksusuoritukset	10,9	15,3
Osuuspääoma 31.12.	133,4	122,5

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Sidotut rahastot

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset. Rahaston arvo on 0,1 miljoonaa euroa 31.12.2009 (-15,1 milj. euroa 31.12.2008).

Vararahasto

Vararahasto sisältää osuuskunnan sääntöjen mukaisen vapaasta omasta pääomasta siirrettävän osuuden. Rahaston arvo on 18,5 miljoonaa euroa 31.12.2009 (18,5 milj. euroa 31.12.2008).

Hallintoneuvoston käyttörahasto

Hallintoneuvoston käyttörahaston käytöstä päättää hallintoneuvosto. Rahaston arvo on 0,0 miljoonaa euroa 31.12.2009 (0,1 milj. euroa 31.12.2008).

26. Lisäosuuspääoma

Milj. €	2009	2008
Lisäosuuspääoma, pitkäaikainen	12,8	16,8
Lisäosuuspääoma, lyhytaikainen	2,0	

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisista sijoituksista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädettyin ja SOK:n säännöissä määrättyin tavoin ja edellytyksin.

27. Korolliset velat

Pitkäaikaiset korolliset velat

Milj. €	2009	2008
Lainat rahoituslaitoksilta	20,2	0,7
Rahoitusleasingvelat	97,1	104,8
Ostovelat	0,3	0,3
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	73,7	75,5
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	191,4	181,4

Lyhytaikaiset korolliset velat

Milj. €	2009	2008
Lainat rahoituslaitoksilta	24,3	10,2
Rahoitusleasingvelat	7,9	10,5
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	156,4	2 114,8
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	188,5	2 135,4

Rahoitusleasingvelat

Milj. €	2009	2008
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä:		
Yhden vuoden kuluessa	13,5	16,7
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	48,0	50,7
Yli viiden vuoden kuluttua	65,5	76,1
Vähimmäisvuokrat yhteensä	127,0	143,5

Milj. €	2009	2008
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo:		
Yhden vuoden kuluessa	7,9	10,5
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	30,5	31,0
Yli viiden vuoden kuluttua	52,7	59,9
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	91,1	101,4
Kertyvät rahoituskulut	35,9	42,1
Jälleenvuokraussopimuksista odotetut vuokrat	2,6	0,8
Rahoitusleasing sopimukset muodostuvat pääosin kiinteistöjen vuokrasopimuksista.		
28. Korottomat velat		
Milj. €	2009	2008
Pitkäaikaiset korottomat velat	28,1	17,8
Siirtovelat	10,7	13,2
Pitkäaikaiset korottomat velat yhteensä	38,8	31,0
Ostovelat yhteensä	729,7	728,3
Saadut ennakot	32,0	50,3
Muut lyhytaikaiset velat	52,6	79,3
Johdannaisvelat	19,7	9,1
Siirtovelat	127,9	149,6
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	232,2	288,3
Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	57,3	58,9
Rahoituserät	4,1	24,8
Muut	66,5	65,9
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	127,9	149,6

29. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot		Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävisiä olevat rahoitusvarat	Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat	Suojauslaskennan alaiset johtannaiset	Jaksotettuun hankintameno- kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2009	Käypä arvo 2009
Milj. €	Liitetieto								
Rahoitusvarat									
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(18)								
Osakkeet ja osuudet				5,4				5,4	5,4
Lainasaamiset			22,4					22,4	22,4
Myyntisaamiset			0,1					0,1	0,1
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			42,9					42,9	40,0
Myyntisaamiset ja muut lyhyt- aikaiset korottomat saamiset	(21)								
Myyntisaamiset			581,2					581,2	581,2
Rahoituserien siirtosaamiset			6,2					6,2	6,2
Johtannaisvarat		16,4				1,0		17,3	17,3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(22)								
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			47,5					47,5	47,2
Rahavarat	(24)								
Käteisvarat ja talletukset			240,8					240,8	240,8
Rahoitusvarat yhteensä		16,4	941,1	5,4		1,0		963,9	960,6
Rahoitusvelat									
Lisäosuuspääoma	(26)						12,8	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta							20,2	20,2	20,3
Eläkelainat							20,0	20,0	20,1
Ostovelat							0,3	0,3	0,3
Korolliset lainat muilta							13,1	13,1	13,3
Myytyihin saamiin liittyvä rahoitusyhtiövelka							42,7	42,7	39,9
Rahoitusleasingvelat							97,1	97,1	99,7
Pitkäaikaiset korottomat velat	(28)								
Rahanlaskentapalvelu							19,6	19,6	19,6
Lisäosuuspääoma, lyhytaikainen							2,0	2,0	2,0
Lyhytaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta							24,3	24,3	25,0
Korolliset lainat muilta							105,2	105,2	113,5
Myytyihin saamiin liittyvä rahoitusyhtiövelka							49,0	49,0	48,7
Rahoitusleasingvelka							7,9	7,9	13,4
Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)								
Siirtovelat rahoituserät							3,4	3,4	3,4
Johtannaisvelat		22,6				6,4		28,9	28,9
Ostovelat	(28)						729,7	729,7	729,7
Rahoitusvelat yhteensä		22,6				6,4	1 147,4	1 176,3	1 190,6

Kauppatoiminnan myytävissä olevat osakkeet sisältävät noteeraamattomia osakkeita 5,4 miljoonaa (2008: 5,3 miljoonaa), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä.

Lisäosuuspääoman 14,8 miljoonaa (2008: 16,8 miljoonaa) sekä rahoitusyhtiölle myytyjen pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten käypää arvoa ei ole kyetty määrittämään. Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset ovat auto- ja maatalouskaupan myyntisaamisia. Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä konserniin 1.7.2009 alkaen.

Milj. €	Liitetieto	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävisiä olevat rahoitusvarat	Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Jaksoitettuun hankintameno- on kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2008	Käypä arvo 2008
Kauppatoiminnan rahoitusvarat									
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(18)								
Osakkeet ja osuudet				6,8				6,8	6,8
Lainasaamiset			26,1					26,1	26,0
Myyntisaamiset			0,1					0,1	0,1
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			51,4					51,4	47,1
Rahoituserien siirtosaamiset			5,8					5,8	5,8
Myyntisaamiset ja muut lyhyt- aikaiset korottomat saamiset	(21)								
Myyntisaamiset			576,9					576,9	576,9
Rahoituserien siirtosaamiset			1,4					1,4	1,4
Johdannaisvarat		23,8				0,5		24,3	24,3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(22)								
Lainasaamiset			41,3					41,3	41,3
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			54,7					54,7	53,8
Lyhytaikaiset sijoitukset	(23)								
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sijoitukset		98,3						98,3	98,3
Rahavarat	(24)								
Käteisvarat ja talletukset			92,3					92,3	92,3
Kauppatoiminnan rahoitusvarat yhteensä		122,1	849,9	6,8		0,5		979,3	974,0
Pankkitoiminnan rahoitusvarat									
Myyntisaamiset ja muut lyhyt- aikaiset korottomat saamiset	(21)								
Myyntisaamiset			0,4					0,4	0,4
Rahoituserien siirtosaamiset			14,5					14,5	14,5
Muut saamiset			0,3					0,3	0,3
Johdannaisvarat		2,3						2,3	2,3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(22)								
Lainasaamiset			99,8					99,8	100,1
Lyhytaikaiset sijoitukset	(23)			1 770,3				1 770,3	1 770,3
Rahavarat	(24)		163,9					163,9	163,9
Pankkitoiminnan rahoitusvarat yhteensä		2,3	278,9	1 770,3				2 051,4	2 051,7
Eliminoinnit			-62,5					-62,5	-62,5
SOK-yhtymän rahoitusvarat yhteensä		124,3	1 066,3	1 777,1		0,5		2 968,3	2 963,3

Milj. €	Liitetieto	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävässä olevat rahoitusvarat	Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankintameno- on kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2008	Käypä arvo 2008
Kauppatoiminnan rahoitusvelat									
Lisäosuuspääoma	(26)						16,8	16,8	16,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta							0,7	0,7	0,7
Ostovelat							0,3	0,3	0,3
Korolliset lainat muilta							1,2	1,2	1,3
Myytyihin saamiin liittyvä rahoitusyhtiövelka							50,8	50,8	46,6
Rahoitusleasingvelat							104,8	104,8	105,7
Pitkäaikaiset korottomat velat	(28)								
Rahanlaskentapalvelu							17,3	17,3	17,3
Lyhytaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta							10,2	10,2	10,2
Korolliset lainat muilta							167,3	167,3	160,2
Myytyihin saamiin liittyvä rahoitusyhtiövelka							59,8	59,8	58,9
Rahoitusleasingvelka							10,5	10,5	16,5
Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)								
Siirtovelat rahoituserät							1,9	1,9	1,9
Johdannaisvelat		8,3				13,3		21,6	21,6
Ostovelat	(28)						726,8	726,8	726,8
Kauppatoiminnan rahoitusvelat yhteensä		8,3				13,3	1 168,5	1 190,1	1 185,0
Pankkitoiminnan rahoitusvelat									
Pitkäaikaiset korolliset velat	(27)								
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille							15,0	15,0	15,8
Debentuuriehtoinen laina							20,0	20,0	17,2
Lyhytaikaiset korolliset velat	(27)								
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille							1 929,2	1 929,2	1 943,3
Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)								
Muut velat yleisölle ja julkisyhteisöille							13,2	13,2	13,2
Muut velat							8,1	8,1	8,1
Rahoituserien siirtovelat							9,8	9,8	9,8
Johdannaisvelat		0,8						0,8	0,8
Ostovelat	(28)						2,0	2,0	2,0
Pankkitoiminnan rahoitusvelat yhteensä		0,8					1 997,2	1 998,0	2 010,2
Eliminoinnit							-42,8	-42,8	-42,8
SOK-yhtymän rahoitusvelat yhteensä		9,1				13,3	3 122,9	3 145,4	3 152,3

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

Milj. €	Liitetieto	Käypä arvo 2009	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(18)				
Osakkeet ja osuudet		5,4			5,4
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(21)				
Johdannaisvarat		17,3	7,3	10,1	
Yhteensä		22,7	7,3	10,1	5,4

Käypään arvoon arvostetut velat

Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)				
Johdannaisvelat		28,9	16,7	12,2	
Yhteensä		28,9	16,7	12,2	

Vuoden 2009 aikana ei tapahtunut merkittäviä siirtoja käypien arvojen hierarkian tasojen 1 ja 2 välillä.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Konserni on käyttänyt näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä hintalähteenä Bloombergin, Reutersin, Plattsin ja Nasdaq OMX Commoditiesin arvostuksia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittävilä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittävilä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Täsmäytyslaskelma tason 3 mukaan käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista

Milj. €	2009
Alkusaldo 1.1.	5,4
Voitot ja tappiot yhteensä	
Liiketoiminnan muissa tuotoissa	0,3
Ostot	0,3
Myynnit	-0,6
Loppusaldo 31.12.	5,4

Vuoden 2009 aikana rahoitusvarojen tai -velkojen käyvän arvon luokissa ei tapahtunut siirtoja käyvän arvon hierarkian tasolle 3 tai sieltä pois.

30. Varaukset

Milj. €	Takuuvaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2009		22,9	22,9
Varausten lisäykset		2,5	2,5
Käytetyt varaukset		-4,3	-4,3
Käyttämättömien varausten peruutukset		-5,0	-5,0
Varaukset 31.12.2009		16,2	16,2

Milj. €	Takuuvaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2008	3,0	9,6	12,6
Varausten lisäykset	0,0	26,8 ¹⁾	26,8
Käytetyt varaukset	-0,3	-7,0	-7,3
Käyttämättömien varausten peruutukset	-2,7	-6,5	-9,2
Varaukset 31.12.2008	0,0	22,9	22,9

¹⁾ Sisältää 21,9 miljoonaa euroa Sparin pakollisia varauksia, jotka vuoden 2007 tilinpäätöksessä luokiteltiin myytävissä oleviksi veloiksi.

Kaikki varaukset olivat pitkäaikaisia.

Muut varaukset koostuvat pääosin tyhjillään olevien toimitilojen vuokravastuista, jotka päättyvät vuoteen 2017 mennessä.

Muihin varauksiin sisältyy myös varaus sitovista tappiollisista myyntisopimuksista.

Takuuvaraukset sisälsivät myytyjen ajoneuvojen takuuvarauksia.

31. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2009	2008
Yhden vuoden kuluessa	97,7	91,8
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	340,8	320,9
Yli viiden vuoden kuluttua	571,6	483,1
Yhteensä	1 010,1	895,8

Vuoden 2008 lukuja on oikaistu.

Konserni vuokralle antajana

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2009	2008
Yhden vuoden kuluessa	1,1	0,6
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	1,3	0,2
Yli viiden vuoden kuluttua	0,2	
Yhteensä	2,6	0,8

32. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta

Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat rahoituspolitiikka, -strategia ja riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa.

Johdannaisia käytetään pääasiassa yhtymän rahoitusriskeiltä ja hyödykkeiden hintariskeiltä suojautumiseen. Muussa kuin suojaustarkoituksessa johdannaiskauppaa käydään vain SOK:n hallituksen hyväksymien riskilimiittien rajoissa. Kirjanpidossa kaikki johdannaiset on arvostettu käypään arvoon. Arvonmuutokset on kirjattu tulosaikataulun lukuun ottamatta suojauslaskennan piirissä olevia sähköjohdannaisia.

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

LUOTTORISKI

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on osa liiketoimintayksiköiden toimintaa. Sijoitustoimintaa ja johdannaiskauppaa käydään ainoastaan SOK:n hallituksen hyväksymien vastapuolten kanssa, hallituksen hyväksymän limiitin puitteissa.

Rahoitusvarojen luottoriskin enimmäismäärä

Kauppatoiminnan rahoitusvarat

Milj. €	Liitetieto	2009	2008
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(18)		
Osakkeet ja osuudet		5,4	6,8
Pitkäaikaiset sijoitukset			
Lainasaamiset		22,4	26,1
Myyntisaamiset		0,1	0,1
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset		42,9	51,4
Rahoituserien siirtosaamiset			5,8
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(21)		
Myyntisaamiset		581,2	576,9
Rahoituserien siirtosaamiset		6,2	1,4
Johdannaisvarat		17,3	24,3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(22)		
Lainasaamiset			41,3
Rahoitusyhtiöille myydyt saamiset		47,5	54,7
Lyhytaikaiset sijoitukset	(23)		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sijoitukset			98,3
Rahavarat	(24)	240,8	92,3
Taseen ulkopuoliset vastuut	(34)		
Takausvastuiden nimellisarvo		91,8	78,6
Kauppatoiminta yhteensä		1 055,7	1 057,9

Pankkitoiminnan rahoitusvarat

Milj. €	Liitetieto	2009	2008
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset (21)			
Myyntisaamiset			0,4
Rahoituserien siirtosaamiset			14,5
Muut saamiset			0,3
Johdannaisvarat			2,3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset (22)			
Lainasaamiset			99,8
Lyhytaikaiset sijoitukset (23)			
Rahavarat (24)			
Taseen ulkopuoliset vastuut			
Myönnetyt luottolimiitit			
Peruuttamattomat			27,9
Muut			223,1
Pankkitoiminta yhteensä			2 302,4
Eliminoinnit			-62,5
SOK-yhtymä yhteensä			1 055,7
			3 297,8

Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset ovat auto- ja maatalouskaupan myyntisaamisia. Saamisten luottoriski ja korkohyöty eivät ole siirtyneet rahoitusyhtiölle varojen siirron yhteydessä, jonka vuoksi saamiset edelleen esitetään taseessa. Saamisia vastaava velka 91,8 miljoonaa euroa (2008: 110,6 miljoonaa euroa) esitetään taseessa pitkä- ja lyhytaikaisissa korollisissa veloissa (liite 27). SOK-yhtymällä on saamisiin liittynyt takaisinostovastuu. Luottoriskiä pienentää kaupan kohteena oleva hyödyke.

Johdannaisvarat muodostuvat sopimusten kirjanpidossa olevista positiivisista markkina-arvoista. Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

Luottoriskiä pienentävät erät

Osuuskauppojen puolesta annettujen takausten vastavakuudeksi on saatu reaaliavakuuksia 2,5 miljoonan euron arvosta (2008: 2,5 miljoonaa). Maatalouskaupan myyntisaamisten vakuudeksi on otettu luottovakuutuksia 28,6 miljoonan euron arvosta (2008: 1,0 miljoonaa). Lisäksi SOK-yhtymä on saanut vuokratakuita sekä pankkitakauksina että rahana 0,4 miljoonaa euroa. (2008: 0,2 miljoonaa).

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi

Milj. €	Liitetieto	2009		Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			Tilikaudella kirjatut arvonalennukset
		Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä		1–30 päivää	31–90 päivää	yli 90 päivää	

Lainasaamiset ja pitkäaikaiset sijoitukset

erääntyy alle vuoden kuluessa	(22)						
erääntyy yli vuoden kuluessa	(18)	22,4	22,4				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(21)	581,2	562,7	11,6	2,7	4,2	
erääntyy yli vuoden kuluessa	(18)	0,1	0,1				
Yhteensä		603,8	585,3	11,6	2,7	4,2	

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

		2008	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa	Tilikaudella kirjatut arvon- alennukset		
Milj. €	Liitetieto			1–30 päivää	31–90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset ja pitkäaikaiset sijoitukset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(22)	99,7	97,0	1,2	0,6	0,9	2,1
erääntyy yli vuoden kuluessa	(18)	6,1	6,1				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(21)	576,4	550,8	17,6	4,1	3,9	
erääntyy yli vuoden kuluessa	(18)	0,1	0,1				
Yhteensä		682,2	653,9	18,8	4,7	4,8	2,1

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi on esitetty ainoastaan SOK-yhtymän ulkoisista eristä.

Ryhmäkohtainen arvonalentumistappio luottokorttisaamisista

Milj. €	2009	2008
Alkusaldo 1.1.		0,2
Lisäykset tilikaudella		2,1
Vähennykset tilikaudella		0,2
Loppusaldo 31.12.		2,1

Kohdistamaton arvonalentumistappio koskee S-Pankki Oy:n luottokorttisaamia.

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

Luottotappiutilien täsmäytyslaskelma

Milj. €	2009	2008
Realisoituneet luottotappiot	1,1	0,9
Palautuneet luottotappiot	-0,3	-0,6
Tilikaudella kirjatut arvonalennukset		1,9
Loppusaldo 31.12.	0,9	2,2

Luottotappiot ovat aiheutuneet myyntisaamisista, joista ei ole kerrytetty korkoa ja joihin ei ole liittynyt vakuuksia.

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

Saamistodistusten laadun analyysi

		2009		2008	
Milj. €	Liitetieto	Arvo	Osuus saamisista, %	Arvo	Osuus saamisista, %
Kauppatoiminnan saamistodistukset (23)					
	Senior-ehtoiset lainat			98,3	100,0
Yhteensä				98,3	100,0
Pankkitoiminnan saamistodistukset (23)					
	Valtion takaamat lainat			75,8	4,3
	Katetut joukkolainat			23,0	1,3
	Senior-ehtoiset lainat			1 659,6	94,0
	Heikommalla etuoikeudella olevat lainat			7,7	0,4
Yhteensä				1 766,1	100,0
SOK-yhtymä yhteensä				1 864,4	

Saamistodistukset luottoluokittain ¹⁾

		2009		2008	
Milj. €	Liitetieto	Arvo	Osuus saamisista, %	Arvo	Osuus saamisista, %
Kauppatoiminnan saamistodistukset	(21)				
AA				98,3	100,0
Yhteensä				98,3	100,0
Pankkitoiminnan saamistodistukset	(21)				
AAA				7,3	0,4
AA				1 120,6	63,5
A				468,4	26,5
BBB				3,9	0,2
BB				8,0	0,5
Luokittelemattomat				157,9	8,9
Yhteensä				1 766,1	100,0
SOK-yhtymä yhteensä				1 864,4	

¹⁾ Käytetty ensisijaisesti S&P:n luokitusta. Mikäli S&P:n luokitusta ei ole ollut saatavilla, on käytetty vastaavaa Moody's tai Fitch-luokitusta.

SOK-yhtymällä ei ollut saamistodistuksia 31.12.2009.

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

Riskikeskittymät**Vastuiden jakautuminen maantieteellisesti 2009**

Milj. €	Suomi	Pohjois- maat	Muut EU-maat	Muut maat
Lainasaamiset	22,0		0,0	0,4
Rahoitusyhtiölle mydyt saamiset	90,4			
Myyntisaamiset	572,5	0,8	4,3	3,7
Rahavarat	238,5	2,3		
Muut erät	28,9			
Taseen ulkopuoliset erät	81,6	10,2		
Yhteensä	1 033,9	13,3	4,4	4,1

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

Vastuiden jakautuminen maantieteellisesti 2008

	Suomi	Pohjois- maat	Muut EU-maat	Muut maat
Milj. €				
Kauppatoiminta				
Lainasaamiset	2,2			3,9
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset	106,1			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sijoitukset	63,3	35,0		
Myyntisaamiset	568,9	0,9	3,7	2,6
Rahavarat	92,3			
Muut erät	38,3			
Taseen ulkopuoliset erät	73,3	5,2		
Yhteensä	944,4	41,1	3,7	6,5

Milj. €	Suomi	Pohjois- maat	Muut EU-maat	Muut maat
Pankkitoiminta				
Saamiset valtiolta ja keskuspankilta	161,6			
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	0,0			
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	460,4	555,1	608,3	80,0
Saamiset yrityksiltä	91,4	5,0		
Vähittäissaamiset	45,3			
Erääntyneet saamiset	4,1			
Katetut joukkolainat	2,0	18,5	2,5	
Sijoitusrahastosijoitukset	0,0		4,2	
Muut erät	3,7	3,4	5,2	0,8
Taseen ulkopuoliset erät	251,0			
Yhteensä	1 019,5	582,0	620,2	80,8
SOK-yhtymä yhteensä	1 963,9	623,1	623,9	87,3

Riskikeskittymät esitetään taulukoissa ainoastaan SOK-yhtymän ulkoisten erien osalta.

LIKVIDITEETTIRISKI

Maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit pyritään minimoimaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman ja riittävien rahoitusreservien avulla. Riittävää likviditeettiä ylläpidetään kassavaroilla, tililimiiteillä, likvideillä rahamarkkinasijoituksilla ja pitkäaikaisilla sitovilla luottolimiiteillä.

SOK-yhtymä pyrkii rahoitusstrategiansa mukaisesti pitämään likvidien varojen ja käyttämättömien pitkäaikaisten sitovien luottolimiittien määränä vähintään 10 prosenttia taseensa loppusummasta lisättynä käyttämättömän luottolimiitin määrällä. Likvidit varat olivat vuoden lopussa 241,4 miljoonaa euroa (2008 kauppatoiminta: 232 miljoonaa) ja käyttämättömät pitkäaikaiset sitovat luottolimiitit 325 miljoonaa euroa (2008 kauppatoiminta: 280 miljoonaa), yhteensä 22,9 prosenttia (2008 kauppatoiminta: 22,2 prosenttia) yhtymän taseesta lisättynä käyttämättömien luottolimiittien määrällä.

Operatiivisessa laskennassa Quick-ratiolle on määritelty tavoitteeksi yli 1 mukaan luettuna pitkäaikaiset käyttämättömät luottolimiitit. Vuoden lopussa edellä mainitulla tavalla laskettu quick-ratio oli 1,2 (2008: 1,1).

SOK-yhtymä on solminut kommittoituja luottolimiittejä 345 miljoonaa euroa (2008: 320 miljoonaa euroa). Luottolimiiteillä ei ole annettua vakuutta. Vuonna 2010 erääntyy 40 miljoonaa euroa, vuonna 2012 erääntyy 55 miljoonaa euroa, vuonna 2013 erääntyy 200 miljoonaa euroa ja vuonna 2014 loput 50 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 kommittoituja luottolimiittejä oli käytössä keskimäärin 46,4 miljoonaa euroa ja 31.12.2009 20 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymällä on lisäksi 150 miljoonan euron yritystodistusohjelma, josta oli käytössä keskimäärin 52,8 miljoonaa euroa ja 31.12.2009 54,9 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän rahoitusvelkojen ja johdannaisopimusten sopimukseen perustuvien rahavirtojen maturiteettianalyysi

		2009	Sopimukseen perustuvat kassavirrat ¹⁾	Vaadittaessa	alle 3 kk	3 kk–12 kk	1–2 v	2–5 v	yli 5 v
Milj. €	Liitetieto								
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Lisäosuuspääoma	(26)	12,8	15,2				0,2	1,1	14,0
Pitkäaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset velat rahoituslaitoksilta		20,2	20,3		20,0		0,3		
Eläkelainat		20,0	21,6		0,1	0,3	6,3	14,9	
Ostovelat		0,3	0,3				0,2	0,1	
Korolliset velat muilta		13,1	13,5	0,1	0,0	0,2	12,4	0,6	0,2
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		42,7	42,7				24,9	17,8	
Rahoitusleasingvelat		97,1	127,4				13,4	46,3	67,7
Pitkäaikaiset korottomat velat	(28)								
Rahanlaskentapalvelu		19,6	19,6	19,6					
Lisäosuuspääoma, lyhytaikainen		2,0	2,1			2,0	0,0		
Lyhytaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset velat rahoituslaitoksilta		24,3	24,7		8,6	16,1			
Korolliset lainat muilta		105,2	105,4	0,4	104,7	0,2			
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		49,0	49,0		12,3	36,8			
Rahoitusleasingvelat		7,9	13,5		3,4	10,1			
Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)								
Siirtovelat rahoituserät		3,4	3,4		2,7	0,6			
Ostovelat	(28)	729,7	729,7		728,1	1,6			
Taseen ulkopuoliset vastuut	(34)								
Takausvastuiden nimellisarvo		91,8	91,8	91,8					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä									
		1 239,2	1 280,3	112,0	880,0	67,9	57,6	80,8	81,9
Johdannaisvelat									
	(22), (26)								
Valuuttajohdannaiset		5,2	6,2		3,3	2,7	0,1	0,1	0,0
Korkojohdannaiset		5,0	5,1		0,4	2,1	0,8	1,8	0,0
Sähkøjohdannaiset		10,2	10,2		1,4	4,4	3,1	0,5	0,7
Öljytuotejohdannaiset		8,6	1,0		0,5	0,4			
Muut hyödykejohdannaiset		0,0	0,0		0,0	0,0			
Johdannaisvarat									
	(19), (22)								
Valuuttajohdannaiset		6,0	5,4		0,5	4,7	0,2		
Korkojohdannaiset		4,1	4,4		0,3	1,8	0,6	1,6	0,0
Sähkøjohdannaiset		7,3	7,3		1,3	3,0	2,1	0,8	
Nettojohdannaisvelat yhteensä									
		11,6	5,4		3,5	0,1	1,0	0,0	0,7
Yhteensä									
		1 250,8	1 285,7	112,0	883,5	68,0	58,7	80,8	82,7

¹⁾ rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

Taulukossa on kaikki 31.12.2009 voimassa olevat instrumentit ja niiden sopimukseen perustuvat pääomat ja korot. Vieraan valuutan erät on jokainen muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän spotkursseja. Rahoitusvelkojen vaihtuvakorkoiset koronmaksut on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän termiinikorkonoteerauksia. Rahoitusvelat, joiden takaisinmaksua voidaan vaatia ennen eräpäivää, on esitetty periodissa, jona takaisinmaksu on aikaisintaan mahdollista.

Johdannaisista on taulukossa esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Koronvaihtosopimuksista on esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Tulevat vaihtuvakorkoiset kassavirrat on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän noteerauksia. Valuuttajohdannaisista on esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Sähkøjohdannaisien rahavirtoina esitetään tilinpäätöspäivän käypä arvo erääntymispäivää vastaavassa maturiteetissa. Öljytuotejohdannaiset selvitetään päivittäin, jonka vuoksi niistä ei esitetä tulevia rahavirtoja. Viljatuotejohdannaisien rahavirtoina esitetään tilinpäätöspäivän käypä arvo erääntymispäivää vastaavassa maturiteetissa.

LISÄOSUUSPÄÄOMA

Lisäosuusmaksu on osuuskaupan vapaaehtoinen sijoitus osuuskuntaan. Annettuja lisäosuuksia vastaavien lisäosuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä osuuskunnalle kulloinkin suoritettu määrä muodostaa lisäosuuspääoman. Osuuskaupalla on oikeus vähentää lisäosuuksiensa lukumäärää ilmoittamalla siitä kirjallisesti osuuskunnan hallitukselle. Lisäosuuksien vähentäminen ja niitä vastaavien lisäosuusmaksujen palauttaminen suoritetaan osuuskuntalaissa säädetyin ja SOK:n säännöissä määrätyn tavoin ja edellytyksin.

Lisäosuusmaksu palautetaan osuuskaupalle osuuskunnan hallituksen päättämänä ajankohtana, joka voi olla aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana lisäosuuksien vähentämistä ja lisäosuusmaksujen palauttamista koskeva vaatimus on osuuskunnalle esitetty ja viimeistään viiden vuoden ja kuuden kuukauden kuluessa vaatimusta seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Palautukseen käytettävissä oleva oma pääoma ja lisäosuusmaksusta palautettava määrä lasketaan palautusajankohtaa edeltäneeltä tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen perusteella osuuskuntalain säännösten mukaisesti.

		2008	Sopimukseen perustuvat kassavirrat ¹⁾	Vaadittaessa	alle 3 kk	3 kk–12 kk	1–2 v	2–5 v	yli 5 v
Milj. €	Liitetieto								
Kauppatoiminnan rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Lisäosuuspääoma	(26)	16,8	20,5				0,5	1,6	18,5
Pitkäaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset velat rahoituslaitoksilta		0,7	0,8				0,6	0,3	
Ostovelat		0,3	0,3				0,3		
Korolliset velat muilta		1,2	1,4				0,3	0,7	0,4
Myytyihin saamiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		50,8	50,8				30,1	20,6	
Rahoitusleasingvelat		104,8	140,7				13,6	48,9	78,3
Pitkäaikaiset korottomat velat	(28)								
Rahanlaskentapalvelu		17,3	17,3	17,3					
Lyhytaikaiset korolliset velat	(27)								
Korolliset velat rahoituslaitoksilta		10,2	10,4	2,1	8,3				
Korolliset lainat muilta		167,3	169,1	0,4	116,9	51,8			
Myytyihin saamiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		59,8	59,8		15,0	44,9			
Rahoitusleasingvelat		10,5	16,7		3,6	13,1			
Lyhytaikaiset korottomat velat	(28)	1,9	1,9		0,8	1,1			
Ostovelat	(28)	726,8	726,8		722,7	3,9	0,2	0,1	
Taseen ulkopuoliset vastuut	(34)								
Takausvastuiden nimellisarvo		78,6	78,6	78,6					
Kauppatoiminnan rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä									
		1 247,1	1 295,3	98,4	867,3	114,7	45,7	72,1	97,2
Kauppatoiminnan johdannaisvelat									
	(22), (26)								
Valuuttajohdannaiset		2,7	2,9		2,5	0,5			
Korkojohdannaiset		2,5	4,1		0,1	1,5	1,0	1,6	0,0
Sähkijohdannaiset		15,9	15,9		0,9	5,9	4,8	4,4	
Öljytuotejohdannaiset		0,2	0,2			0,2			
Muut hyödykejohdannaiset		0,2	0,2		0,2				
Kauppatoiminnan johdannaisvarat									
	(19), (22)								
Valuuttajohdannaiset		14,7	6,3		2,6	1,0	2,7		
Korkojohdannaiset		2,0	3,7		0,1	1,3	0,8	1,4	0,1
Sähkijohdannaiset		6,7	6,7		1,3	4,0	1,4		
Muut hyödykejohdannaiset		0,9	0,9				0,9		
Kauppatoiminnan nettojohdannaisvelat yhteensä									
		-2,7	5,9		-0,3	1,7	-0,1	4,6	0,0
Kauppatoiminta yhteensä									
		1 244,4	1 301,2	98,4	867,0	116,4	45,6	76,6	97,2

	2008	Sopimukseen perustuvat kassavirrat ¹⁾	Vaadittaessa	alle 3 kk	3 kk–12 kk	1–2 v	2–5 v	yli 5 v
Milj. €	Liitetieto							
Pankkitoiminnan rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia								
Pitkäaikaiset korolliset velat (27)								
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	15,0	16,3		0,0	0,3	9,9	6,1	
Debentuuriehtoinen laina	20,0	26,1		0,3	0,5	0,6	2,4	22,2
Lyhytaikaiset korolliset velat (27)								
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 929,2	1 939,7	1 268,0	322,0	349,7			
Lyhytaikaiset korottomat velat (28)								
Muut velat yleisölle ja julkisyhteisöille	13,2	13,2		13,2				
Muut velat	8,1	8,1		8,1				
Rahoituserien siirtovelat	9,8	9,8		4,5	5,3			
Ostovelat (28)	2,0	2,0		2,0	0,0	0,0		
Pankkitoiminnan rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä								
	1 997,2	2 015,1	1 268,0	350,0	355,9	10,5	8,6	22,2
Pankkitoiminnan johdannaisvelat (28)								
Korkojohdannaiset	0,8	0,7		-0,6	1,2	0,1	0,0	
Pankkitoiminnan johdannaisvarat (19)								
Korkojohdannaiset	2,3	6,1		-1,5	7,6			
Pankkitoiminnan nettojohdannaisvelat yhteensä								
	-1,4	-5,3		1,0	-6,4	0,1	0,0	
Pankkitoiminta yhteensä	1 995,8	2 009,7	1 268,0	351,0	349,5	10,6	8,5	22,2
Eliminoinnit	-62,8	-68,9	-41,8	-1,2	-0,5	-0,6	-2,4	-22,2
SOK-yhtymä yhteensä	3 177,4	3 242,0	1 324,6	1 216,7	465,3	55,5	82,7	97,2
¹⁾ rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +								

KORKORISKI

Korkoriskiä tarkastellaan 12 kuukauden ja kolmen vuoden aikajänteillä. Yhden prosenttiyksikön lineaarinen markkinakorkotason muutos ei saa aiheuttaa yli 0,5 prosenttiyksikön lisäystä keskimääräisten korollisten nettovelkojen korkotasoon.

Korkoherkkyysanalyysi

Taulukossa on esitetty SOK-Yhtymän käypään arvoon arvostettavien korollisten nettovelkojen sekä johdannaissaamisten ja -velkojen korkoherkkyys. Herkkyytenä esitetään 1 %-yksikön korkotason muutoksen vaikutus SOK-yhtymän tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan tilinpäätöspäivänä. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

2009 Milj. €	Liitetieto	Riskille altis positio	Duraatio	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
				1 %-yksikön nousu	1 %-yksikön lasku	1 %-yksikön nousu	1 %-yksikön lasku
Johdannaissvarat ja -velat	(21), (28)						
EUR		215,5	0,3	-0,1	0,1		
USD		78,8	0,4	0,3	-0,3		
EEK		27,3	0,1	0,0	0,0		
LVL		20,2	0,2	0,0	0,0		
LTL		10,9	0,1	0,0	0,0		
RUB		66,3	0,7	0,3	-0,3		
Muut valuutat		0,1	0,0	0,0	0,0		
Yhteensä		419,0		0,6	-0,6		

Pankkitoiminnan lukuja ei yhdistellä SOK-yhtymään 1.7.2009 alkaen.

2008 Milj. €	Liitetieto	Riskille altis positio	Duraatio	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
				1 %-yksikön nousu	1 %-yksikön lasku	1 %-yksikön nousu	1 %-yksikön lasku
Kauppatoiminta							
Lyhytaikaiset sijoitukset	(23)						
EUR		98,3	0,1	-0,1	0,2		
Johdannaissvarat ja -velat	(21), (28)						
EUR		178,5	0,3	0,3	-0,3		
USD		43,8	0,2	0,0	0,0		
EEK		30,5	0,1	0,0	0,0		
LVL		11,7	0,0	0,0	0,0		
RUB		59,6	0,7	0,3	-0,3		
Muut valuutat		16,1	0,2	0,0	0,0		
Kauppatoiminta yhteensä		438,6		0,5	-0,5	0,0	0,0
Pankkitoiminta							
Lyhytaikaiset sijoitukset	(23)						
EUR		1 770,3	1,1			-6,3	6,4
Johdannaissvarat ja -velat	(21), (27)						
EUR		287,4	0,4	0,0	0,0		
Pankkitoiminta yhteensä		2 057,7		0,0	0,0	-6,3	6,4
SOK-yhtymä yhteensä		2 496,3		0,5	-0,5	-6,3	6,4

VALUUTTARISKI

SOK-yhtymän liikevaihto kertyy edelleen pääosin kotimaasta. Kaupalliset valuuttakurssiriskit ovat kaupan tekvän yksikön vastuulla. Baltian ja Venäjän tytäryhtiöiden taseeseen liittyvää valuuttariskin suuruutta tarkastellaan taseen lähde-käyttöanalyysin pohjalta. Valuuttariskiä pienennetään rahoittamalla yhtiöiden toimintaa samassa valuutassa kuin rahan käyttökin on, sekä johdannaisten avulla. SOK on pääsääntöisesti suojannut ulkomaisten tytäryhtiöidensä oman pääoman määrän valuuttajohdannaisilla, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Laskelma sisältää SOK:n ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman määrän, jonka euroiksi muuntamisesta aiheutuu vaikutus omaan pääomaan.

Valuuttaherkkyysanalyysi

Valuuttaherkkyysanalyysissä esitetään, mitä 10 %:n euron vahvistuminen tai heikentyminen muita valuuttoja vastaan vaikuttaisi yhtymän tulokseen tai omaan pääomaan. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

Vaikutus tuloslaskelmaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
2009		10 %	10 %
Milj. €	positio		
USD	122,9	6,9	-6,9
EEK	42,2	2,8	-2,8
LVL	31,1	1,4	-1,4
LTL	13,5	0,8	-0,8
RUB	144,6	-1,2	1,2
Muut valuutat	1,3	0,1	-0,1
Yhteensä	355,6	10,9	-10,9

Vaikutus omaan pääomaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
2009		10 %	10 %
Milj. €	positio		
EEK	23,4	-2,3	2,3
LVL	5,7	-0,6	0,6
LTL	1,5	-0,1	0,1
RUB	25,5	-2,5	2,5
Yhteensä	56,1	-5,6	5,6

Yhtymän USD-kokonaisriskiä arvioitaessa on huomioitava öljyn hintaan sidotut varastot, jotka eivät sisälly valuuttariskianalyysiin. Euron vahvistumisen vaikutus varaston arvoon kompensoi yhtymän USD-valuuttajohdannaisten arvomuutosta.

Yhtymän RUB, EEK, LTL ja LVL-kokonaisriskejä arvioitaessa on huomioitava näissä valuutoissa toimivien tytäryhtiöiden euromääräiset tai valuuttaklausuulin sisältävät valuuttamääräiset pitkäaikaiset vuokrasopimukset, joiden valuuttariskiä vastaan tytäryhtiöt ovat suojautuneet johdannaisin. Vuokrasopimukset eivät sisälly valuuttaherkkyysanalyysiin.

Vaikutus tuloslaskelmaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
2008		10 %	10 %
Milj. €	positio		
USD	81,0	2,4	-2,4
EEK	37,2	3,9	-3,9
LVL	14,9	1,1	-1,1
LTL	17,5	1,7	-1,7
RUB	134,8	-1,6	1,6
Muut valuutat	2,3	0,1	-0,1
Yhteensä	287,7	7,6	-7,6

Vaikutus omaan pääomaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
2008		10 %	10 %
Milj. €	positio		
EEK	32,4	-3,2	3,2
LVL	5,7	-0,6	0,6
LTL	2,1	-0,2	0,2
RUB	14,2	-1,4	1,4
Yhteensä	54,4	-5,4	5,4

HINTARISKIT

Sähkömarkkinakaupan hintariskin hallinta

Sähkömarkkinakaupan tavoitteena on hankkia S-ryhmän tarvitsema sähköenergia kustannustehokkaasti edullisimmasta hankintalähteestä ja tasata sähkön markkinahintamuutoksista aiheutuvia kustannusvaikutuksia. SOK hallinnoi S-ryhmän sähkönhankinnan hintariskiä yhteisesti hyväksytyn riskienhallintapolitiikan mukaisesti ja toimittaa sähköenergian S-ryhmän yrityksille.

S-ryhmässä sähkön hintariski koostuu systeemihintariskistä, aluehintariskistä, volyymiriskistä, kulutusprofiiliriskistä ja tasesähköriskistä. Systeemihintariski on riskeistä merkittävin. Systeemi- ja aluehintariskiä suojataan sähköjohdannaisin ja kiinteähintaisin fyysisin sopimuksin. Sähköjohdannaisista suojausinstrumentteina voidaan käyttää futuureita, termiineitä, optioita tai muita vastaavia sähköjohdannaisia.

Sähkön hintariskiä tarkastellaan SOK-yhtymässä viiden vuoden aikajänteellä. Suojautumisasteet seuraaville vuosille on määritelty SOK:n hallituksen hyväksymässä sähkön hintariskin hallintaohjeistuksessa. Vuoden 2010 arvioidusta kulutuksesta ja sitovista sähkön toimituksista oli 31.12.2009 suojattu 99,2 prosenttia, vuoden 2011 osalta 81,3 prosenttia, vuoden 2012 osalta 60,5 prosenttia, vuoden 2013 osalta 21,2 prosenttia ja vuoden 2014 osalta 14,4 prosenttia. Lisäksi vuosille 2015–2019 on tehty SOK:n hallituksen luvalla viiden megawatin sähkösopimus. Suojausinstrumentteina voidaan käyttää kiinteähintaisia toimitussopimuksia, futuureita, termiineitä, optioita tai muita vastaavia sähköjohdannaisia.

Sähköjohdannaisten herkkyyshanalyysi

Sähköjohdannaisten hintariskinä esitetään 10 prosentin sähköjohdannaisten hinnanmuutoksen vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan muiden muuttujien pysyessä vakiona. Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

	2009	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
	Riskille altis				
Milj. €	positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku	10 %:n nousu	10 %:n lasku
Sähköjohdannaiset	90,7	1,1	-1,1	5,5	-5,5

	2008	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
	Riskille altis				
Milj. €	positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku	10 %:n nousu	10 %:n lasku
Sähköjohdannaiset	56,4	0,3	-0,3	5,0	-5,0

Sähköjohdannaisista tuloslaskelmaan vaikuttavat suojaustarkoituksessa solmitut sopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Omaan pääomaan vaikuttavat suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset.

Sähköjohdannaisten analyysi ei anna oikeaa kuvaa yhtiön sähkön hintariskistä. Yhtymällä on lisäksi fyysisiä sähkön ostosopimuksia, jolla se on suojannut tulevia sähköostojaan. S-ryhmän yritysten kanssa solmitut sitovat sähkön myyntisopimukset ovat myös analyysin ulkopuolella. Niiden hintariski on sähköjohdannaisten ja ostosopimusten suhteen vastakkainen. Vuoden 2008 alusta alkaen sähköjohdannaisiin sovelletaan rahavirransuojausta.

Sähkön hintariski ja suojauslaskenta

Vuoden 2008 alusta SOK-yhtymässä aloitettiin suojauslaskennan soveltaminen sähköjohdannaisiin.

Suojauslaskentaa sovelletaan sähköjohdannaisiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39-standardin suojauslaskennan ehdot. Asetetut optiot ja ostettujen optioiden aika-arvo on jätetty suojauslaskennan ulkopuolelle. Suojaussuhde suojaavan johdannaisten ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa.

Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Suojausinstrumenteina käytettyjen sähköjohdannaisten käyvät arvot

Milj.€	2009	2008
Johdannaisvelat		
Sähkötermiinit	6,4	13,3
Johdannaisvarat		
Sähkötermiinit	1,0	0,5
Rahavirran suojauksesta konsernin omaan pääomaan kirjatut muutokset		
Milj.€	2009	2008
Alkusaldo 1.1.	-12,8	0,0
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	12,4	-16,8
Tuloslaskelmaan sisällytetty määrä	-5,1	4,0
Loppusaldo 31.12.	-5,4	-12,8

Omaan pääomaan kirjatut erät on esitetty ilman verovaikutusta.

Omaan pääomaan kertyneet suojausvoitot tai -tappiot kirjataan materiaali- ja palveluostoihin samalla kaudella, kun suojauslaskennan kohteena olevat sähköostot toteutuvat ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Myytavissä olevien sijoitusten hintariski

Myytavissä olevat sijoitukset ovat noteerattuja ja noteeraamattomia osakkeita. Noteerattujen osakkeiden riskinä esitetään 10 prosentin osakekurssin muutoksen vaikutus omaan pääomaan.

SOK-yhtymällä ei ollut noteerattuja osakkeita 31.12.2009.

Vaikutus omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

	2009	Vaikutus omaan pääomaan		2008	Vaikutus omaan pääomaan	
	Riskille altis	10 %:n nousu	10 %:n lasku	Riskille altis	10 %:n nousu	10 %:n lasku
Milj. €	positio			positio		
Noteeratut osakkeet				0,8	0,1	-0,1

Polttonestekaupan hintariskin hallinta

S-ryhmän polttonesteiden hankintaa hoitaa SOK:n tytäryhtiö North European Oil Trade Oy (NEOT). Polttonesteiden hankinnassa yhtiölle syntyy polttonesteiden varastojen myötä hintariski, jonka hallinnan määrittelee yhtiön riskienhallintapolitiikka. Hintariskin hallintaan käytetään suojausinstrumentteja kuten Lontoon ja New Yorkin öljypörssissä tehtäviä futuureita ja optioita sekä OTC-markkinoilla tehtäviä swapeja.

Öljytuotejohdannaisten herkkyyshanalyysi

Öljytuotejohdannaisiin kohdistuvana hintariskinä esitetään 10 prosentin öljyn markkinahinnan muutoksen vaikutus yhtymän tulokseen.

Vaikutus tuloslaskelmaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

	2009	Vaikutus tuloslaskelmaan		2008	Vaikutus tuloslaskelmaan	
	Riskille altis	10 %:n nousu	10 %:n lasku	Riskille altis	10 %:n nousu	10 %:n lasku
Milj. €	positio			positio		
Öljytuotejohdannaiset	104,2	-7,1	7,1	43,1	-2,3	2,3

Öljyn hintaan sidotut varastot eivät sisälly analyysiin, jolloin tämä analyysi ei anna edustavaa kuvaa yhtymän kokonaisriskistä.

Varaston arvonmuutos kompensoi johdannaisten arvonmuutosta.

Maatalouskaupan hyödykehintariskien hallinta

SOK:n tytäryhtiö Hankkija-Maatalous Oy käyttää vehnä-, kaura-, öljykasvi- ja soijarouhejohdannaisia ko. hyödykkeiden kaupankäyntiin ja tuotantotoimintaan liittyvien hintariskien suojaamiseksi. Lisäksi maatalouskaupassa on suojauduttu tuotantotoiminnassa käytettävän polttoöljyn hankinnan hintariskiltä futuurein. Näitä ei ollut avoimena 31.12.2009.

Maatalouskaupan hyödykejohdannaisten herkkyyshanalyysi

Hyödykejohdannaisiin kohdistuvana hintariskinä esitetään 10 prosentin ko. hyödykkeen markkinahinnan muutoksen vaikutus yhtymän tulokseen. Vaikutus tuloslaskelmaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

Milj. €	2009	Vaikutus tuloslaskelmaan		2008	Vaikutus tuloslaskelmaan	
	Riskille altis positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku	Riskille altis positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku
Vehnäjohdannaiset	0,1	0,0	0,0			
Soijaöljyjohdannaiset	0,7	-0,1	0,1			
Soijarouhejohdannaiset				1,3	-0,1	0,1
Öljytuotejohdannaiset				0,3	0,0	0,0

Vilja- ja rehukomponenttijohdannaisten analyysi ei anna oikeaa kuvaa yhtymän riskeistä näissä tuotteissa. Varastossa olevat viljat ja rehukomponentit sekä niiden sitovat fyysiset ostosopimukset ovat analyysin ulkopuolella. Niiden hintariski on fyysisten myyntisopimusten ja johdannaisten suhteen vastakkainen.

33. Lähipiiritapahtumat

SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvat emo-osuuskunta, tytäryritykset, osakkuusyritykset, pääjohtaja ja hänen sijaisensa, SOK:n konsernijohtoryhmä, SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto sekä heidän läheiset perheenjäsenensä.

Johdon palkat ja palkkiot	2009	2008
Pääjohtaja ja SOK:n konsernijohtoryhmä	2,0	2,1
SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto	0,3	0,2
Yhteensä	2,3	2,3

Johdon eläkesitoumukset: SOK:n pääjohtajalla ja konsernijohtoryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60–62 vuotta.

Lähipiirilainat emo-osuuskunnalle/sisaryrityksille sekä osakkuusyrityksille on myönnetty normaalin liiketoiminnan rahoittamiseen. SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvalla johdolle ei ole myönnetty lainoja 31.12.2009 eikä 31.12.2008. Myöskään ehdollisia eriä ja muita sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Johtoon kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa SOK-yhtymään.

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuusyhtiöiden kanssa:

Milj. €	2009	2008
Myynnit	37,2	27,8
Ostot	221,1	205,0
Rahoitustuotot ja -kulut	0,2	2,2
Myyntisaatavat ja muut saamiset	3,6	4,4
Lainasaamiset	143,5	
Lainat	4,0	10,4
Ostovelat ja muut velat	14,2	12,6

34. Vastuusitoumukset

Milj. €	2009	2008
Annetut pantit ja vastuusitoumukset		
Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja		
Lainat rahoituslaitoksilta	23,4	7,5
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	14,2	7,6
Pantattujen hyödykkeiden kirjanpitoarvo	23,5	
Muut velat	2,0	1,9
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	2,2	2,2
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	39,9	9,9
Muut annetut vakuudet		
Pantit	1,9	18,9
Kiinnitykset	1,0	1,0
Takaukset	30,8	17,1
Yhteensä	33,7	37,1
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset osakkuusyritysten velasta	50,0	50,0
Takaukset osuuskauppojen velasta	10,7	11,2
Takaukset muiden velasta	0,2	0,2
Yhteensä	60,9	61,3
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset osuuskauppojen vastuista	0,1	0,1
Yhteensä	0,1	0,1
Muut vastuut		
Remburssivastuut	2,7	10,4
Yhteensä	2,7	10,4

Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille.

Tukikirjeiden määrä 31.12.2009 oli 84,9 miljoonaa euroa (169,9 milj. euroa 31.12.2008).

Muut taloudelliset vastuut:

Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 4,4 miljoonaa euroa (31.12.2008 4,3 milj. euroa).

35. Tytär- ja osakkuusyhtiöt

SOK-yhtymän ja SOK:n omistamat yritykset 31.12.2009

	Maa	SOK-yhtymän omistus- osuus-%	SOK-yhtymän äänivalta- osuus-%	SOK:n omistus- osuus-%
Konserniyritykset				
Kaupalliset				
Automaa Oy	Suomi	100	100	100
A/S Prisma Latvija	Latvia	100	100	100
AS Sokotel	Viro	100	100	100
Hankkija-Maatalous Oy	Suomi	81	81	81
Hiven Oy	Suomi	100	100	
Inex Partners Oy	Suomi	100	100	100
Intrade Partners Oy	Suomi	100	100	100
Jollas-Opisto Oy	Suomi	100	100	100
Maan Auto Oy	Suomi	100	100	100
Meira Nova Oy	Suomi	100	100	100
Movere Oy	Suomi	66,7	66,7	
North European Oil Trade Oy	Suomi	66	66	66
OOO Karelia	Venäjä	100	100	
OOO Real Estate Management	Venäjä	100	100	
OOO Real Estate 1	Venäjä	100	100	
OOO Real Estate 2	Venäjä	100	100	
OOO Otel Plus	Venäjä	100	100	
OOO Prisma	Venäjä	100	100	
OOO Sokotel	Venäjä	100	100	1
Prisma Peremarket AS	Viro	100	100	100
Rekla Oy	Suomi	100	100	100
SIA Baltic Feed	Latvia	100	100	
SOK-Holding Oy	Suomi	100	100	100
SOK-Invest Oy	Suomi	100	100	100
Sokotel Oy	Suomi	100	100	100
SOK Real Estate Int Oy	Suomi	100	100	99,0
SOK Retail Int Oy	Suomi	100	100	99,0
SOK-Takaus Oy	Suomi	99,9	99,9	99,9
Suomen Spar Oy	Suomi	100	100	100
UAB Baltijos Pasarai	Liettua	100	100	
UAB Prisma LT	Liettua	100	100	100

Kiinteistöyhtiöt 22 kpl

Vaihto-omaisuuskiinteistötytäryhtiöt 3 kpl

Konserniyritykset yhteensä 56 kpl

Omistusyhteisyritykset

Osakkuusyhtiöt

Asunto Oy Kauniaisten Kirkkomäki	Suomi	38,6	38,6	38,6
Coop Trading A/S	Tanska	25	25	25
Finnfrost Oy	Suomi	50	50	
Kauppakeskus Mylly Oy	Suomi	50	50	50
Keskuskorttelin Huolto Oy	Suomi	31,5	31,5	31,5
Oy Realinvest Ab -konserni	Suomi	21,9	21,9	21,9
Tuuliwatti Oy	Suomi	50	50	50
S-Pankki Oy	Suomi	50	50	50
S-Asiakaspalvelu Oy	Suomi	50	50	50
Farmit Website Oy	Suomi	50	50	

Osakkuusyhtiöt yhteensä 10 kpl

SOK-yhtymän tunnusluvut 2005–2009

SOK-yhtymän jatkuvat toiminnot	IFRS 2009	IFRS 2008	IFRS 2007	IFRS 2006	FAS 2006	FAS 2005
Liikevaihto , milj.€	8 577,9	8 886,6	7 806,0	6 833,2	6 833,6	4 209,4
Liikevoitto , milj.€	33,2	-6,6	63,6	31,2	24,8	62,3
%:a liikevaihdosta	0,4	-0,1	0,8	0,5	0,4	1,5
Tulos ennen veroja , milj.€	7,5	-8,2	51,2	27,7	26,5	69,1
%:a liikevaihdosta	0,1	-0,1	0,7	0,4	0,4	1,6
SOK-yhtymä						
Oman pääoman tuotto-%	3,0	-1,2	8,0	4,6	5,0	11,7
Sijoitetun pääoman tuotto-%	2,1	1,0	4,8	4,0	4,2	7,6
Omavaraisuusaste, %	28,0	13,4	16,7	20,3	25,5	28,8
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen , milj.€	103,5	139,3	115,9	204,2	204,2	68,2
%:a liikevaihdosta	1,2	1,6	1,5	3,0	3,0	1,6
Gearing, %	31,3	40,0	45,6	48,0	-22,8	-25,8
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	9 395	9 411	8 921	8 570	8 570	4 927
Lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna	8 574	8 365	7 737	7 096	7 096	4 346
Korottomat velat , milj.€	1 027,8	1 077,0	1 051,0	909,0	906,0	656,4
Kauppatoimintasegmentin tunnusluvut						
Oman pääoman tuotto-%	2,0	-0,3	9,8	5,0		
Sijoitetun pääoman tuotto-%	3,6	2,9	7,4	4,1		
Omavaraisuusaste, %	27,7	27,3	25,6	20,4		
Gearing, %	31,3	35,4	47,6	51,8		
Myydyt toiminnot						
S-Pankin tunnusluvut ¹⁾						
Vakavaraisuussuhde, %	21,3	12,7	9,2			
Oman pääoman tuotto-%	2,1	-11,2	-7,2			
Koko pääoman tuotto-%	0,1	-0,4	-0,5			

¹⁾ S-Pankki Oy:n vuoden 2009 tunnusluvut ovat ajalta 1.1.–30.6.2009.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} - \text{verot}}{\text{oma pääoma keskimäärin}} \times 100 \%$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{tulos ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat} - \text{varaukset, keskimäärin}} \times 100 \%$$

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{oma pääoma yhteensä}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100 \%$$

$$\text{Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen} = \text{tytäryhtiöosakkeiden ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot}$$

$$\text{Gearing, \%} = \frac{\text{korolliset velat} - \text{rahavarat}}{\text{oma pääoma yhteensä}} \times 100 \%$$

$$\text{Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana} = \text{Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä sekä lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun (vuosina 2006 ja 2005 kuukausien lopun) henkilökunnan lukumääristä.}$$

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS

SOK:n tuloslaskelma, FAS

Milj. €	Liitetieto	1.1.–31.12.2009		1.1.–31.12.2008	
Liikevaihto			6 191,4		5 958,5
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)		17,8		15,1
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	(2)	5 948,5		5 744,1	
Ulko puoliset palvelut		61,8	6 010,3	58,5	5 802,6
Henkilöstökulut	(3)				
Palkat ja palkkiot		55,5		45,2	
Henkilösivukulut		12,5	67,9	11,8	57,1
Poistot ja arvonalentumiset	(4)		3,8		2,8
Liiketoiminnan muut kulut					
Toimitilavuokrat		37,6		42,3	
Muut kulut	(5)	66,4	104,1	67,1	109,4
Liikelylijäämä (-tappio)			23,1		1,7
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(8)		7,2		20,7
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä			30,3		22,4
Satunnaiset erät (+/-)	(9)		-1,6		-8,4
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			28,7		14,0
Tilinpäätössiirrot (+/-)	(10)		-0,8		-0,2
Tuloverot (+/-)	(11)		-4,2		-0,8
Tilikauden ylijäämä			23,7		12,9

SOK:n tase, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Liitetieto	31.12.2009		31.12.2008	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	(12)	18,4		11,0	
Aineelliset hyödykkeet	(12)	8,0		7,9	
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(13)	314,1		400,8	
Muut sijoitukset	(13)	438,3	778,8	372,5	792,2
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	(14)	0,2		0,3	
Pitkäaikaiset saamiset	(15)	0,9		6,0	
Lyhytaikaiset saamiset	(16)	630,3		561,7	
Rahoitusarvopaperit	(17)	0,0		98,3	
Rahat ja pankkisaamiset		217,7	849,1	100,9	767,2
			1 627,8		1 559,4
VASTATTAVAA Milj.€					
		31.12.2009		31.12.2008	
OMA PÄÄOMA (18)					
Osuuspääoma		133,4		122,5	
Lisäosuosuspääoma		14,8		16,8	
Käyvän arvon rahasto		-5,4		-12,7	
Vararahasto		18,5		18,5	
Hallintoneuvoston käyttörahasto		0,0		0,1	
Edellisten tilikausien ylijäämä		404,7		402,5	
Tilikauden ylijäämä		23,7	589,8	12,9	560,6
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	(19)		2,0		1,2
PAKOLLISET VARAUKSET	(20)		2,6		6,0
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma	(21)	76,7		20,0	
Lyhytaikainen vieras pääoma	(22)	956,8	1 033,5	971,5	991,6
			1 627,8		1 559,4

SOK:n rahavirtalaskelma, FAS

Milj. €	Viite	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
LIIKETOIMINTA			
Liikeliijäämä		23,1	1,7
Oikaisut liikeliijäämään	(1)	-18,3	-12,4
Käyttöpääoman muutos	(2)	-36,1	36,8
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		-31,3	26,0
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-19,8	-14,5
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		29,7	47,6
Saadut osingot liiketoiminnasta		4,1	2,8
Maksetut välittömät verot		0,7	-2,1
Liiketoiminnan rahavirta		-16,6	59,9
INVESTOINNIT			
Käyttöomaisuuden ostot		-26,9	-55,3
Käyttöomaisuuden myynnit		17,0	15,5
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos		18,7	-85,3
Saadut osingot investoinneista		0,1	2,8
Investointien rahavirta		8,8	-122,3
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		55,9	1,5
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			-7,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		-25,9	-0,6
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		9,0	10,7
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman lisäys		7,0	15,3
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		-10,7	-9,6
Muu oman pääoman vähennys		0,0	-12,8
Saadut konserniavustukset		11,6	12,1
Maksetut konserniavustukset		-20,0	-23,3
Fuusiossa tulleet rahavarat		0,0	
Rahoituksen rahavirta		26,9	-14,1
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		19,1	-76,4
Rahavarat tilikauden alussa		198,7	275,1
Rahavarat tilikauden lopussa		217,7	198,7
Oikaisut liikeliijäämään	(1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-16,8	-12,4
Poistot ja arvonalentumiset		1,6	2,8
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-3,1	-2,8
		-18,3	-12,4
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Liikesaamisten muutos		-44,8	11,8
Vaihto-omaisuuden muutos		0,1	0,0
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		8,6	25,0
		-36,1	36,8

Rahavarojen muutos eroaa taseen muutoksesta lasketusta rahavarojen muutoksesta siten, että rahavirtalaskelman rahavarojen muutoksesta on eliminoitu rahoitusarvopapereiden käypään arvoon arvostamisesta johtuvat arvostusvoitot ja -tappiot.

SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain mukaisesti (FAS).

Ulkomaan rahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa, mutta niihin ei sähköjohdannaisia lukuun ottamatta sovelleta suojauslaskentaa. Kirjanpidossa muut kuin sähköjohdannaiset on arvostettu käypään arvoon ja arvomuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Myyntin ja myyntisaamisten suojaamiseksi solmituista johdannaissopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen, ostovelkojen ja varaston arvon suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoisiin. Muita velkoja suojaamaan tarkoitettujen johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin.

Sähköjohdannaisten osalta sovelletaan suojauslaskentaa, jolloin sähköjohdannaisista syntyvät tulot ja menot kohdistetaan suojauksen kohteesta syntyviä vastakkaismerkkisiä tuloseriä vastaan.

Konsernipankkitilijärjestelmä

Suomessa toimivien pankkien konsernitilijärjestelmiin liitettyjen SOK:n tytäryhtiöiden tilien varat esitetään SOK:lla rahojen ja pankkisaamisten ryhmässä sekä muina lyhytaikaisina velkoina saman konsernin yrityksille. Ulkomailla toimivien pankkien konsernitilijärjestelmiin liitettyjen SOK:n tytäryhtiöiden varoja ei esitetä SOK:n varoina tai velkoina.

Liikevaihto ja myynnin tuloutusperiaate

Myynti tuloutetaan luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty muun muassa myönnetty alennukset, arvonnäkövero ja myynnin kurssierot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan pysyvien vastaavien myyntituotot, liiketoiminnan luovutustuotot sekä muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät liiketoiminnasta syntyneet yleensä säännölliset tuotot.

Eläkejärjestelyt

SOK-yhtymän henkilöstön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä.

Leasingmaksut

Toimitilojen leasingmaksut esitetään tuloslaskelmassa toimitilavuokriin ja muut leasingmaksut muina liiketoiminnan muina kuluina.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu tai joiden toteutumista pidetään todennäköisenä, on kirjattu kuluksi luonteensa mukaisesti asianomaiseen kulueraan. Taseessa kyseiset kuluvaukset on esitetty pakollisina varauksina tai siirtovelkoina, mikäli niiden täsmällinen määrä sekä toteutumisaikakohta tiedetään.

Satunnaiset erät

Satunnaisina erinä esitetään sellaiset tuotot ja kulut, jotka perustuvat tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin, kuten konserniavustukset ja yrityskaupoihin liittyvät huomattavat erät.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut.

SOK:n ja sen tytäryhtiöiden tuloslaskelmissa ja taseissa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset on esitetty asianomaisen yhtiön liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Pysyvät vastaavat on taseessa arvostettu hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen mukaiseen hankintamenuon vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistona käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintamenuosta. Poistot on laskettu kohteen käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Poistoajat perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin. Pysyvien vastaavien tasearvoihin ei sisälly arvonnäköveroja.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

	Vuosia
Rakennukset	20–35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5–15
Koneet ja kalusto	3–10
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3–5
Muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	verolain sallimissa rajoissa

Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoeron muutos yhdessä vastaavat EVL-poistoja. Poistoeron muutos esitetään tuloslaskelmassa kohdassa tilinpäätössiirrot. Kertynyt poistoero esitetään taseessa kohdassa tilinpäätössiirtojen kertymä.

Pysyviin vastaavien sijoituksiin kirjatut julkisen kaupankäynnin kohteena olevat arvopaperit on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoisia menettelyä noudattaen käypään arvoon.

Vaihtuvat vastaavat

Rahoitusinstrumentit on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon. Rahoitusinstrumentit on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, lainoihin ja saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos merkitään oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Mahdollinen arvonalennus kirjataan kuitenkin heti tulosvaikutteisesti ja samalla oikaistaan käyvän arvon rahastoa. Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat, lainat ja saamiset sekä muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Mahdollinen arvonalennus kirjataan tulosvaikutteisesti ja koron kerryttämistä jatketaan alennettulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Vaihto-omaisuus on alimman arvon periaatteen mukaisesti merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai todennäköisen jälleenhankintameno tai luovutushinnan määräisenä. Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen.

Milj. €	2009	2008
---------	------	------

1. Liiketoiminnan muut tuotot

Käyttöomaisuuden myyntivoitot	16,9	12,4
Muut liiketoiminnan muut tuotot	0,9	2,7
Yhteensä	17,8	15,1

2. Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana	5 948,4	5 744,1
Varastojen muutos (+/-)	0,1	0,0
Yhteensä	5 948,5	5 744,1

3. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	55,5	45,2
Eläkekulut	10,2	9,2
Muut henkilösivukulut	2,3	2,7
Yhteensä	67,9	57,1

Henkilöstömäärä keskimäärin	1 141	940
------------------------------------	--------------	------------

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Palkat ja palkkiot:

Pääjohtaja sekä hallituksen jäsenet	0,9	0,9
Hallintoneuvoston jäsenet	0,2	0,2

Johdon eläkesitoumukset:

SOK:n pääjohtajalla ja konsernijohtoryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60–62 vuotta.

4. Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	3,8	2,8
Yhteensä	3,8	2,8

Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.

5. Liiketoiminnan muut kulut

Vapaaehtoiset henkilösivukulut	2,8	3,7
Kiinteistö, kalusto- ja tarvikekulut	49,7	46,9
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut	14,0	16,4
Yhteensä	66,4	67,1

Toimitilavuokrat on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

6. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastuspalkkiot	0,5	0,5
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,0	0,1
Yhteensä	0,6	0,7

Milj. €	2009	2008
7. Pakollisten varausten lisäykset (-) tai vähennykset (+)		
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat lisäykset		-2,7
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat vähennykset	3,5	3,9
Yhteensä	3,5	1,1
8. Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	4,1	2,7
Osinkotuotot muilta	0,1	0,1
Osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	4,2	2,8
Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	19,3	16,5
Muilta	0,1	2,7
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	3,1	-1,6
Muilta	-9,5	21,7
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	13,0	39,3
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		
	-2,2	0,1
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	3,4	9,8
Muille	8,8	11,5
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	12,2	21,4
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	7,2	20,7
9. Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	21,6	11,6
Fuusiovoitto	3,7	
Yhteensä	25,3	11,6
Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	26,9	20,0
Yhteensä	26,9	20,0
Satunnaiset erät yhteensä	-1,6	-8,4
10. Tilinpäätössiirrot		
Poistoerojen lisäys(-) / vähennys(+)	-0,8	-0,2
11. Tuloverot		
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	5,5	3,3
Tuloverot edellisiltä tilikausilta (+/-)	0,0	-0,2
Tuloverot satunnaisista eristä tilikaudelta (+/-)	-1,4	-2,2
Yhteensä	4,2	0,8

Milj. €	2009	2008
TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
12. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	15,2	18,0
Lisäykset	1,7	1,6
Vähennykset	-0,7	-4,9
Siirrot erien välillä	4,7	0,4
Hankintameno 31.12.	20,9	15,2
Kertyneet poistot 1.1.	11,6	13,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,7	-4,0
Tilikauden poistot	2,6	1,7
Kertyneet poistot 31.12.	13,5	11,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	7,4	3,6
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	3,6	3,4
Lisäykset	0,2	0,0
Vähennykset	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	3,3	0,2
Hankintameno 31.12.	7,1	3,6
Kertyneet poistot 1.1.	2,0	1,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,0
Tilikauden poistot	0,3	0,3
Kertyneet poistot 31.12.	2,3	2,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	4,8	1,6
Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	5,8	1,7
Lisäykset	8,7	4,8
Vähennykset	-0,4	0,0
Siirrot erien välillä	-8,0	-0,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	6,1	5,8
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	18,4	11,0
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	4,3	4,4
Vähennykset	0,0	-0,1
Hankintameno 31.12.	4,3	4,3
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,9	0,9
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,9	0,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	3,4	3,4

Milj. €	2009	2008
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	9,7	10,7
Lisäykset		0,1
Vähennykset	0,0	-1,1
Hankintameno 31.12.	9,7	9,7
Kertyneet poistot 1.1.	8,0	8,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-0,9
Tilikauden poistot	0,2	0,2
Kertyneet poistot 31.12.	8,2	8,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,5	1,7
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	7,7	7,6
Lisäykset	0,8	0,8
Vähennykset	-0,1	-0,7
Hankintameno 31.12.	8,4	7,7
Kertyneet poistot 1.1.	5,6	5,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,1	-0,7
Tilikauden poistot	0,7	0,6
Kertyneet poistot 31.12.	6,1	5,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	2,3	2,1
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	0,5	0,5
Lisäykset	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	0,5	0,5
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,5	0,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	0,1	0,1
Lisäykset	2,1	0,9
Vähennykset	-1,9	-0,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,4	0,1
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	8,0	7,9

Milj. €	2009	2008
13. Sijoitukset		
Osakkeet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	416,4	374,8
Lisäykset	11,9	41,7
Vähennykset	-21,3	-0,1
Siirrot erien välillä	-79,5	0,0
Hankintameno 31.12.	327,5	416,4
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	15,6	15,6
Arvonalennukset	-2,2	0,0
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	13,4	15,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	314,1	400,8
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä		
	314,1	400,8
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	3,1	3,1
Vähennykset	-1,6	
Määrä 31.12.	1,5	3,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,5	3,1
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	356,4	237,7
Lisäykset	162,7	204,6
Vähennykset	-195,0	-85,9
Määrä 31.12.	324,1	356,4
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	17,0	22,6
Lisäykset	1,0	4,8
Vähennykset	0,0	-10,5
Siirrot erien välillä	79,5	
Hankintameno 31.12.	97,5	17,0
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	8,6	8,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalennukset		0,1
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	8,6	8,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	88,9	8,4
Pääomalainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Määrä 1.1.		0,3
Vähennykset		-0,3
Määrä 31.12.		

Milj. €	2009	2008
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Määrä 1.1.		0,6
Lisäykset	20,0	
Vähennykset		-0,6
Määrä 31.12.	20,0	
Saamiset omistusyhteisyrityksissä yhteensä		
	20,0	
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	3,7	3,7
Lisäykset	0,4	0,2
Vähennykset	-1,0	-0,2
Käyvän arvon muutos		0,1
Hankintameno 31.12.	3,1	3,8
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,0	0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalennukset	0,0	
Arvonalennukset	0,0	
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	3,1	3,8
Pääomalainasaamiset muilta		
Määrä 1.1.	0,8	0,8
Vähennykset	0,0	0,0
Määrä 31.12.	0,8	0,8
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,0	0,0
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,8	0,8
Muut saamiset muilta		
Määrä 1.1.		26,0
Vähennykset		-26,0
Määrä 31.12.		
Sijoitukset yhteensä		
	752,4	773,3
14. Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	0,2	0,3
Yhteensä	0,2	0,3

Milj. €	2009	2008
15. Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,0	0,2
Siirtosaamiset	0,9	5,8
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0,9	6,0
16. Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	433,8	429,3
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	9,0	6,5
Lainasaamiset	86,0	57,6
Muut saamiset	21,6	11,6
Siirtosaamiset	31,8	26,4
Yhteensä	148,3	102,1
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,3	0,8
Siirtosaamiset	0,0	
Yhteensä	0,4	0,8
Lainasaamiset	0,0	0,0
Muut saamiset	0,1	0,2
Siirtosaamiset	47,6	29,2
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	630,3	561,7
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Rahoituserät	24,5	34,6
Muut	55,8	26,9
Siirtosaamiset yhteensä	80,3	61,5
17. Rahoitusarvopaperit		
Rahamarkkinasijoitukset	0,0	98,3
Yhteensä	0,0	98,3
Rahoitusvälineryhmittäinen käypä arvo -erittely erillisessä taulukossa.		

Milj. €	2009	2008
---------	------	------

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

18. Oma pääoma

Osuuspääoma 1.1.	122,5	8,2
Lisäys	10,9	15,3
Osuuspääoma 31.12.	133,4	23,5

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuiksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella. SOK:n sääntöjen mahdollistamat maksamattomat erääntymättömät osuusmaksut olivat 6,2 miljoonaa euroa 31.12.2009 (ei maksamattomia osuusmaksuja 31.12.2008).

Lisäosuuspääoma 1.1.	16,8	16,8
Vähennykset	2,0	
Lisäosuuspääoma 31.12.	14,8	16,8

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisista sijoituksista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädetyn ja SOK:n säännöissä määrätyn tavoin ja edellytyksin.

Käyvän arvon rahasto 1.1.	-12,7	1,0
Arvonmuutos ¹⁾	7,2	-13,7
Käyvän arvon rahasto 31.12.	-5,4	-12,7

¹⁾ SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan ainoastaan liitetietona, jos erä on olennainen.

Vararahasto 1.1.	18,5	18,5
Vararahasto 31.12.	18,5	18,5

Hallintoneuvoston käyttörahasto 1.1.	0,1	0,1
Vähennys	0,0	0,0
Hallintoneuvoston käyttörahasto 31.12.	0,0	0,1

Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	415,4	407,7
Edellisen tilikauden virheen korjaus ¹⁾		4,4
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman korko	-10,7	-9,6
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	404,7	402,5
Tilikauden ylijäämä	23,7	12,9
Oma pääoma yhteensä	589,8	560,6

¹⁾ Edellisen tilikauden virheen korjauksena suoraan omaan pääomaan kirjattu määrä, yhteensä 4,4 miljoonaa euroa, aiheutuu SOK:n hyväksi ratkaistusta verovalituksesta.

Milj. €	2009	2008
---------	------	------

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.

Edellisten tilikausien ylijäämä	404,7	402,5
Tilikauden ylijäämä	23,7	12,9
Yhteensä	428,5	415,4

19. Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Aineettomat oikeudet	1,5	0,9
Muut pitkävaikutteiset menot	0,5	0,2
Rakennukset ja rakennelmat	-0,1	-0,1
Koneet ja kalustot	0,1	0,1
Yhteensä	2,0	1,2

20. Pakolliset varaukset

Vajaakäytössä olevat tilat	2,6	3,6
Muut vastaiset menot		2,5
Yhteensä	2,6	6,0

21. Pitkäaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta	20,2	0,7
Muut pitkäaikaiset velat	56,4	17,8
Siirtovelat		1,5
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	76,7	20,0

22. Lyhytaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta	1,2	2,6
Saadut ennakot	0,4	14,5
Ostovelat	182,0	214,8

Velat saman konsernin yrityksille

Ostovelat	261,9	222,7
Muut lyhytaikaiset velat	326,8	282,8
Siirtovelat	2,7	3,5
Yhteensä	591,4	509,0

Velat omistusyhteisyrityksille

Ostovelat	0,1	
Siirtovelat	0,0	
Muut lyhytaikaiset velat	4,0	0,0
Yhteensä	4,1	0,0

Muut lyhytaikaiset velat	104,8	169,9
Siirtovelat	73,0	60,8
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	956,8	971,5

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Henkilöstökulut	15,0	12,4
Rahoituserät	23,1	23,2
Muut	37,6	30,1
Siirtovelat yhteensä	75,7	65,8

Milj. €	2009	2008
---------	------	------

VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET

23. Vastuusitoumukset

Annetut pantit ja vastuusitoumukset

Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja

Muut velat	2,0	1,9
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	2,2	2,2
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	2,2	2,2

Muut annetut vakuudet

Pantit	1,9	18,9
Takaukset	20,0	5,0
Yhteensä	21,9	23,9

Saman konsernin yritysten puolesta annetut vakuudet

Takaukset	290,0	166,8
-----------	-------	-------

Muiden velasta annetut vakuudet

Takaukset muiden velasta	0,2	0,2
Yhteensä	0,2	0,2

Muut vastuut

Takaisinostovastuut:

Muut takaisinostovastuut	13,9	13,9
Yhteensä	13,9	13,9

Leasingvastuut:

Seuraavana vuonna maksettavat	3,3	2,8
Yli vuoden kuluttua maksettavat	3,2	3,7
Yhteensä	6,5	6,5

Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille. Tukikirjeiden määrä 31.12.2009 oli 84,9 miljoonaa euroa (169,9 milj. euroa 31.12.2008).

Muut taloudelliset vastuut:

SOK on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonnäkövähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä 31.12.2009 on 0,7 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa 31.12.2008).

Hallituksen ehdotus SOK:n tilikauden ylijäämän käyttämisestä

Tuloslaskelman osoittama ylijäämä	23 731 375,10 €
Edellisten tilikausien ylijäämä	404 749 494,17 €
Yhteensä	428 480 869,27 €

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 23 731 375,10 euroa käytetään seuraavasti:

– maksetaan lisäosuuspääoman korkoa	415 546,83 €
– siirretään hallintoneuvoston käyttörahastoon	60 000,00 €
– jätetään edellisten tilikausien ylijäämätilille	23 255 828,27 €

SOK:n omat pääomat tulevat olemaan, jos osuuskunnan kokous hyväksyy yllä olevan ehdotuksen

Osuuspääoma	133 374 000,00 €
Lisäosuuspääoma	14 790 000,00 €
Vararahasto	18 473 154,85 €
Hallintoneuvoston käyttörahasto	103 634,97 €
Edellisten tilikausien ylijäämä	428 005 322,44 €
Yhteensä	594 746 112,26 €

Helsingissä 18. päivänä helmikuuta 2010

Taavi Heikkilä

Harri Koponen

Arttu Laine

Antti Määttä

Matti Niemi

Kimmo Simberg

Tilintarkastuskertomus

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan jäsenille

Olemme tarkastaneet Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2009–31.12.2009. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet osuuskuntalain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 11. maaliskuuta 2010

Tomi Englund KHT

Juhani Heiskanen KHT

Tapani Rotola-Pukkila KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan sääntöjen 13 §:n 1 momentin 2. kohdan mukaisesti hallintoneuvosto on tänään tarkastanut hallituksen laatiman tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2009 sekä perehtynyt tilintarkastuskertomukseen.

Hallintoneuvosto esittää lausuntonaan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja että tilivuoden tulosta ja omaa pääomaa koskeva hallituksen ehdotus hyväksytään.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa jäsenet Matti Pikkarainen, Otto Mikkonen, Simo Kutinlahti, Hanna Valtari, Matti Vanto, Kimmo Koivisto, Jouko Vehmas ja Marcus H Borgström. Edellä lueteltujen tilalle esitetään varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa valittavaksi vastaava määrä jäseniä seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

Helsingissä 26. päivänä maaliskuuta 2010

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallintoneuvoston puolesta

Otto Mikkonen
puheenjohtaja

Markku Viljanen
sihteeri

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK)
Fleminginkatu 34, Helsinki
PL 1, 00088 S-RYHMÄ
puh. 010 76 8011
www.s-kanava.fi